

Udsatte unge – målgruppevurderingen vedrørende efterværn i overgangen til voksenlivet

Gr. 59: Ida Barfred 20162876

Vejleder: Mie Engen

Antal anslag: 166 091

Antal sider: 160

**Kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde, Aalborg Universitet, 10.
semester, juni 2018.**

Indholdsfortegnelse

Abstract.....	4
Forord.....	6
Kapitel 1: Problemfelt.....	10
<i>Eksisterende forskning.....</i>	<i>10</i>
Problemformulering	17
<i>Projektdesign</i>	<i>19</i>
Kapitel 2: Socialpolitiske og juridiske rammer	20
Kapitel 3: Videnskabsteoretisk position	27
<i>Videnskabsteori.....</i>	<i>27</i>
<i>Forskningsdesign.....</i>	<i>30</i>
Kapitel 4: Metode	31
<i>Metodiske overvejelser.....</i>	<i>31</i>
<i>Interviews</i>	<i>32</i>
<i>Informantudvælgelse</i>	<i>33</i>
<i>Udførelse af interviews.....</i>	<i>34</i>
<i>Kvalitetskriterier.....</i>	<i>37</i>
Kapitel 5: Præsentation af teori.....	39
<i>Oplevelse af sammenhæng af Aaron Antonovsky.....</i>	<i>39</i>
<i>Anerkendelse og dømmekraft.....</i>	<i>40</i>
Opsamling på teori	42
Kapitel 6: Casebeskrivelser	44
<i>Randers kommune</i>	<i>44</i>
<i>Viborg kommune.....</i>	<i>46</i>
<i>Horsens kommune.....</i>	<i>47</i>
<i>Skive kommune</i>	<i>48</i>
Kapitel 7: Analyse.....	49

<i>Tema 1: Målgruppevurdering og inddragelse.....</i>	<i>49</i>
Påbegyndelse af drøftelse om efterværn.....	49
Definitionen på en positiv udvikling	62
Definitionen på samarbejdsvillighed	66
<i>Tema 2: Tværsektorielt samarbejde og videndeling.....</i>	<i>68</i>
<i>Tema 3: Forbedringstiltag</i>	<i>72</i>
Forslag til forbedringer af praksis.....	77
Kapitel 8: Konklusion.....	83
Bibliografi.....	86
<i>Juridiske kilder.....</i>	<i>89</i>
Bilag 1 – Dokumentation for praktikaftale	90
Bilag 2 – Skabelon til netværksmøder.....	92
Bilag 3.1 – Interviewguide til Randers Kommune.....	95
Bilag 3.2 – Interviewguide til Viborg Kommune.....	100
Bilag 3.3 – Interviewguide til Horsens Kommune.....	105
Bilag 3.4 – Interviewguide til Skive Kommune	109
Bilag 4.1 – Meningskondensering af temaet: Målgruppevurdering og inddragelse.....	113
Bilag 4.2 – Meningskondensering af temaet: Tværsektorielt samarbejde og videndeling	140
Bilag 4.3 – Meningskondensering af temaet: Forbedringstiltag	149
Bilag 5 – Skabelon for ungesamtalen.....	159

Abstract

The project derives from two of my prior educational courses; first, my bachelor project from the studies of social work, which was an exploring examination on the effort of aftercare as a social study. The project resulted in the development of a help-to-self-help app for young people in aftercare.

Additionally, the project builds upon my internship at the Mental Health Services, Capital Region of Denmark, Secretariat and Communications during my master's degree in social work. One of my main assignments was to help develop a working tool for network meetings – meetings between the vulnerable citizen and relevant professional experts.

In this thesis, I have used my knowledge and experience from especially those two courses, partly my knowledge on the segment of vulnerable children and partly my experiences with improvement projects.

The project contains a short presentation of the sociopolitical and legal conditions through the years.

The thesis uses perspectives on segment estimation concerning aftercare, it applies the perspective on segment estimation in the matter of aftercare and is based on interviews with four informants from four different municipalities.

The objective of the project was to gain insight into the specific criteria on which it is decided whether a vulnerable young person receives the social effort of aftercare or not, in preparation for how it is possible to qualify the segment estimation with especially focus on the young person's involvement.

The project is based upon a hermeneutic theory of science and an action-oriented research strategy. It applies theories on experiences of coherence, appreciatory and solution-focused approaches and organizational theories to conduct an analysis of the statements from the four informants around the following themes: Segment estimation and involvements, intersectoral collaboration and knowledge sharing, and improvement measurements.

My intention was to design a pilot or draft working tool to be used in the municipalities to ensure consistent, systemic, well-coordinated casework and for the purpose of supporting the young people's experiences of coherence based on an appreciatory and solution-focused approach.

The draft working tool is presented at the end of the thesis and is based on my knowledge from the analysis. Finally, my thesis contains a conclusion about other expressed improvement measurments. (2407 anslag)

Forord

Dette projekt vil tage afsæt i to uddannelsesforløb; mit bachelorprojekt på socialrådgiveruddannelsen, og mit praktikforløb på kandidatuddannelsen i Socialt Arbejde.

Jeg skrev bachelorprojekt om efterværn under titlen "Eksplorativ undersøgelse om efterværn som socialfaglig indsats" (Barfred I., 2016, s. 85). Bachelorprojektets problemstilling blev udviklet pba. en artikel fra Berlingske, hvoraf det fremgik, at Ankestyrelsen, med udgangspunkt i en gennemgang af 100 sager fra Aalborg Kommune, har vurderet, at 90% af de tidligere anbragte unge har behov for efterværn, hvoraf det blot er 10% af disse, der får det (Dahlgaard, 2007).

Efterværn er en socialfaglig indsats, der tilbydes, udsatte unge i alderen 18-23 år, som har behov for hjælp og støtte i overgangen til voksenlivet, og som har haft fast kontaktperson eller været anbragt uden for hjemmet, umiddelbart op til det 18. år, jf. Serviceloven¹ §76.

Udsatte unge defineres som unge der er særligt udsatte ift. udviklingen eller vedligeholdelsen af sociale problemer (Socialministeriet, u.d.).

Som følge af egen oplevelse af behov for hjælp og støtte i overgangen til voksenlivet, og en undren over at blot en tiendedel udsatte unge reelt modtog efterværn som følge af Aalborg Kommunes vurdering, kom jeg frem til følgende formål med bachelorprojektet;

"...at opnå en indsigt i, hvor det vil være hensigtsmæssigt at regulere praksis ved efterværnsindsatserne mhp. at øge brugen af efterværn og på den måde sikre den udsatte unge en bedre overgang fra barn til voksen i fremtiden." (Barfred I., 2016, s. 85)

Dette pba. 78 anbragte unges egne bud på, hvad de måtte have af behov og ønsker for hjælp og støtte i overgangen til et selvstændigt voksenliv i en survey-undersøgelse (Barfred I., 2016, s. 91).

I bachelorprojektet konkluderede jeg b.l.a., at unge i målgruppen for efterværn, mestrer voksenlivet bedre end de unge, der ikke har modtaget efterværn, hvorvidt dette skyldes at unge, der modtager efterværn, er mere ressourcestærke og derfor under alle omstændigheder ville have mestret voksenlivet bedre, vides dog ikke (Barfred I., 2016, s. 85). Det er derfor fortsat

¹ Fremover: SEL.

min opfattelse, at efterværn som udgangspunkt er den mest hensigtsmæssige indsats at iværksætte overfor udsatte unge med særlige behov for hjælp og støtte i overgangen til voksenlivet.

Yderligere konkluderede jeg at det i "det gode efterværn" er essentielt at inddrage den unge i den socialfaglige målgruppevurdering² vedr. efterværn i udsatte unges overgang til voksenlivet samt at sikre formidlingen om hvad efterværn er, og hvad det forventes at kunne betyde for den enkelte. Jeg kom herefter frem til, at formidlingen om efterværn og hvad der hører til vedr. overgangen til voksenlivet med fordel kunne suppleres med en "hjælp til selvhjælps"-app indeholdende disse informationer (Barfred I., 2016, s. 94).

Bachelorprojektet førte således til app'en Mit Efterværn, som jeg designede og udviklede som et omkostningsfrit supplement til efterværn. Derudover blev app'en anvendt til at indsamle besvarelser på en reviderede udgave af den oprindelige survey til tidligere anbragte unge (Apple, u.d.). Hensigten med den reviderede survey var dels at opnå en bredere viden om efterværn-modtageres tilknytning til uddannelse- og arbejdsmarkedet, og dels at opnå en større forståelse for hvorfor nogle unge afviser efterværn.

Da formidlingen om efterværn via app'en alene er et supplement og ikke forventes at kunne stå alene, er kvalificering målgruppevurderingen vedr. efterværn således fortsat aktuell ift. at sikre den gode overgang til voksenlivet for udsatte unge. Derfor skal den viden, jeg har opnået via mit bachelorprojekt og besvarelserne på den reviderede survey, anses som pilotviden, der har influeret på udviklingen af problemformuleringen i nærværende projekt, samt dannet baggrund for de spørgsmål jeg stiller i de kvalitative interviews, der anvendes som den primære empiri i dette projekt.

Endvidere tager dette projekt, som nævnt, afsæt i mit praktikforløb i Region Hovedstadens Psykiatri³ i Sekretariats- og Kommunikationsafdelingen under mit uddannelsesforløb på kandidatuddannelsen i Socialt arbejde, hvor jeg var tilknyttet Projekt- og Porteføljeteamet. Teamet beskæftiger sig med forskellige tværfaglige og tværsektorielle projekter, der alle omhandler forbedringer af den psykiatriske praksis i RHP, ift. at forbedre

² Fremover vil "den socialfaglige målgruppevurdering vedr. efterværn i udsatte unges overgang til voksenlivet" blive beskrevet som "målgruppevurdering".

³ Fremover RHP.

igangværende tiltag samt at udvikle og implementere nye tiltag til gavn for patienter, pårørende og medarbejdere (Bilag 1).

Den erfaring, jeg tilegnede mig vedr. samfundsagligt forbedringsarbejde under praktikforløbet, har øget min interesse omkring projekt- og udviklings/innovativt arbejde, hvorfor jeg efter udarbejdelsen af app'en, "Mit efterværn" til målgruppen for efterværn, nu har et ønske om at udvikle et udkast til et redskab, der kan anvendes i målgruppevurderingen vedr. efterværn i overgangen til voksenlivet mhp. at kvalificere denne.

En målgruppevurdering er i denne kontekst, den specifikke del af udsatte unges sagsbehandling, hvor den socialfaglige myndighed vurderer hvorvidt den unge kan tilbydes efterværn eller ej. Selve målgruppevurderingen er dog mere kompleks, da et afslag på efterværn implicit indbefatter råd og vejledning om hjælp fra anden forvaltningsmyndighed, såfremt det vurderes at den unges behov for støtte er for omfattende til at blive dækket af efterværn, jf. Retssikkerhedsloven⁴ §5.

Et af de projekter fra mit praktikforløb der særligt har inspireret mig til nærværende projekt, er "Samarbejdsaftaler og netværksmøder", hvor formålet bestod i at udvikle en skabelon til afholdelse af netværksmøder. Skabelonen skulle udarbejdes således, at den kan anvendes uafhængigt af målgruppen på tværs af de ni psykiatriske centre i RHP og de 29 tilhørende kommuner (Kvorning, RHP, 2017).

Årsagen til at det blev besluttet at udvikle netværksskabelonen skyldtes tidligere erfaringer om at netværksmøder er et nyttigt redskab til at understøtte det tværsektorielle samarbejde og at sikre kvalitet i borgerens sag samt at kvaliteten af netværksmøderne og antallet af afholdte møder med fordel kunne øges ved hjælp af en standardiseret måde at afholde disse møder på.

Skabelonen er udviklet pba. et arbejdsseminar med praktikere, hvor resultatet blev en skabelon bestående af tre sider, hvoraf de to første sider er selve skabelonen, som skal udfyldes på netværksmødet og afslutningsvist resultere i et referat fra mødet af, efter udfyldelse, som alle tilstedeværende kan få med ved afslutningen af mødet. Den tredje og sidste side er en tjekliste delt op i tre faser: Før, under og efter mødet. Skabelonen er desuden udarbejdet ud fra et sprog, der er varmt og let forståeligt i en omsorgsfuld tone, således at det både er rart at læse for borgeren, og at skabelonen giver borgeren mulighed for selv at byde ind (Bilag 2).

⁴ Fremover: RSL

Således er hensigten med nærværende projekt at undersøge målgruppevurderingen, dels pba. mit bachelorprojekt, besvarelserne på den reviderede survey og mit praktikforløb, dels ved hjælp af kvalitative interviews med fire socialrådgivere fra hver deres kommune. Den viden vil derefter blive anvendt i en teoretisk analyse til at argumentere for mulige forbedringsforslag i form af et konkret arbejdsredskab.

Den specifikke problemformulering vil blive præsenteret på s. 18.

God læselyst!

Ida Barfred, Aalborg Universitet, juni 2018

Kapitel 1: Problemfelt

Dette kapitel består af en kort beskrivelse af, hvad efterværn er, og hvem der tilbydes det. Dernæst følger en redegørelse af eksisterende forskning på efterværns- og anbringelsesområdet, samt dennes relevans for nærværende projekt. Herefter præsenteres projektets problemformulering og afgrænsningen heraf.

Efterværn er en terminologi, der dækker over en række socialfaglige indsatser, som kan tilbydes, udsatte unge i alderen 18-23 år, der enten har været anbragt uden for hjemmet eller som har været tilknyttet en kontaktperson umiddelbart op til deres 18. år, jf. SEL §76. Dvs. at den socialfaglige myndighed skal udarbejde en målgruppevurdering om hvorvidt den unge der enten har haft en fast kontaktperson eller været anbragt op til det 18. år, skal tilbydes efterværn eller ej. Et tilbud om efterværn er på foranledning af en individuel vurdering af den unges behov, ønsker og samarbejdsvillighed. Har den unge været anbragt uden samtykke op til det 18. år, skal denne dog tilbydes efterværn, jf. SEL §76 stk. 5. Efterværn bevilges ud fra SEL §76.

Det overordnede formål med efterværn er således at bidrage til, at den unge får en god overgang til voksenlivet.

Efterværn er et frivilligt tilbud, hvorfor det forudsætter at den unge skal være motiveret til og ønske hjælpen, førend den kan iværksættes, jf. SEL §76 stk. 1. Den unge, som har været anbragt uden for hjemmet eller som har været tilknyttet en kontaktperson umiddelbart op til det 18. år, bliver tilbudt efterværn såfremt det fagligt vurderes, at den ung er samarbejdsvillig og at der er udsigt til en positiv udvikling, dog uden krav om at den unge skal være selvkørende ved udgangen af det 22. år (Ankestyrelsens principafgørelse 95-13, 2013). Hvorvidt det vurderes at den unge kan profitere af efterværn og at der er udsigt til en positiv udvikling, er altid en individuel vurdering, der træffes af en myndighedssagsbehandler i den unges opholdskommune, jf. SEL §68 stk. 12.

Eksisterende forskning

Udsatte unge, som har været anbragt uden for hjemmet eller haft en kontaktperson umiddelbart op til det 18. år, tilhører en sårbar gruppe, der mestrer voksenlivet dårligere på flere parametre end ikke-udsatte unge. Efterværn har til formål at afhjælpe nogle af de udfordringer, de udsatte unge møder i overgangen til voksenlivet.

Med begrebet overgang, henvises der i denne kontekst, til de både personlige, organisatoriske og juridiske overgange den unge kan møde, når den unge bliver myndig. Ift. den personlige overgang er der meget nyt at forholde sig til ift. at være selvforsørgende og blive myndig. Ift. de organisatoriske overgange kan det f.eks. være en ung der får efterværn men også har behov for uddannelseshjælp. Såfremt den unge samtidigt modtager efterværn, vil der derfor være behov for et tværsektorielt samarbejde mellem disse to afdelinger (Seemann, 2013, s. 14).

Er der tale om en ung, der vurderes at have behov for hjælp og støtte fra voksenbestemmelserne som f.eks. i form af bostøtte⁵, vil den unge løber ind i nogle juridiske overgange fra børnebestemmelserne til voksenbestemmelserne. Samtidigt vil der være et behov for en overdragelse fra familieafdelingen til voksenafdelingen⁶ - dvs. igen en organisatorisk overgang.

Ovenstående er således nogle af de overgange, der henvises til, når termen 'overgang' anvendes i projektet.

Flere undersøgelser peger på, at den unges oplevelse af inddragelse, ejerskab, koordinering og sammenhæng er essentielt for den gode overgang til voksenlivet. I hvor høj grad den unge er motiveret for og ønsker at samarbejde, afhænger særligt af dennes tidligere erfaringer med at føle sig inddraget. Når inddragelse anvendes i dette projekt, inkluderes da tre termer; medindflydelse, medbestemmelse og selvbestemmelse.

Med medindflydelse menes der ift. udsatte unge, at den unge giver udtryk for oplevelse af egen situation til myndighedssagsbehandleren (Ejler, 2004, s. 9). Der er her tale om en tovejskommunikation, som indbefatter at sagsbehandleren giver udtryk for, hvilke behov hun ser hos den unge. Inkluderet i termen medindflydelse, er den juridiske term børnesamtale implicit; børnesamtalen er en samtale med barnet. Dette er yderst relevant for at myndigheden kan sikre at sagen er tilstrækkeligt belyst og dermed træffe den korrekte afgørelse i en given sag, f.eks. om efterværn. Ligeledes vil en børnesamtale kunne øge tilliden mellem den unge og den offentlige forvaltning, jf. SEL §48 og RSL §10.

⁵ En bostøtte omtales i daglig tale også som hjemmevejleder og bevilges ud fra voksenbestemmelserne i SEL. Indsatsen er frivillig og indbefatter hjælp og støtte til borgere over 18 år med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne og/eller særlige sociale problemer, jf. SEL §85.

⁶ Med voksenafdelingen henvises der til den afdeling der bevilger støtte ud fra voksenbestemmelserne i SEL, dvs. bostøtte og botilbud.

Med medbestemmelse menes at den unge har mulighed for selv at komme på banen med egne bud på, hvad den unge ønsker og selv oplever at have behov for i form af hjælp og støtte (Ejler, 2004, s. 9). Det kan f.eks. være en ung der har været anbragt op til det 18. år, og som gerne vil prøve at bo selv, men som ikke er helt klar til at stå på egne ben, og at denne derfor udtrykker et ønske om en udslningsordning. Det er derfor en forudsætning at den unge fra start er oplyst om sine rettigheder og muligheder i form af forskellige indsatser, for netop at kunne tage stilling til hvad, der vil være relevant.

Med selvbestemmelse menes der, at den unge i dialog med myndighedssagsbehandleren oplyses om mulige indsatser og hvilke konsekvenser den unges tilvalg såvel som fravalg af disse kan medføre. Medbestemmelse og selvbestemmelse giver dermed mulighed for at være med til at bestemme, hvad der skal ske, men stadig hvor det er myndighedssagsbehandleren der med hjemmel i lovgivningen og ud fra et individuelt skøn træffer den endelige afgørelse.

Yderligere peger undersøgelserne på, at der ligeledes er plads til en kvalificering af målgruppevurderingen og efterværnsindsatserne, det tværsektorielle samarbejde, udarbejdelse af specifikke tildelingskriterier og serviceniveau.

På trods af at der både er plads til, og behov for kvalificering af førnævnte områder vedr. udsatte unges overgang til voksenlivet, er der endnu ikke udarbejdet en landsdækkende standard/manual, der sikre den gode overgang til voksenlivet for udsatte unge. Derfor vil jeg, som tidligere beskrevet, undersøge hvordan målgruppevurderingen, udfoldes i praksis. Herunder udfordringer og styrker der opleves i fire forskellige kommuner, mhp. på at udarbejde et udkast til et arbejdsredskab, som kan anvendes i alle kommuner uafhængigt af den enkelte unges problematikker, og som bidrager til en sammenhængende, koordineret og helhedsorienteret målgruppevurdering.

Førnævnte vil blive redegjort for med udgangspunkt i otte nationale og internationale undersøgelser og artikler, der har fundet sted de sidste 10 år.

Jeg er blevet bekendt med undersøgelserne ifm. min litteratursøgning omhandlende anbragte børn og unge og unge i efterværn hos SFI, samt gennemlæsning af SFI's kilder i deres undersøgelser. Disse undersøgelser er suppleret af en international forskningsartikel fra Australien og en undersøgelse fra Rockwoolfonden, som jeg har stiftet bekendtskab med i undervisnings øjenmed.

Undersøgelsen "Forskningskunnskap om ettervern", som er udarbejdet af NOVA, et norsk samfundsvidenskabeligt velfærdsforskningsinstitut, undersøger unges oplevelse med

efterværn, både på et nationalt og et internationalt niveau (Backe-Hansen, 2008). De lande der i rapporten anvendes forskning fra, er lande i Skandinavien, Storbritannien og USA. Undersøgelsen viser, at de udfordringer, der opleves med efterværn, er tilsvarende på tværs af landegrænserne.

Centralt for det gode efterværn er ifølge rapporten:

- Inddragelse af den unge.
- Tidlig planlægning af efterværnet.
- Velorganiseret og velkoordineret efterværn.

Undersøgelsen konkluderer desuden at der især er plads til kvalificering af det tværsektorielle samarbejde mellem børn- og unge-regi og voksen-regi (Bakketeig, 2008). Derudover præsenterer undersøgelsen et dilemma, der beror på, at der er en risiko for at ressourcestærke unge ikke tilbydes efterværn, da de på grund af deres ressourcer vurderes til ikke at have behov for efterværn. Til dette udtrykker en ung følgende:

"At jeg er flink, betyr ikke at jeg har det bra. Jeg har fortsatt behov for noen å prate med når jeg har det vanskelig (...) Ettervernet gir meg en trygghet. Jeg har ingen andre⁷. (Tøft når hjelpen tar slutt, VG 16. august 2008). (Backe-Hansen, 2008, s. 279)"

Dvs. at der er en risiko for, at nogle unge falder mellem to stole i overgangen til voksenlivet, hvor den unge på den ene side oplever at have et behov for, og et ønske om efterværn, men på den anden side at blive vurderet som værende for ressourcestærke. At nogle unge vurderes som værende for ressourcestærke til at have behov for efterværn er paradoksalt, da det i andre undersøgelser er konkluderet at unge der modtager efterværn mestre voksenlivet bedre, end de der ikke gør (Mølholt, 2012, s. 196-197).

Derudover kan ovennævnte udtalelse tolkes som et udtryk for et behov for en øget inddragelse ift. den unges ønsker og behov i overgangen til voksenlivet.

⁷ Oversat til dansk: At jeg er ressourcestærk, betyder ikke at jeg har det godt. Jeg har stadig brug for nogen at tale med når jeg har det svært. (...) efterværnet giver mig tryghed. Jeg har ikke andre at tale med.

En anden relevant undersøgelse er "Tidligere anbragte som unge voksne" udarbejdet af SFI⁸ i 2011 (Olsen, 2011). Undersøgelsen omhandler langtidsvirkningen ved anbringelse, hvor der måles på følgende områder: Arbejdsmarkedsdeltagelse, somatisk og psykisk helbred og kriminalitet og fængsling (Olsen, 2011, s. 109). Undersøgelsen konkluderer at anbragte unge som 24-årige:

- Er længere væk fra arbejdsmarkedet og uddannelse, end kontrolgruppen, hvor hyppigheden blandt tidligere anbragte unge på kontanthjælp (nu uddannelseshjælp) er større des ældre den unge er ved anbringelsen.
- Har større sandsynlighed for at have mindst én somatisk diagnose samt at have været i kontakt med det psykiatriske system.
- Er i større risiko for at have været dømt mindst én gang for straffelovovertrædelser (Olsen, 2011, s. 113-116).

Undersøgelsen konkluderer således, at anbragte unge på flere parametre er en sårbar gruppe, hvorom en overrepræsentation af disse unge må forventes at have behov for hjælp og støtte i overgangen til voksenlivet.

En tredje undersøgelse er "Efterværn for tidligere anbragte unge", ligeledes udarbejdet af SFI (Mølholt, 2012). Rapporten er udarbejdet som en videns- og erfaringsopsamling på efterværnsområdet i Skandinavien, Storbritannien og i USA, herunder b.l.a. for at opnå et bredere kendskab til målgruppen for efterværn samt målsætningen for indsatsen (Mølholt, 2012, s. 177-178). Undersøgelsen konkluderer b.l.a.:

- At der ikke er specifikke tildelingskriterier for efterværn.
- At tildelingen af efterværn afhænger af den unges motivation og samarbejdsvillighed.
- At tværsektorielt samarbejde mellem børne- og voksensystemet er en forudsætning for den gode overgang til voksenlivet.
- At en fysisk tæt placering af børne- og voksensystemet øger smidigheden på tværs.
- At des mere inddragelse og des tidligere inddragelsen påbegyndes, jo bedre (Mølholt, 2012, s. 183-185+189-190).

⁸ SFI står for Det nationale forskningscenter for velfærd.

Undersøgelsen bekræfter dermed også behovet for en kvalificering af målgruppevurderingen. Det tidligere nævnte dilemma omhandlende de ressourcestærke udsatte unge, er ligeledes beskrevet heri, samtidigt med at undersøgelsen, som nævnt, konkluderer, at unge der modtager efterværn generelt, mestrer voksenlivet bedre end de, der ikke modtager efterværn. (Mølholt, 2012, s. 191-192 +195-197).

En fjerde undersøgelse er forskningsartiklen "Young people leaving care: Participatory research to improve child welfare practices and the rights of children and young people", fra fagbladet Australian Social Work med titlen (Törrönen, 2014). Artiklen tager udgangspunkt i anbragte unges overgang til voksenlivet i Finland, hvor de unge anses som værende eksperterne på området. I artiklen fremgår det, at hvorvidt den unge tilbydes efterværn eller ej, afhænger af dennes motivation og samarbejdsvillighed herfor. Hvorvidt den unge er motiveret for og ønsker at samarbejde, afhænger af om der er en meningsfuldhed i det og at den unge har en oplevelse af ejerskab og at føle sig hørt (Törrönen, 2014, s. 137-138). Det fremgår endvidere af artiklen at kvaliteten af efterværn er svingende, på trods af at forskere giver udtryk for, at den unges overgang til voksenlivet er en af de mest kritiske faser i en udsat ungs liv, og dermed spiller en afgørende rolle for hvordan den unge senere mestrer voksenlivet (Törrönen, 2014, s. 137-138).

En femte undersøgelse er "Anbragte børn og unges trivsel 2016", udarbejdet af SFI (Lausten, 2016). Undersøgelsen omhandler anbragte børn og unges subjektive oplevelse af deres trivsel i 2016. Ét af de temaer der undersøges, er den unges inddragelse. Halvdelen af de anbragte 17-årige angiver, at de har oplevelsen af at være inddraget i egen sagsbehandling, hvor der er en statistisk sammenhæng mellem de, der har været anbragt i kortest tid, og hvor meget de føler sig inddraget. De fleste unge angiver, at de ved, hvad der skal ske efter deres 18. år. Pba. undersøgelsen kan det atter konkluderes at inddragelsen af den unge er essentiel i det gode efterværn (Lausten, 2016, s. 51-54).

Den sjette undersøgelse, ligeledes udarbejdet af SFI, hedder "Anbragte unges overgang til voksenlivet" (Skårhøj, 2016). Rapporten er en evaluering af en række initiativer, som er finansieret af SATS-puljeaftalen 2011-2014, under efterværnspakken der har til formål at styrke den unges overgang til voksenlivet (Skårhøj, 2016, s. 5).

Et af initiativerne i SFIs undersøgelse omhandler hjælp til anbragte unges vej til beskæftigelse og/eller uddannelse, hvori der er udarbejdet og implementeret en

samarbejdsmodel omhandlende løbende afholdelse af netværksmøder med den unge og relevante fagpersoner mhp. at støtte den unge i vejen til uddannelse og beskæftigelse fra den unges 15-23 år. Både de unge og fagpersonerne var overvejende enige i, at samarbejdsmodellen bidrog til en mere koordineret, målrettet og inddragende indsats for de unge (Skårhøj, 2016, s. 7-9). Den netværksskabelon der sidenhen er udarbejdet i RHP, som blev præsenteret i forordet, er dog nu implementeret i tre ud af fire af de kommuner der afprøvede samarbejdsmodellen (Kvorning, RHP, 2017; RHP (A), u.d.; RHP (B), u.d.; Kvorning, RHP.dk, 2017).

I et andet beskæftigelsesrettede initiativ var fokus også på det tværsektorielle samarbejde, hvor det blev besluttet at implementere en relationskoordinator fra familieafdelingen og en seniormentor fra jobcenteret (Skårhøj, 2016, s. 15). Seniormentoren fik således overvejende samme funktion som "den koordinerende sagsbehandler" der, burde være været blevet implementeret i alle landets 98 kommuner, som følge af kontanthjælpsreformen 2014 (Westersø, 2016-2017, s. 5). Med udgangspunkt i begge disse beskæftigelsesrettede initiativer konkluderes det, at velorganiseret tværsektorielt samarbejde, målrettethed og koordinering er essentielt i den anbragte unges vej til beskæftigelse, og dermed også den unges overgang til voksenlivet (Skårhøj, 2016, s. 15-16).

En syvende undersøgelse er "The effect of aftercare on human capital acquisition and antisocial behavior among foster care alumni" udarbejdet af Rockwoolfonden i 2016 (Hald, 2016). Undersøgelsen sår tvivl ved effekten af efterværn. Heri konkluderes det bl.a., at efterværn virker på lang sigt, men at på kort og mellemlang sigt øges risikoen derimod for at flere unge er kriminelle og ledige (Andersen, 2016).

Som følge af den viden der i nærværende projekt allerede er udledt af de seks andre undersøgelser om anbragte unge og efterværn, antages det at nogle af årsagerne herfor kan være at målgruppen der får efterværn i forvejen, er en sårbar gruppe med en øget risiko for ledighed og kriminalitet, men at disse unge kunne have været i større risiko foruden efterværnet. Samtidigt er der i flere af de tidligere nævnte undersøgelser lagt stor vægt på den unges inddragelse, et behov for en tidlig planlægning af efterværn, en ensformig og målrettet sagsbehandling som alt sammen ligeledes må forventes at influere på kvaliteten af efterværn. Om end det konkluderes i Rockwoolfondens undersøgelse, at efterværn ikke er en entydig succes, er det ikke lig med at efterværn – med den rette tilrettelæggelse og kvalitet, ikke har potentiale for på sigt at blive succesfuld for unge med behov for ekstra støtte i overgangen til voksenlivet.

En ottende og sidste undersøgelse er "Efterværn og den gode overgang til voksenlivet – undersøgelse af efterværnsområdet i Danmark" udarbejdet af Deloitte i 2017. Undersøgelsen fokuserer på tre aspekter af efterværn: Målgruppen, kommuners praksis og unges perspektiver. Det fremgår af undersøgelsen, at det kun er 60% af de unge der er i målgruppe for efterværn, som faktisk modtager dette. Årsagen herfor kan bl.a. være, at kommunen ikke anser den unge for at være samarbejdsvillig, at den unge vurderes ikke at kunne profitere af efterværn, eller at den unges handleplansmål er opfyldt, samtidigt med, at definitionen for hvornår den unge opleves som værende samarbejdsvillig og som at have udsigt til en positiv udvikling, ligeledes er forskellig fra kommune til kommune. Derudover fremgår det, at det er begrænset hvor ofte og hvor meget der arbejdes tværsektorielt f.eks. med jobcenteret og voksenafdelingerne (Deloitte, 2017, s. 88-89).

Ifølge undersøgelsen fremgår det desuden, at en tredjedel af kommunerne ikke har en arbejdsgangsbeskrivelse for visitationsprocessen inklusiv målgruppevurderingen til efterværn. De kommuner, der har arbejdsgangsbeskrivelser, kvalitetsstandarder eller definerede serviceniveauer for efterværn, er ligeledes individuelle og udarbejdet alene i, og til den enkelte kommune (Deloitte, 2017, s. 79). Forskellige arbejdsgange indbefatter hér nogle risici for forskellige kvalitetsniveauer.

Generelt konkluderes det løbende i rapporten, at der er plads til at kvalificere efterværnsområdet, særligt ift. at sikre den unges inddragelse og understøtte at den unge får en oplevelse af ejerskab, at målgruppevurderingen bliver mere ensformig og rummer minimumskrav, samt at der arbejdes hen imod et bedre samarbejde mellem børn- og unge-regi og voksen-regi, mhp. at sikre en mere helhedsorienterede vurdering ift. den unges målgruppevurdering, hvad enten det er til efterværn, til voksenregi eller til egne ben (Deloitte, 2017, s. 89+107).

Problemformulering

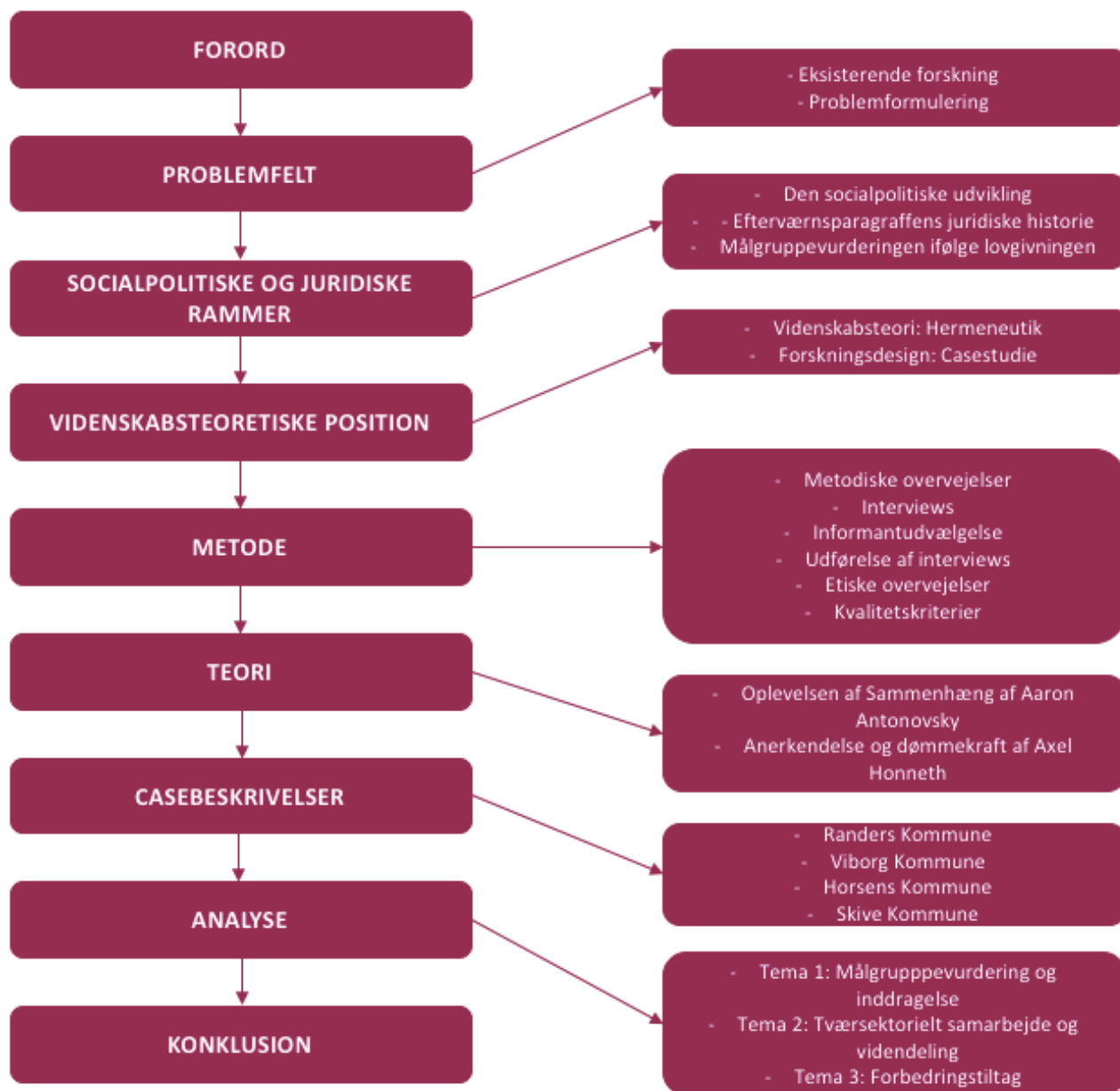
Ovenstående gennemgang af den nyeste eksisterende viden på efterværnsområdet, leder mig således videre til følgende problemformulering:

Hvordan kan den socialfaglige målgruppevurdering vedr. efterværn i udsatte unges overgang til voksenlivet kvalificeres?

Projektet er et kvalitativt casestudie, omhandlende målgruppevurderingen vedr. efterværn i udsatte unges overgang til voksenlivet. I projektet vil jeg identificere udfordringer i denne målgruppevurdering mhp. at udvikle et udkast til et redskab der kan anvendes i målgruppevurderingen vedr. efterværn i udsatte unges overgang til voksenlivet mhp. at kvalificere denne. Jeg vil undersøge fænomenet ud fra den hermeneutiske videnskabsteoretiske position og indsamle min empiri gennem semistrukturerede interviews med en socialrådgiver fra hver af følgende fire kommuner: Randers, Viborg, Horsens og Skive.

Projektdesign

Projektets struktur er illustreret i nedenstående figur, som er udarbejdet mhp. at skabe overblik for læseren.

Figur 1: Figuren skal illustrere projektets struktur.

Kapitel 2: Socialpolitiske og juridiske rammer

I begyndelsen af problemfeltet beskrev jeg kort, hvad efterværn som socialfaglig indsats, dækker over. I følgende afsnit vil jeg redegøre for den socialpolitiske udvikling samt efterværnsparagraffens juridiske historie, og slutte af med en beskrivelse af hvordan målgruppevurderingen praktiseres ud fra lovgivningen som den er i dag.

Socialpolitik omhandler den politik der beskæftiger sig med social velfærd, i denne kontekst velfærden for udsatte unge. Den sociale velfærds politik på børn og unge området har ændret sig i takt med udviklingen af børnesynet (Bryderup, 2015, s. 89).

Når man taler om børnesyn, taler man om måden man anskuer barnet og dennes udfordringer på. Børnesynet har stor betydning for hvordan man b.l.a. indenfor det sociale arbejde, griber udsatte børn og unges udfordringer an (Bryderup, 2015, s. 88).

I begyndelsen af 1900-tallet blev den første børnelov vedtaget hvori man anså børn med sociale problemer, som børn resten af samfundet skulle skærmes fra. Der var ligeledes fokus på barnets opførsel og ikke de bagvedliggende årsager hertil. Børnene anses således på dette tidspunkt som værende "problemet" i samfundet, hvor man i 1950'erne bliver mere opmærksom på barnets velfærd og de familiodynamikker der kan influere negativt på barnets udfordringer (Bryderup, 2015, s. 90-91+95).

I 1970'erne ændres børnesynet fortsat og man får mere fokus på barnets trivsel samt den hele familie, hvorfor der indføres tilsynsførsel samt råd og vejledning ift. opdragelse og pleje (Bryderup, 2015, s. 99). Opdragelsesformerne har ligeledes ændret sig gennem tiden fra i 90'erne, hvor forældrene havde en mere autoritær opdragelsesform, til i dag at have en mere demokratisk opdragelsesform. Den demokratiske opdragelsesform omhandler en mere ligeværdig relation mellem barn og voksen, hvori barnet/den unge inddrages (Den store danske, 2016). Inddragelsen af barnet/den unge afspejles ligeledes i lovgivningen. Før 90'erne, var det f.eks. ikke umiddelbart muligt for anbragte unge at få hjælp i overgangen til voksenlivet når de fyldte 18 år. Det betyder at anbragte unge op til 90'erne umiddelbart stod på egne ben, så snart de fyldte 18 år. Dette blev dog ændret i 1993, hvorfra det blev implementeret i bistandsloven, (den gamle servicelov) at det nu var muligt for den unge at få hjælp og støtte i

overgangen til voksenlivet i form af fast kontaktperson og/eller forlængelse af den igangværende anbringelse op til det 20. år, jf. Bistandsloven 1993 §36 stk. 2. I samme år blev det lovpligtigt at der forud for en anbringelse skulle udarbejdes en handleplan, efter udarbejdelsen af den børnefaglige undersøgelse, jf. SEL §140 (Servicestyrelsen, 2011, s. 142).

En børnefaglig undersøgelse er en undersøgelse der belyser barnets behov ud fra en helhedsorienteret vurdering, jf. SEL §50. Undersøgelsen skal finde sted såfremt den gældende myndighed er blevet bekendt med at et barn eller en ung kan have behov for særlig støtte, jf. SEL §50. Ifm. udarbejdelsen af den børnefaglige undersøgelse, skal de kommuner, der arbejder med ICS ligeledes være opmærksomme på ikke alene at beskrive den unges risikofaktorer men også eventuelle beskyttelsesfaktorer for den unge (Vejl. nr. 3 pkt. 318). Både Randers, Viborg, Horsens og Skive kommune arbejder med ICS (Socialstyrelsen, 2016).

ICS står for Integrated Childrens System og er en metode der primært anvendes af den socialfaglige myndighed inden for børn og ungeområdet. Metoden anvendes til at sikre en helhedsorienteret og systematisk sagsbehandling (Red.: Henriksen, 2015, s. 109-110).

Risikofaktorer defineres ifølge vidensportalen som forhold der øger sandsynligheden for enten at udvikle eller vedligeholde sociale problemer. Følgende elementer er eksempler på risikofaktorer: omsorgssvigt, skilsmisse, mistro og arbejdsløshed. Beskyttende faktorer er forhold der reducerer sandsynligheden for udvikling eller vedligeholdelse af sociale problemer. Eksempler på beskyttende faktorer kan være: socialt velfungerende, positive rollemodeller, arbejde og ekstra omsorgspersoner (Hjortebjerg, 2017).

Som det fremgår af kap. 1, er flere af de anbragte unge en sårbar gruppe med øget antal af risikofaktorer i deres liv og ofte begrænset antal af beskyttende faktorer. Det betyder derfor, at de har særligt behov for støtte i deres opvækst såvel som overgangen til voksenlivet.

Handleplanen er en plan hvorefter barnet/den unges støtteforanstaltninger fremgår i, som tager udgangspunkt i de behov der blev konkluderet at være i den børnefaglige undersøgelse, jf. SEL §140. Af handleplanen skal målene med støtten fremgå samt hvordan disse skal imødekommes via støtten, som f.eks. kunne være efterværn, jf. SEL §140 (Servicestyrelsen, 2011, s. 133).

Efter indførslen af lovkravet om udarbejdelse af handleplanen i 1993, fandt den næste juridiske ændring sted i 1998 hvor bistandsloven blev omdøbt til serviceloven. Denne lovændring medførte et øget fokus på inddragelsen af specifikt de unge over 12 år, i udarbejdelsen af handleplanen, jf. SEL §58 stk. 1, 1998. Samtidigt blev det ved lov bestemt at

den unge der er anbragt umiddelbart op til det 18. år, at denne skal høres i egen sag ift. hvad der skal ske efter anbringelsesophør efter det 18. år, jf. SEL §46 stk. 2 og stk. 4 1998.

Den egentlige efterværnsparagraf som en selvstændig bestemmelse, implementeres først i Serviceloven i 2001, hvor efterværnsindsatsen nu kunne gælde til og med den unges 21. år, jf. SEL, 2001 §62a.

I 2006 trådte anbringelsesreformen i kraft, hvoraf formålet bestod i at øge kvaliteten i indsatserne og sikre en mere målrettet indsats med færre brudte anbringelsesforløb. Samtidigt kom der større fokus på inddragelse af barnets netværk samt den tidlige indsats (Servicestyrelsen, rev. udg. 2007, s. 7).

I forlængelse af anbringelsesreformen blev efterværnsparagraffen yderligere udvidet, hvilket bl.a. fik den betydning, at den unge fik mulighed for at modtage efterværn frem til det 23. år, samtidigt med at det, såfremt den unge i første omgang har afvist efterværn, fik den unge mulighed for senere at fortryde og modtage efterværn alligevel.

Derudover blev udslusningsordningen implementeret, som en mulig efterværnsindsats, jf. SEL, 2006 §76 (Servicestyrelsen, rev. udg. 2007, s. 143). Udslusningsordningen er et tilbud til unge der har været anbragt uden for hjemmet og som har behov for at fortsætte anbringelsen kortvarigt så den unge gradvist kan vænne sig til den nye voksentilværelse. I dag findes der således fire typer af efterværn: Fast kontaktperson, udslusningsordning, fortsættelse af anbringelse og andet.

I 2011 implementeres "Barnets reform", som bl.a. har til formål at forbedre udsatte unges overgang til et selvstændigt voksenliv. Heraf fremgår det bl.a., at konkrete mål allerede fra den unges 16. år skal fremgå i handleplanen, ift. den unges overgang til et selvstændigt voksenliv, jf. SEL, 2011 §§ 76 stk. 1, nr. 4-5 og 140. Samtidigt blev det muligt at tilbyde 'andre former for støtte' (Servicestyrelsen, 2011, s. 209-210). Andre former for støtte anvendes forskelligt fra kommune til kommune afhængigt af serviceniveauet (Deloitte, 2017, s. 67).

Der har altså siden 1993 været et stigende fokus på udsatte unges overgang til et selvstændigt voksenliv. Sideløbende er der udarbejdet undersøgelser mhp. at blive klogere på, hvad 'det gode efterværn' egentlig er, hvor nogle af disse blev præsenteret i problemfeltet.

Ovennævnte gennemgang af udviklingen på det socialpolitiske og juridiske område vedr. udsatte børn og unge betyder også, at der vil være en forskel på en 7-årigs oplevelse med det kommunale system i f.eks. 2000 og en 7-årig der i 2018 stifter bekendtskab med det kommunale system for første gang. F.eks. kan det tænkes, at et barn eller en ung, der for første

gang møder det kommunale system i dag, vil føle sig mere inddraget end et barn eller en ung der første gang stiftede bekendtskab med det kommunale system for 16 år siden.

Endvidere har Ankestyrelsen udarbejdet guidelines omhandlende tildelingen af efterværn i form af tre principafgørelser⁹ i henholdsvis 2010, 2011 og 2013. Disse pejlemærker kan formuleres som følgende:

- Der må **ikke** gives afslag på efterværn, **alene** pba., at det forventes den unge, har behov for hjælp og støtte efter det 23. år (Ankestyrelsens principafgørelse 233-10, 2010).
- Den unge skal være **samarbejdsvillig** ift. efterværn.
- Efterværn **kan** tilbydes når det er af **væsentlig betydning** for den unge, samt at den unge giver samtykke hertil (Ankestyrelsens principafgørelse 95-13, 2013).
- Døgnophold **skal ophøre** såfremt det vurderes at formålet **ikke længere** bliver opfyldt eller at den unge er fyldt 23 år.
- Der må **ikke** fremsættes en varighedsbegrænsning på efterværn (Ankestyrelsens principafgørelse 43-11, 2011).
- Der skal være **udsigt til en positiv udvikling**, førend at efterværn kan tilbydes.
- En positiv udvikling er **ikke** lig med at den unge skal være selvhjulpen ved udgangen af det 22. år (Ankestyrelsens principafgørelse 95-13, 2013).
- Den positive udvikling omhandler at den unge er påbegyndt uddannelse og/eller beskæftigelse samt:

*"... andre relevante forhold, eksempelvis **stabil og selvstændig boligsituation, økonomihåndtering, husholdning mv.** (Ankestyrelsens principafgørelse 95-13, 2013)."*

Hvad 'mv.' mere specifikt dækker over, er uvist og efterlader dermed plads til at den enkelte kommune kan træffe afgørelse om efterværn ud fra et skøn, der vurderes i den konkrete sag (Ankestyrelsens principafgørelse 95-13, 2013).

⁹ En principafgørelse er en bindende retskilde, som skal anvendes som rettesnor, når en myndighed skal træffe afgørelse i en lignende sag (Ast, 2017).

Både samarbejdsvillighed og den positive udvikling er begreber, der kan tolkes forskelligt, afhængigt af hvilke briller man har på.

Alle tre principafgørelser ligger således fortsat op til, at der altid skal træffes en individuel faglig vurdering om hvorvidt den unge forventes at kunne profitere af efterværn eller ej.

Den overordnede forskel i tildelingen af efterværn i kommunerne, ligger således i dels tolkningen af Ankestyrelsens principafgørelser og dels skønnet i den konkrete sag. Hvorvidt to unge med identiske problematikker og behov, men fra hver deres kommune, tilbydes efterværn eller ej, afhænger derfor af den pågældende kommune.

Fælles for alle kommuner er i dag, at det fremgår af loven at handleplanen som udgangspunkt skal udarbejdes før der iværksættes foranstaltninger, hvor formål og mål med indsatsen skal fremgå. Hvis den unge er fyldt 16 år, skal der i handleplanen fremgå konkrete mål for overgangen til voksenlivet, herunder med foreløbige overvejelser om initiativer vedr. uddannelse og beskæftigelse samt hvorvidt der kan være behov for efterværn eller ej, jf. SEL vejl. Nr. 3 pkt. 333. En opfølgning på handleplanen skal finde sted tre måneder efter iværksættelse af foranstaltninger og derefter hvert halve år, jf. SEL §70 stk. 1.

Der er to foranstaltningstyper ud fra SEL §52 der giver 'adgang' til efterværn; fast kontaktperson og/eller anbringelse, jf. SEL §52 stk. 3 nr. 6-7.

Såfremt den unge er anbragt uden for hjemmet og/eller er tilknyttet en fast kontaktperson, skal der udarbejdes en målgruppevurdering af den unge senest seks måneder forinden denne fylder 18 år, mhp. at træffe afgørelse om hvorvidt den unge er i målgruppe for efterværn eller ej, jf. SEL §§ 68 stk. 12 og 76. En sådan målgruppevurdering indebærer en revideret udgave af handleplanen, hvoraf det skal fremgå hvorvidt den unge skal tildeles efterværn efter det 18. år eller ej, samt formål og mål med indsatsen, jf. SEL §68 stk. 12.

Hvis det vurderes at den unge ikke kan tilbydes efterværn, skal denne meddeles herom. Hvorvidt afgørelsen meddeles skriftligt eller mundtligt fra kommunalbestyrelsen, er der ingen bestemmelser for, dog anbefales det af ombudsmanden at alle afgørelser meddeles skriftligt som led i den gode forvaltningsskik (Ankestyrelsen, 2016, s. 24).

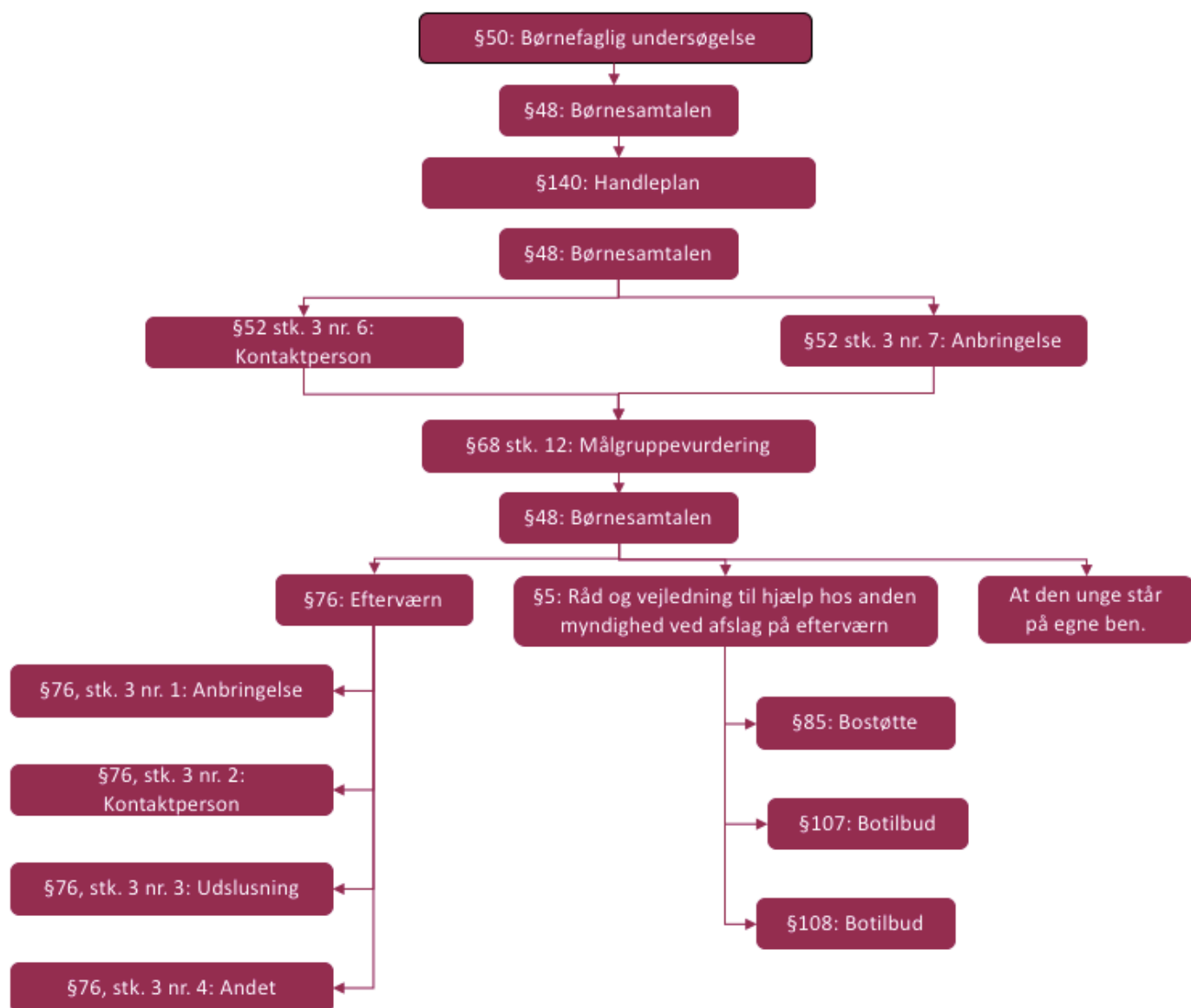
Såfremt en afgørelse om afslag på efterværn meddeles skriftligt, skal den være efterfulgt af en begrundelse for afslag, en klagevejledning samt råd og vejledning vedr. søgning om hjælp hos en anden myndighed eller efter en anden lovgivning, hvilket ligeledes fremgår af helhedsprincippet, jf. Forvaltningsloven §§ 22 og 25 og RSL §5. Borgeren har dog ret til at

modtage begrundelsen for afgørelsen på skrift, såfremt han/hun beder om det. Det forudsætter dog, at han/hun er oplyst om denne rettighed (Ankestyrelsen, 2016, s. 38).

Førnævnte betyder desuden for unge der f.eks. har været anbragt uden for hjemmet umiddelbart op til det 18. år, men hvor det vurderes at deres behov for hjælp og støtte er for omfattende til at de vil kunne profitere af efterværn, at det, såfremt de modtager en skriftlig afgørelse om afslag på efterværn, ligeledes skal fremgå typen af hjælp der i stedet kan være aktuel for dem ud fra voksenbestemmelserne, jf. RSL §5.

Med voksenbestemmelser henvises der til de bestemmelser der visiteres til indenfor socialpsykiatrien/voksenafdelingen, herunder bostøtte og botilbud 107 og 108, jf. SEL §§ 85, 107, 108.

Ovenstående betyder, at de juridiske trin fra den unge kommer i kontakt med familieafdelingen, til målgruppevurderingen og evt. iværksættelse af efterværn i dag forløber som det illustreres i følgende figur:

Figur 2: Flowchart skal skabe overblik over den unges juridiske trin fra første kontakt med familieafdelingen til efterværn.

Kapitel 3: Videnskabsteoretisk position

Videnskabsteori

I det følgende afsnit vil jeg redegøre for den videnskabsteori der positionerer i dette projekt og herunder refleksioner over den epistemologiske og ontologiske tilgang.

Når man taler om videnskabsteori, handler det om hvad viden er og hvordan man tilegner sig denne viden. For at beskrive, hvordan jeg i nærværende projekt har valgt at tilegne mig den viden der kommer i spil, har jeg med udgangspunkt i Jacobsens bog om videnskabsteori udvalgt fire videnskabsteoretiske begreber til at redegøre herfor; empirisk, deskriptiv, epistemologi og ontologi.

I dette projekt arbejder jeg empirisk, hvilket vil sige at jeg opnår min viden gennem empiri. Denne empiri består af kvalitative semistrukturerede interviews med fire socialrådgivere fra hver sin kommune, der til dagligt beskæftiger sig med målgruppevurderingen. Alternativt kunne jeg have arbejdet filosofisk, hvilket ville have betydet at jeg tilegnede mig viden via filosofisk refleksion (Jacobsen, 2012, s. 15-16).

Udover at arbejde empirisk har jeg benyttet mig både en normativ og deskriptiv videnskabsteoretisk position.

Deskriptiv videnskabsteori er optaget af, hvordan noget faktisk *er*. Normativ videnskabsteori er optaget af, hvordan noget *bør* være. Jeg har søgt at opnå viden ved at undersøge, hvordan målgruppevurderingen allerede *er* i praksis, mhp. teoretisk at argumentere for, hvordan den *bør* være understøttet af Antonovskys teori om Oplevelsen Af Sammenhæng¹⁰ og Juul, S. og Høilund, P's teori om dømmekraft og deres anvendelse af Honneths anerkendelsesteori (Jacobsen, 2012, s. 14-17).

De to sidstnævnte videnskabsteoretiske begreber handler om hvad viden er og hvordan den opnås, hvortil begreberne ontologi og epistemologi anvendes.

Ontologi handler om det værende, dvs. den viden man har. Epistemologi handler om, hvordan man erkender det værende, dvs. hvordan man er kommet frem til den viden man har (Jacobsen, 2012, s. 21). Epistemologien er således den del af den videnskabelige proces, der angår mit valg af teori og metode til at kunne besvare problemformuleringen. Ontologien er

¹⁰ Oplevelsen Af Sammenhæng vil fremover blive forkortet OAS.

således dels den viden jeg allerede har og dels den viden jeg tilegner mig som følge af nærværende projekt. Når man taler om epistemologi, er det derfor relevant at se på, hvilken forskningsstrategi, der anvendes. Indenfor samfundsforskning er der ifølge Laila Launsø i bogen *Forskning om og med mennesker*, er der fire forskellige forskningsstrategier: Den beskrivende, den forklarende, den forstående og den handlingsrettede (Launsø, 2017, s. 16).

De forskningsstrategier jeg benytter mig af i dette projekt, er den forstående og den handlingsrettede. Formålet med den forstående forskningsstrategi er at forstå og fortolke i forvejen fortolkede fænomener, som gøres via en menings- og procesanalyse. Formålet med den handlingsrettede forskningsstrategi er at lave forandringer i praksis som følge af en analyse af den. Den handlingsrettede forskningsstrategi har således en agenda om at undersøge noget mhp. at kunne udarbejde mulige forbedringstiltag efterfølgende (Launsø, 2017, s. 37). M.a.o. betyder det, at jeg søger viden baseret på de udforskede mennesker – dvs. socialrådgiverne, deres perspektiv i den specifikke kontekst – dvs. målgruppevurderingen vedr. efterværn. Med kontekst henvises der til de social- og samfundsfaglige kontekster socialrådgivernes forståelser og handlinger udfoldes i. Førnævnte grundet at jeg er afhængig af et kendskab til socialrådgivernes aktuelle kontekst, for at kunne sikre en vis validitet i mine fortolkninger, da konteksten inden for den forstående forskningstype er en integreret del af selve fortolkningsprocessen (Launsø, 2017, s. 27-30+45). Den viden jeg opnår ved hjælp af anvendelsen af den forstående forskningsstrategi, skal således anvendes til at udarbejde et udkast til et redskab der kan bidrage til at kvalificere målgruppevurderingen.

Den forstående og den handlingsrettede forskningsstrategi spiller godt sammen, da den forstående er relevant ift. at undersøge, *hvilke* forbedringsbehov der kan være i praksis, hvor den handlingsrettede undersøger *hvordan* man kan udvikle og forandre praksis.

Alternativt kunne jeg have benyttet mig af den beskrivende eller den forklarende forskningsstrategi. Formålet med den beskrivende forskningsstrategi er at skabe et objektivt overblik, som gøres via en deskriptiv statistisk analyse, oftest af surveys eller registerdata (Launsø, 2017, s. 17-18). Formålet med den forklarende forskningsstrategi er at opnå en årsagsforklaring, som gøres ved at udarbejde en kausal analyse (Launsø, 2017, s. 20).

Når man taler om ontologi er det relevant at se på, hvilke grundinteresser der arbejdes ud fra. Som det fremgår af problemformuleringen, er jeg interesseret i at forstå og fortolke udfoldelsen af det socialfaglige myndighedsarbejde omhandlende målgruppevurderingen (Jacobsen, 2012, s. 68-69). Jeg er således interesseret i at indhente en empirisk viden, fortolke

den og dermed opnå en forståelse af udfoldelsen i praksis, mhp. at kunne give mit besyv på hvordan det er muligt at forbedre denne praksis, med et teoretisk afsæt.

Når jeg vælger at fortolke min empiri, er det for at opnå en bedre og mere nuanceret forståelse af det socialfaglige myndighedsarbejde. Med en sådan grundinteresse er det oplagt at arbejde fænomenologisk, symbolsk interaktionistisk eller hermeneutisk (Jacobsen, 2012, s. 69). Sidstnævnte er den anvendte videnskabsteori og ontologi i nærværende projekt.

Hermeneutikken er særligt optaget af fortolkninger. Mere specifikt at fortolke nogle udtryk og oversætte disse til letforståelig mening (Jacobsen, 2012, s. 218). Hermeneutikken har to grene. Den metodologiske og den ontologiske. Den metodologiske handler om at man fortolker udtryk i en bestemt sammenhæng, hvor hverken dele af udtryk eller helheden af et udtryk kan stå alene i fortolkningen. Den ontologiske hermeneutik handler om at forskeren kontinuerligt udvikler sin forståelse af et fænomen. Hver gang forskeren tilegner sig en ny viden om fænomenet, danner denne sig en ny for-forståelse. Den nye for-forståelse influerer på måden vi fortolker et fænomen på, hvor den viden der opnås igen, ændrer for-forståelsen, også kaldet den hermeneutiske cirkel (Jacobsen, 2012, s. 226). Det betyder, at jeg forinden påbegyndelsen projektet havde én viden, som medførte en for-forståelse, hvor min viden og min for-forståelse kontinuerligt udvikles.

Årsagen til at jeg ikke arbejder f.eks. fænomenologisk, på trods af at denne videnskabsteori lægger sig tæt op ad den hermeneutiske er, at den fænomenologiske også er optaget af subjektet selv. Jeg er ikke optaget af den enkelte informants subjektive oplevelse af det socialfaglige myndighedsarbejdes udfoldelse, men nærmere, hvordan fænomenet – dvs. målgruppevurderingen som sådan, udfoldes generelt i kommunen, og ikke blot for den enkelte medarbejder (Jacobsen, 2012, s. 234-235).

Ovenstående betyder, at jeg i projektet har en deskriptiv-empirisk epistemologi, der tager afsæt i den forstående og handlingsrettede forskningsstrategi, med udgangspunkt i den forstående og fortolkende ontologiske hermeneutik, hvilket udføres ved at arbejde abduktivt. At arbejde abduktivt vil sige, at jeg udarbejder en hypotese pba. den viden, jeg tilegner mig, hypotesen er dermed udkastet til den skabelon der udarbejdes i slutningen af projektet. Havde jeg derimod i stedet anvendt teorien til at udarbejde nogle konkrete hypoteser om hvordan jeg mente målgruppevurderingen udfoldes, og derefter testet disse hypoteser ved at interviewe praktikere, havde jeg i stedet arbejdet deduktivt.

Dvs. under udarbejdelsen af undersøgelsen opnår jeg en viden ud fra den deskriptive-empiriske epistemologi og forstående forskningsstrategi, som anvendes til at udarbejde et udkast til et redskab, dvs., hypotesen om, hvordan målgruppevurderingen vedr. efterværn kan forbedres, ud fra den handlingsrettede forskningsstrategi.

Forskningsdesign

Et forskningsdesign er måden, hvorpå man udformer en undersøgelse (Launsø, 2017, s. 33). I nærværende projekt beskæftiger jeg mig med et casestudie. Et casestudie anvendes som en strategi til at studere et komplekst fænomen, i den sociale kontekst fænomenet udfolder sig i. Et casestudie bliver relevant at anvende, når det tænkes, at der kan være en sammenhæng mellem det sociale fænomen og dets kontekst. Fordelen ved at beskæftige sig med casestudier kan være, at disse er velegnet til at undersøge sociale processer i koncentrerede sammenhænge som f.eks. bestemte organisationer. En ulempe ved at beskæftige sig med casestudier kan være, at det kan være svært at sige noget generelt pba. undersøgelsen, da den netop koncentrerer sig om bestemte cases (Launsø, 2017, s. 101-102).

Med afsæt i den eksisterende forskning, der tidligere er redegjort for, fremgår det deraf, at eventuelle tildelingskriterier, serviceniveauer og arbejdsgangsbeskrivelser er forskellige fra kommune til kommune. M.a.o. er der en sammenhæng i måden hvorpå målgruppevurderingen (det sociale fænomen) udfoldelse, og den enkelte kommune som målgruppevurderingen udfoldes i (Red.: Antoft, 2012, s. 32-33).

I stedet for at anvende et casestudie som forskningsdesign, kunne et oplagt alternativ være at anvende aktionsforskning. Aktionsforskning er en mere subjektiv måde at forske på, hvor forskningen udføres i samarbejde med de personer forskningen omhandler (Sociologisk ordbog, 2018). At anvende aktionsforskning som forskningsdesign i dette projekt, havde derfor krævet at jeg løbende havde drøftet projektet med informanterne, hvilket ligeledes ville have været særdeles ressourcekrævende både for mig og for praksis.

Kapitel 4: Metode

Følgende kapitel omhandler måden, hvorpå viden om praksis er indhentet mhp. at besvare problemformuleringen. Den anvendte metode er kvalitative interviews der er afholdt pba. en i forvejen udarbejdet interviewguide, hvilket overvejende er identisk fra kommune til kommune, dog med enkelte tilpassede spørgsmål til den pågældende kommune (Bilag 3.1-3.4).

Metodiske overvejelser

Flere metoder har været med i mine overvejelser forinden min empiriindsamling. B.la. har jeg tidligere på uddannelsen overvejet, om jeg skulle indhente min data ved hjælp af surveys til sagsbehandlere, primært af den grund, at jeg personligt foretrækker at arbejde kvantitativt. Jeg konkluderede dog hurtigt, at jeg ikke i samme grad ville kunne opnå et nuanceret billede med abstrakte svar omkring praksis på børn- og ungeområde pba. en survey, som ville være muligt ved at arbejde kvalitativt. Derfor besluttede jeg at arbejde kvalitativt, hvortil jeg overvejede, hvorvidt det skulle være fokusgruppeinterview eller enkeltmandsinterviews.

Fordelen ved at arbejde med fokusgruppeinterviews ville være at få mulighed for nogle interessante diskussioner omkring målgruppevurderingen, socialrådgivere imellem. Ulempen ville være, at et fokusgruppeinterview forudsætter, at jeg kunne fremskaffe flere informanter fra samme kommune, hvilket kunne være for ressourcekrævende for den enkelte kommune.

Fordelen ved enkeltmandsinterviews er at det ressourcemæssigt er mindre krævende for den enkelte kommune blot at stille én socialrådgiver til rådighed. Omvendt kan der være en større risiko for at jeg som interviewer kom til at stille ledende spørgsmål eller på anden vis guide informanten et sted hen i interviewet, hvor informanten ville ende med at svare det, hun/han troede, jeg gerne ville høre. Da intervieweren ikke er specielt deltagende i fokusgruppeinterview, ville risikoen for førnævnte i denne interviewform ikke være lige så stor.

Uanset hvilken forskningsmetode, der anvendes til at indsamle data, er der fordele og ulemper ved dem alle. Den metode, jeg har vurderet, ville give mest mening ift. min problemformulering og mine ressourcer, var at afholde enkeltmandsinterviews. Jeg vurderede, at mindst to interviews var en forudsætning for, at jeg ville opnå nok viden/data til at kunne

sammenligne praksis, hvor fire interviews ville bidrage til et fortsat mere nuanceret billede af målgruppevurderingens udfoldelse (Kvale, 2015, s. 20).

Da den viden, jeg har opnået gennem interviewene er central ift. valg af teori og projektets analysedel, forsøgte jeg at afholde disse interviews hurtigst muligt, da selve bearbejdning af data er en lang proces, og netop dette trin er essentielt før redegørelse for teori og udarbejdelse af analyseafsnit kunne finde sted. Samtidigt har der sideløbende med min udarbejdelse af dette projekt været overenskomstforhandlinger blandt offentlige ansatte i gang, hvortil der blev varslet både strejke og lockout, hvorfor der har været en frygt for at mine interviews ville blive aflyst enten på grund af tidspunktet for disse eller grundet det offentliges ressourcer ift. forhandlingerne (DS, 2018).

Udover det offentliges ressourcer, har egne ressourcer ligeledes spillet en rolle. F.eks. ville det ikke ressourcemæssigt kunne lade sig gøre for mig at afholde 10 interviews, og to syntes umiddelbart for sårbart, såfremt de enten var overvejende enige eller at en af informanterne var nødsaget til at aflyse (Kvale, 2015, s. 162-167).

Interviews

Et interview i sig selv er et håndværk hvori formålet består i at forstå verden ud fra et subjektivt synspunkt, hvilket betyder, at interviewene vil bære præg af den enkeltes oplevelse af målgruppevurderingens udfoldelse uagtet af, hvilken af ovennævnte kvalitative metoder, jeg anvendte.

Med dette henvises der til, at det er baseret på interviewerens, dvs. mine praktiske færdigheder. Der er således ikke nogen specifik rigtig eller forkert måde at gøre det på. Den eneste rigtige måde man kan forbedre sine interview færdigheder på, er at interviewe (Kvale, 2015, s. 38). Jeg har derfor også været særligt opmærksom på, hvad der fungerede særligt godt og hvad der fungerede knap så godt ved de interviews jeg har afholdt ifm. et tidligere eksamensprojekt. B.l.a. har jeg erfaret, at det er essentielt at have øvet interviewguiden flere gange inden interviewet, således at jeg som interviewer husker store dele af interviewguiden og dermed bliver mere præcis i mine formuleringer, hvilket bidrager til en korrekt forståelse af spørgsmålene hos informanten. Derudover lærte jeg at det er vigtigt at holde pauser og derigennem give tid og rum til at informanten kan reflektere over både de spørgsmål, jeg som interviewer har stillet, samt de svar informanten har givet og har tænkt sig at give. Yderligere

har jeg været opmærksom på at forberede en introduktion i starten af interviewet, som har været den samme ved alle interviews. Jeg har bestræbt mig på at bidrage til, at informanten følte sig tryk og var indforstået med rammerne for interviewet.

Interviews kan desuden ses som en produktion af ny viden, hvor den viden der kommer ud af interviewet, afhænger bl.a. af de spørgsmål interviewer formulerer, måden de formuleres på, informantens forståelse af spørgsmålet og informantens viden omkring emnet (Kvale, 2015, s. 39).

Informantudvælgelse

Oprindeligt ville jeg have afholdt interviews i to store og organisatorisk forskellige kommuner i Jylland. Dette var dog udfordrende ift. både praksis' og egne ressourcer. Jeg har derfor søgt informanter via forskellige socialfaglige facebooksider, herunder facebook-siden til Mit efterværn-appen, hvor jeg oprettede et sponsoreret opslag (Facebook, 2018). Da jeg selv er bosat i Aarhus, har jeg ligeledes valgt at rette telefonisk og elektronisk henvendelse til ledelsen i kommunerne i Region Midtjylland, ud fra et ønske om at få lov at interviewe en socialrådgiver der beskæftiger sig med tildelingen af efterværn. Jeg begyndte med de største kommuner først. Nogle af informanterne har selv rettet henvendelse til mig pba. mine facebook opslag, og andre er blevet oplyst om min informant søgen via deres ledelse.

Resultatet blev en socialrådgiver fra henholdsvis Randers, Viborg, Horsens og Skive kommune.¹¹

Tabel 1: Præsentation af informanterne.

	Ansættelse i nuværende afdeling og antal uddannelsesår
Rikke (Randers)	6-10 år
Vibeke (Viborg)	6-10 år
Helle (Horsens)	1-5 år
Sanne (Skive)	1-5 år

¹¹ Informanterne har fået nye navne, hvor forbogstavet er det samme som forbogstavet i den kommune de er ansat i.

Fordelen ved at interviewe to informanter med 6-10 års erhvervserfaring indenfor området er, at de deres udtalelser kan tænkes at bære bræg af den socialpolitiske og juridiske udvikling på børn og unge området. Fordelen ved at interviewe to informanter der blev færdiguddannet for 1-5 år siden er, at det tænkes at deres udtalelser vil bære præg af viden om den nyere teoretiske og metodiske tilgange, da dette må ligge mere nært i hukommelsen. Det vurderes derfor at informanterne samlet sikre mig et nuanceret billede af målgruppevurderingen vedr. efterværn.

Udførelse af interviews

Brinkmann og Kvale giver i deres bog "Interview" udtryk for, at en systematisk planlægning af interviewundersøgelser øger kvaliteten af den viden man herudfra kan producere, samtidigt med at det efterfølgende vil være lettere at bearbejde data (Kvale, 2015, s. 151). I bogen anbefaler de b.l.a. at man præciserer og tydeliggøre de centrale temaer, som man søger at opnå viden omkring. Da jeg søger at opnå viden om målgruppevurderingen, vurderede jeg med afsæt i min pilotviden og gennemgangen af den eksisterende forskning, at følgende temaer var væsentlige at undersøge nærmere:

- Sagsbehandling
- Målgruppe
- Inddragelse
- Organisation

Derefter har jeg anvendt den viden jeg tilegnede mig som følge af den pilotviden der blev nævnt i forordet, samt gennemgangen af den eksisterende forskning der er præsenteret i problemfeltet, til at udarbejde spørgsmål til informanterne ud fra ovenstående temaer, som fremgår af interviewguiden. Metoden er således oplagt at anvende indenfor den hermeneutiske videnskabsteoretiske position, da man ud fra denne position anvender den viden man tidligere har opnået, til at opnå ny viden. Interviewguiden er semistruktureret, hvilket vil sige at det er en guideline. Ingen af informanterne har modtaget interviewguiden på forhånd, men den har ligget på bordet til frit skue under hele interviewene. Dette for at skabe en tillid og åbenhed i interviewsituationen.

Spørgsmålene i interviewguiden er dels indledende og åbne, mens andre har karakter af at være mere indirekte, mhp. at stille mig så åben og nysgerrig så muligt for på den måde at understøtte informanten i at komme med reflekterende og ærlige svar. Undervejs i de enkelte interviews har jeg stillet sonderende spørgsmål mhp. at få uddybet informantens svar. Såfremt jeg har været usikker på hvorvidt jeg har forstået et svar korrekt, har jeg spurgt fortolkende, hvorefter informanten har be- eller afkræftet (Kvale, 2015, s. 189-191).

Alle interviews er afholdt i et rum uden andre tilstedeværende, på informantens arbejdsplads i den pågældende kommune, i et rum uden andre tilstedeværende. Forinden interviewstart har jeg spurgt om jeg måtte optage interviewet, hvilket der er givet samtykke til i alle fire tilfælde. Efter påbegyndelsen af optagelsen af hvert interview, har jeg briefet informanten ved at takke denne for deltagelse, orienteret om formålet med interviewet, samt beskrevet forventning ift. længde af interview, ønske om transskription og delvis anonymitet.

Med delvis anonymitet henvises der til, at informanten har givet samtykke til, at jeg må oplyse om dennes profession og organisation, men ikke navn. Afslutningsvist har jeg debriefet ved at stille mig åben overfor om informanten har noget at tilføje, noget hun har undret sig over jeg ikke havde spurgt om eller lignende (Kvale, 2015, s. 183-184).

Efter afholdelsen af interviewene, er de blevet transskriberet. Interviewene er optaget på en app på smartphone, således at jeg som interviewer har kunnet være mere til stede i selve interviewet, samt at et optaget interview giver muligheden for at jeg kan aflytte det flere gange og transskribere nøjagtigt det der bliver sagt til senere analyse.

At transskribere et interview tager væsentligt længere tid, end at afholde selve interviewet gør. Hvor udfordrende og ressourcekrævende det er at transskribere et interview afhænger af flere faktorer. F.eks. er det en fordel, at det er den samme der afholder interviewet, som transskriberer det, eftersom intervieweren husker store dele af interviewet, hvorfor jeg også har vægtet at påbegynde transskribering omtrent samme dag som det enkelte interview er afholdt. En anden væsentlig faktor er de tekniske ressourcer man har til rådighed. Jeg har derfor forinden interviewene testet om lyd kvaliteten der vil blive produceret i optager app'en på smatphonen har været optimal. Derudover har jeg undersøgt fordele og ulemper ved forskellige transskriptionsprogrammer, hvor vi fra Aalborg Universitet b.la. får stillet Nvivo til rådighed, som jeg valgte at anvende (Kvale, 2015, s. 238-239).

Jeg har brugt ca. 60-75 minutter pr. kvarter der er transskriberet. Jeg har ikke transskriberet toneleje, 'øhm' og refleksionspauser, da det ikke vurderes at være relevant for nærværende projekt.

Efter hver transskription har jeg læst interviewet igennem, samt aflyttet enkelte sessioner igen, såfremt jeg har været usikker på, hvorvidt jeg havde transskriberet korrekt.

Tabel 2: Oversigt over interview varighed og antal transskriberet sider til det enkelte interview.

	Interview varighed	Transskriberet sider
Rikke (Randers)	60 minutter og 20 sek.	18 sider
Vibeke (Viborg)	50 minutter og 43 sek.	22 sider
Helle (Horsens)	60 minutter og 25 sek.	25 sider
Sanne (Skive)	32 minutter og 51 sek.	17 sider

Årsagen til de forskellige længder på interviewene og antallet af transskriberede sider, skyldes blot at nogle har haft længere tænkepauser, sagt mere 'øhh' og uddybet svarene mere end nogle andre. Kvaliteten af interviewene er vurderet til at være overensstemmende.

Efter transskriberingen af interviewene, er de blevet tolket på. Der er forskellige metoder der kan anvendes til at fortolke på interviews. Jeg har valgt at meningskondensere interviewene mhp. at skabe overblik over de mest centrale udtalelser, der anvendes i projektets analyseafsnit mhp. at besvare problemformuleringen. Meningskondensering er en metode til at bearbejde kvalitative interviews på, som omhandler at man forkorter og simplificerer udsagnene. Brinkmann og Kvale anbefaler at man griber en meningskondensering an ved at gennemlæse de transskriberede interviews mhp. at udvælge de naturlige meningsenheder der er essentielle ift. undersøgelsen. Med naturlige meningsenheder menes der hele udsagnet som det er transskriberet. Derefter er udsagnet gjort læsevenligt og simplificeret. Dvs. der er fjernet pludselige opbremsninger, fyldord som "ligesom", kontekstspring og gentagelser for at trække essensen ud af det enkelte citat, disse skriftlige konstruktioner vil således bære præg af mine fortolkninger om dels hvad der bliver sagt og dels hvad jeg vurderer som værende vigtigt (Brinkmann, 2009, s. 208-209) (Bilag 4.1-4.3). Efterfølgende foreslår Brinkmann og Kvale at man tematiserer de valgte udsagn ved at inddeler disse i de mest dominerende temaer. Jeg har valgt at tage udgangspunkt i de forskningstemaer jeg udarbejdede mine interviewguides ud fra,

og tilpasset dem efter de temaer der synede mest dominerende ift. informanternes udsagn. Dette resulterede i følgende tre dominerende temaer, der ligeledes vil være centrale i analysen:

- Målgruppevurdering og inddragelse
- Tværsektorielt samarbejde og videndeling
- Forbedringstiltag

Ovenstående temaer vil være centrale i analysen, hvor meningsenhederne kobles på teorien, som beskrives i et senere kapitel.

Kvalitetskriterier

Kvalitetskriterier er de kriterier hvorudfra kvaliteten af kvalitative interviews vurderes. Kvale og Brinkmann har fremsat nogle kriterier der kan anvendes til at vurdere kvaliteten af interviewene. Nogle af disse kriterier omhandler at intervieweren fortolker løbende i interviewet og at intervieweren forsøger at verificere sine fortolkninger (Kvale, 2015, s. 186). Dette har jeg forsøgt ved, som nævnt, løbende at stille fortolkende spørgsmål mhp. at sikre mig, at jeg fortolker korrekt på de udsagn informanten giver. Følgende er et udkast fra interviewet med Vibeke mhp. at illustrere et eksempel herpå:

Vibeke: *"Hvor jeg sådan tænker **det kunne også være at det er for sårbart at slippe i overgangen, men at man måske lige skal ned på den anden side af det, til man er lidt mere grounded.**"*

Interviewer: *"Altså skal det forstås sådan at, at status quo f.eks. også kan ses som egentlig en positiv udvikling, bare det at det ikke går tilbage i en periode?"*

Vibeke: *"Ja. Det kan det." (Bilag 4.3 pkt. 4)*

Et tredje kvalitetskriterie er graden af generaliserbarhed, som handler om, om den viden der er produceret, siger noget generelt (Kvale, 2015, s. 287-288). Jeg har i mine interviews lagt stor vægt på at spørge med "I", mhp. at høre hvordan den generelle praksis omkring målgruppevurderingen vedr. efterværn. Med udgangspunkt heri, kan det betyde at der er en

høj generaliserbarhed i de kommuner hvorfra mine informanter kommer. Dvs. at såfremt en anden interviewer anvendte mine semistrukturerede interviewguides i kvalitative interviews med de samme kommuner, vil der være en stor sandsynlighed for, at intervieweren vil opnå overvejende identiske svar. Gælder det i stedet at en anden interviewer anvender samme semistrukturerede interviewguides i andre kommuner, vil der sandsynligvis være større afvigelse i svarene – altså en lavere grad af generaliserbarhed.

Kapitel 5: Præsentation af teori

Oplevelse af sammenhæng af Aaron Antonovsky

Aaron Antonovsky (1994) var en amerikansk medicinsk sociolog, som har udarbejdet teorien; OAS (Antonovsky, 2000, s. 9). Antonovsky mener at en høj grad af sammenhæng øger individets resiliens ift. at mestre vanskelige livsvilkår, hvilket dermed øger individets trivsel.

Teorien om OAS er derfor relevant i dette projekt da det antages at en høj grad af udsatte unges OAS i målgruppevurderingen, kan bidrage til en bedre mestring af udfordringer senere i livet og medvirke til at forebygge sociale problemer hos udsatte unge.

OAS består af tre delelementer: begribelighed, håndterbarhed og meningsfuldhed (Antonovsky, 2000, s. 34). Hver af de tre elementer kan opleves i høj eller lav grad.

Begribelighed handler om, hvorvidt noget er forståeligt eller ej. Dvs. at en høj grad af begribelighed, medfører, at noget er forståeligt, hvor en lav grad af begribelighed medfører at noget enten er uforståeligt eller er mindre forståeligt. Det betyder m.a.o. at førend udsatte unge kan opleve målgruppevurderingen som sammenhængende, forudsættes det b.l.a., at den unge forstår hvad målgruppevurderingen handler om og formålet med udarbejdelsen af den – dvs. en høj grad af begribelighed. Hvis den unge ikke forstår hvad målgruppevurderingen handler om og formålet med denne, kan det syne uoverkommeligt at navigere i og medføre at den unge bliver opgivende omkring deltagelse (Antonovsky, 2000, s. 35).

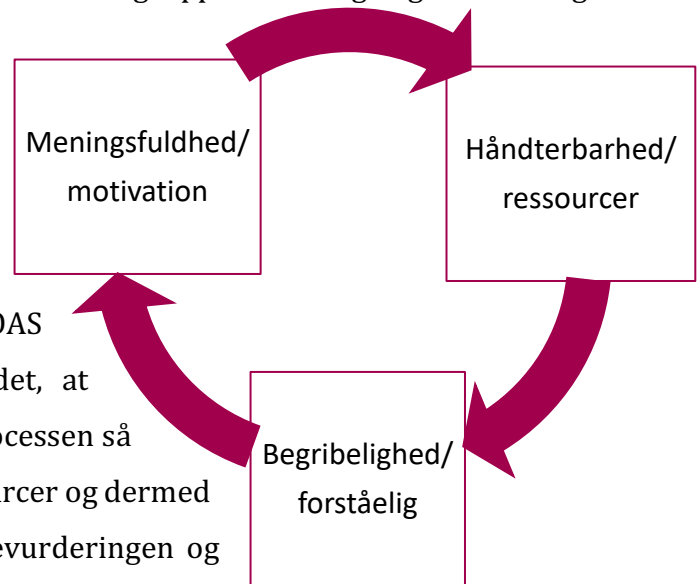
En måde hvorpå socialrådgiveren kan bidrage til at gøre målgruppevurderingen forståelig for den unge, er ved at orientere den unge om processen og sikre inddragelsen.

Det andet element er håndterbarhed. Håndterbarhed handler om hvorvidt individet kan håndtere noget eller ej. Dvs. at en høj grad af håndterbarhed medfører at individet har de ressourcer, der er nødvendige for at håndtere den situation han/hun befinder sig i, hvorimod en lav grad af håndterbarhed medfører, at det opleves som enten udfordrende eller umuligt at håndtere den situation individet befinder sig i (Antonovsky, 2000, s. 35-36).

En måde, hvorpå socialrådgiveren kan bidrage til at gøre målgruppevurderingen håndterbar for den unge, er ved at tilpasse formidlingen og inddragelsen af den unge med afsæt i den enkeltes ressourcer, udviklingsstadie og den unges alder. Hvis den unge oplever en lav grad af håndtering, kan dette medføre at han/hun bliver opgivende omkring egen situation hvilket kan influere negativt med den unges udvikling.

Det tredje og sidste element er; meningsfuldhed. Når noget er meningsfuldt, betyder det at noget giver mening, hvilket kan fungere som et motivationselement forstået på den måde, at såfremt noget ikke opleves som meningsfuldt, tilknyttes det heller ingen værdi for den enkelte, hvorfor individet sandsynligvis ikke vil være motiveret for det (Antonovsky, 2000, s. 36-37).

En måde hvorpå socialrådgiveren kan bidrage til at målgruppevurderingen giver mening for den unge, er ved at gøre det forståeligt med afsæt i den unges ressourcer. Samtidigt er det belyst i kap. 1, at den unges samarbejdsvillighed er afhængig af om den unge kan se meningen heri (Törrönen, 2014, s. 137-138). Med udgangspunkt i teorien om OAS betyder det altså, at for at skabe OAS i den unges målgruppevurdering forudsættes det, at socialrådgiveren bestræber sig på at gøre selve processen så forståelig som muligt, med afsæt i den unges ressourcer og dermed sikre at den unge kan se en mening i målgruppevurderingen og slutteligt opnå OAS.

Figur 3: Figuren er udarbejdet mhp. at illustrere Antonovskys teori om OAS.

Alle tre ovenstående delelementer spiller således en afgørende rolle ift. udsatte unges OAS i målgruppevurderingen vedr. efterværn mhp. at forebygge udvikling og vedligeholdelse af sociale problemer ved at øge den unges resiliens.

Anerkendelse og dømmekraft

I bogen "Anerkendelse og dømmekraft i socialt arbejde" har Peter Høilund og Søren Juul der begge er dr.scient.soc, professor og lektor fra henholdsvis RUC og AAU, forsøgt at klarlægge og analysere de væsentligste forudsætninger for det gode sociale arbejde (Juul, 2015, s. 13). Centralt heri er b.l.a. den anerkendende tilgang der tager afsæt i Axel Honneths anerkendelsesteori, som beror på at anerkendelse er en forudsætning for en vellykket identitetsdannelse og menneskelig opblomstring.

Denne teori har Høilund og Juul omsat til praktisk socialt arbejde, hvor de henviser til to former for anerkendelse, hvori det er væsentligt at borgeren anerkendes inden for begge disse anerkendelsesformer mhp. at styrke borgerens identitet og menneskelig opblomstring, hvilket anses som værende godt socialt arbejde (Juul, 2015, s. 16).

Denne anerkendende tilgang er således relevant i dette projekt, da anerkendelse af den unge i målgruppevurderingen, er essentiel for at den unge opnår en styrket identitet og en menneskelig opblomstring via godt socialt arbejde.

De to førnævnte former for anerkendelse lyder som følgende; anerkendelse som etisk- og juridisk person (Juul, 2015, s. 54).

At anerkende borgeren som etisk person, indebærer i denne kontekst, at socialrådgiveren i mødet med den unge, anerkender ham/hende som et unikt og ligeværdigt individ, samt at socialrådgiveren lytter aktivt og forsøger at forstå verden som den opleves af den unge (Juul, 2015, s. 35+40). At den unge i målgruppevurderingen føler sig både hørt og set, er en del af den inddragelse der netop er konstateret som værende essentiel for den unges samarbejdsvillighed og ønske for forandring, hvilket blev belyst i dette projekts kap. 1.

At anerkende borgeren som juridisk person, indebærer i denne kontekst at anerkende den unge som et ligeberettiget medlem af samfundets retsfællesskab med lige rettigheder, hvilket bl.a. indebærer at den socialfaglige myndighed inddrager den unge i målgruppevurderingen ved at tilkende ham/hende medindflydelse, medbestemmelse og selvbestemmelse (Ejler, 2004, s. 9) (Juul, 2015, s. 40).

Førend socialrådgiveren kan imødekomme den unges behov for anerkendelse, forudsættes det at socialrådgiveren påtager sig to kampe om anerkendelse.

Den ene kamp omhandler at socialrådgiveren bestræber sig på at etablere et minimalt fællesskab med den unge. Dette fællesskab er et solidaritetsforhold hvor begge parter anerkender hinandens egenskaber som betydningsfulde for at opnå et fælles mål – dvs. at sikre den unge en god overgang til voksenlivet (Juul, 2015, s. 129-130).

Den anden kamp omhandler at socialrådgiveren bestræber sig på at forholde sig kritisk til den institutionelle dømmekraft fremfor ureflekterede at erstatte fortrolighedskundskaben (Juul, 2015, s. 135).

Høilund og Juul skelner mellem tre former for dømmekraft; den personlige, den institutionelle og den sociale dømmekraft.

Den personlige dømmekraft tager afsæt i socialrådgiverens arv og miljø, dvs. f.eks. uddannelse og livserfaringer. Den institutionelle dømmekraft tager afsæt i den kultur der er i den institution socialrådgiveren befinder sig i, dvs. f.eks. de normer og rammer der arbejdes ud fra. Den sociale dømmekraft tager afsæt i den del af borgerens livshistorie, som

socialrådgiveren skal forholde sig til. Disse tre former for dømmekraft vil oftest påvirke hinanden (Juul, 2015, s. 61-63).

Fortrolighedskundskaben defineres som den viden der bygger på socialrådgiverens evne til at sætte sig i den unges sted og se verden som den unge ser den og med udgangspunkt i den unges vision om det gode liv (Juul, 2015, s. 64). Det betyder at socialrådgiveren bør bestræbe sig på ikke alene og ukritisk at træffe afgørelse om efterværn pba. af de normer og de rammer der er i den enkelte kommune, men også med afsæt i den unges livshistorie og de faglige erfaringer socialrådgiveren har gjort sig tidligere (Juul, 2015, s. 61-63).

Dømmekraften i det sociale arbejde er således relevant i dette projekt, da den henvender sig til det individuelle skøn, hvorudfra det vurderes, hvorvidt den unge skal tilbydes efterværn eller ej.

Tilhørende ovenstående to anerkendelsesformer, hører to krænkelserformer til, som ifølge Høilund og Juul omtales som krænkelser som etisk- og juridisk person.

Krænkelser kan føre til vrede og frustration hos borgeren samt tab af selvværd, selvagtelse og selvtillid, og dermed reducere forudsætningerne for en styrket identitet og menneskelig opblomstring (Juul, 2015, s. 31+37).

At blive krænket som etisk person, handler i denne kontekst om at den unge ikke føler sig anerkendt ved at føle sig hørt og set som et unikt menneske, af socialrådgiveren.

At blive krænket som juridisk person handler ifølge Juul og Høilund om at individet ikke får og ikke er bekendt med de rettigheder han eller hun har (Juul, 2015, s. 33).

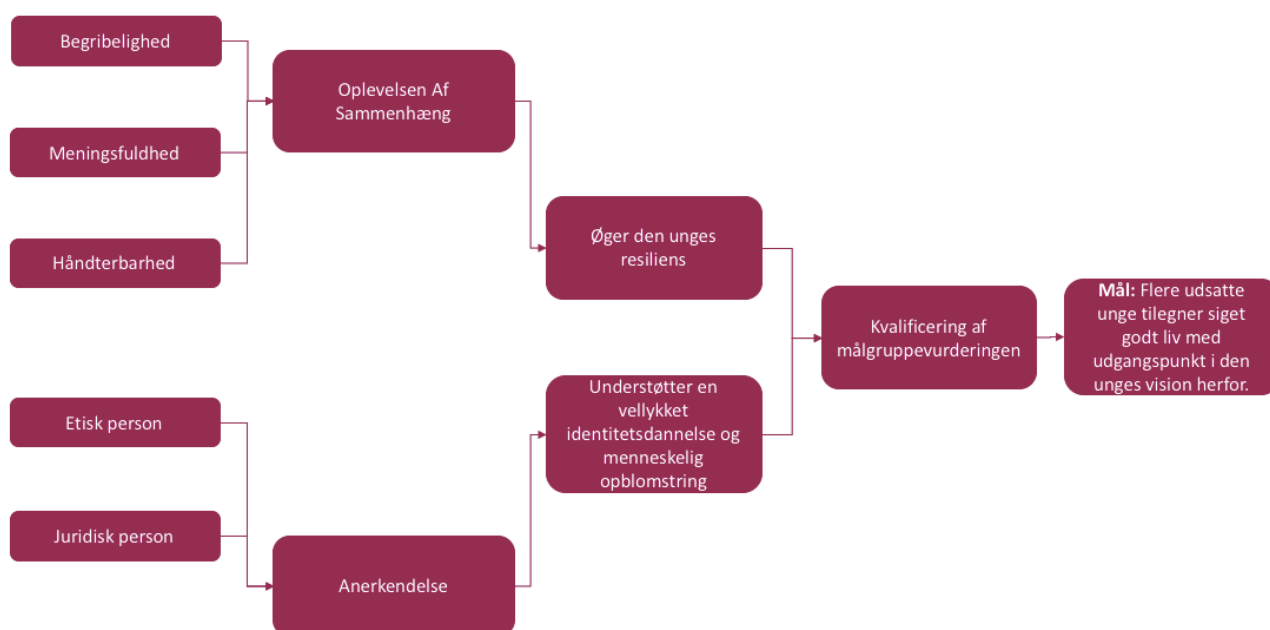
Ét er nemlig at man har nogle rettigheder i juridisk forstand, noget andet er om man er bekendt med og har forstået at man har disse rettigheder. Det betyder derfor at såfremt den unge ikke er indforstået med de rettigheder han/hun har ifm. målgruppevurderingen, kan han/hun føle sig krænket som juridisk person (Juul, 2015, s. 135).

Opsamling på teori

Ovenstående teori og tilgang skal således anvendes i analysen mhp. at besvare problemformuleringen. Målet er at flere udsatte unge tilegner sig forudsætningerne for et godt liv, hvorfor der er behov for at kvalificere målgruppevurderingen vedr. efterværn. For at kvalificere målgruppevurderingen, er det nødvendigt at øge den unges resiliens og bidrage til at den unge opnår en styrket identitet og menneskelig opblomstring. En måde hvorpå man kan

øge den unges resiliens er ved at den socialfaglige myndighed bestræber sig på at gøre målgruppevurderingsprocessen så begribelig, håndterbar og meningsfuld som muligt og dermed understøtte den unges OAS. En måde, hvorpå den socialfaglige myndighed kan bidrage til at den unge opnår en styrket identitet og menneskelig opblomstring, er ved at anerkende den unge som etisk og juridisk person gennem et minimalt fællesskab og en kritisk reflekterende tilgang til den institutionelle dømmekraft.

Ovenstående kan illustreres i følgende figur:

Figur 4: Figuren skal illustrere teoriernes relevans for projektet.

Kapitel 6: Casebeskrivelser

Som beskrevet i kap. 4 er forskningsdesignet et casestudie, hvori der tages udgangspunkt i fire cases; Randers-, Viborg-, Horsens- og Skive Kommune.

Kommunerne arbejder alle, som beskrevet i kap. 2, med udgangspunkt i ICS-metoden og lovgivningens skal-paragraffer¹², hvor måden hver kommune specifikt målgruppevurderer hvorvidt den unge har behov for efterværn eller ej, er forskellig fra kommune til kommune. Forskelligheden i arbejdsgangene omhandlende netop denne målgruppevurdering, er ligeledes belyst i kap. 2, hvoraf det fremgår at en tredjedel af kommunerne ikke har en arbejdsgangsbeskrivelse for målgruppevurderingen og at de der har, har udarbejdet den til internt brug alene (Deloitte, 2017, s. 79).

I det følgende vil jeg derfor kort redegøre for de forskellige kommuner og deres interne dokumenter der anvendes i målgruppevurderingerne.

Randers kommune

Randers Kommune er opdelt i fire forvaltninger: Udvikling, Miljø og Teknik, Børn og Skole, Social og Arbejdsmarked og Sundhed, Kultur og Omsorg. Den afdeling jeg primært vil beskæftige mig med i nærværende projekt, er "Børn og Skole". "Børn og Skole" består af fire mindre afdelinger, hvoraf én af disse er Familieafdelingen. Det er i Familieafdelingen hvor de socialrådgivere der træffer afgørelser om efterværn er placeret.

I Randers kommune var der i udgangen af 97 864 indbyggere i 2016, hvoraf 48 unge mellem 18-23 år modtog efterværn (Larsen, u.d.) (Westphall, u.d.).

Hvor mange unge der blev målgruppevurderet ift. efterværn – dvs. antallet af 17-årige unge der enten var anbragt eller havde en kontaktperson i 2015, er der ikke ført statistik over, ligeledes er der heller ingen statistik over antallet af 18-årige der modtog efterværn i 2016. Det betyder, at der ikke er kendskab til hvor mange unge der blev tildelt efterværn versus hvor mange unge der blev målgruppevurderet. Dette gør sig gældende for alle de fire kommuner i projektet.

12

Ifm. med interviewet med Randers Kommune, har jeg modtaget følgende arbejdsgangsbeskrivelser og redskaber der kan anvendes i målgruppevurderingen bestående af i alt 55 sider:

- Visuelle skabeloner (de tre huse) (5 s.).
- Procedure for handleplansforløbet (30 s.)
- Børnesamtalen – beskrivelse af børnesamtalen og dens formål (13 s.).
- Dagsorden til børnesamtale (4 s.).
- Dagsorden til statusmøde (3 s.).

De "visuelle skabeloner" er redskaber der tager afsæt i Signs Of Safety, som er udarbejdet i flere udgaver til begge køn og alle aldersgrupper, til brug i børnesamtalen omhandlende drøftelse af barnets/den unges behov, ønsker og udfordringer.

Signs Of Safety (SOS) er en metode udarbejdet mhp. at skabe trivsel for barnet gennem et styrket tværfagligt samarbejde med både familie og øvrige fagpersoner, hvilket gøres ud fra en ressourcebaseret og helhedsorienteret tilgang i inddragelsen af barnet/den unge. I Randers Kommune suppleres SOS med den løsningsfokuserede tilgang (LØFT), hvor det undersøges hvad der fungerer, hvad der ikke fungerer og hvad den unges drømme er (Red.: Henriksen, 2015, s. 124+136+141) (Bilag 4.1 pkt. 2).

"Procedure for handleplansforløbet" er et dokument der består af en kort beskrivelse af ICS og LØFT der arbejdes ud fra, samt beskrivelser af relevante paragraffer, herunder handleplans- og opfølgingsparagrafferne, jf. SEL §§ 140 og 70. Derudover består dokumentet af et skema indeholdende 14 trin i handleplansforløbet. Under hvert af de 14 trin er mindre trin beskrevet samt metoder, tilgange og redskaber der anvendes til udarbejdelsen af disse trin, samt en estimerede tidshorisont.

I dokumentet; "Børnesamtalen – en beskrivelse af børnesamtalen og dens formål", fremgår der ligeledes skemaer for hvordan og hvorledes børnesamtalen afholdes trin for trin, samt hvilke overvejelser man som fagperson skal gøre sig forinden, under og efter samtalen. Skemaet består af fire trin.

Yderligere har Randers Kommune internt udarbejdet en skabelon til "dagsorden for børnesamtalen" samt en skabelon til status for "dagsorden til statusmøde" til opfølgingsmøde vedr. handleplanen der begge tager afsæt i ICS.

Viborg kommune

Viborg kommune er inddelt i fem forvaltninger, hvoraf en af disse er Børn og Unge afdelingen. Børn og unge-afdelingen er desuden bestående af fire afdelinger, hvor en af disse er Familie & Rådgivning. Familie & Rådgivning består igen af seks afdelinger, hvoraf en af dem er Familieafdelingen. I Familieafdelingen sidder de socialrådgivere der besidder beslutningskompetencen til at træffe afgørelser om efterværn.

Viborg kommunes byrådspolitikere har desuden besluttet, at inddragelse skal være et fokusområde på Familieområdet i 2018, da det er erfaret at være en væsentlig forudsætning for at indsatserne lykkes (Viborg kommune, 2018, s. 44).

I Viborg kommune var der 96 272 indbyggere i 2016, hvoraf 103 unge modtog efterværn (Larsen, u.d.).

Ifm. med interviewet med Viborg Kommune, har jeg modtaget følgende arbejdsgangsbeskrivelser og redskaber der kan anvendes i målgruppevurderingen bestående af i alt ni sider:

- Skabelon: Visitation til Jobcenter Viborg (2 s.).
- Samarbejde og overdragelse af sager fra Familieafdelingen til Visitation Social (6 s.).
- Skema for unge til overdragelsesmøde til Voksen (1 s.).

Visitation til jobcenteret er en skabelon bestående af et skema hvori faktuelle oplysninger om den unges situation udfyldes heri, arbejdsmarkedsperspektiv, herunder eventuelle jobønsker, den unges faglige og praktiske kvalifikationer, den unges personlige kompetencer, den unges økonomi og netværk samt helbred. Skemaet udfyldes i samarbejde med den unge, mhp. at sikre en koordineret og sammenhængende overgang fra familieafdelingen til jobcenteret.

"Samarbejde og overdragelse" er en procedure for samarbejdet mellem familieafdelingen, voksenafdelingen og beskæftigelsesafdelingen, som ligeledes er udarbejdet til intern brug i Viborg Kommune. Overdragelsesmødet er et typisk netværksmøde der afholdes med formålet om at overdrage den unge på bedst mulig vis til den myndighed der skal overtage den unges sag, når den unge fylder 18 år, såfremt den unge stadig har behov for hjælp og støtte og ikke

vurderes at være i målgruppen for efterværn – eller ikke at være i målgruppe for efterværn alene. Mødet afholdes så vidt muligt altid i samarbejde med den unge.

Skemaet for overdragelsesmødet er et skema der anvendes til at koordinere selve overdragelsesmøderne hvori familieafdelingen starter med at notere den unges navn der er behov for at afholde overdragelsesmøde med, og sender skemaet videre til næste relevante samarbejdspartner.

Horsens kommune

Horsens Kommune består ligeledes af fire forvaltninger, herunder: Velfærd og Sundhed, Teknik og Miljø, Uddannelse og Arbejdsmarked og Kultur og Medborgerskab. Under Velfærd og Sundhed er der fem afdelinger, hvoraf en af disse er Familie og Forebyggelse. I Familie og Forebyggelse sidder de socialrådgivere der besidder beslutningskompetencen til at træffe afgørelser om efterværn.

I Horsens kommune var der i 2016, 23 unge i efterværn ud af godt 89 598 indbyggere i hele kommunen (Larsen, u.d.) (Westphall, u.d.).

Ifm. med interviewet med Horsens Kommune, har jeg modtaget følgende arbejdsgangsbeskrivelse der anvendes i målgruppevurderingen:

- Samarbejdsmodel implementeret i Horsens kommune i 2016 (12 s.)

Samarbejdsmodellen er et arbejdsredskab forankret internt i Horsens Kommune, som har til hensigt at styrke det tværsektorielle samarbejde vedr. den unges overgang til voksenlivet. Samarbejdsmodellen er implementeret i 2016 og anvendes i alle sager vedr. udsatte unges overgang til voksenlivet. Samarbejdsmodellen er en aftale mellem Familie og Forebyggelse, Ungeenheden og Handicap samt Ældrerådgivningen.

Samarbejdsmodellen består af guidelines til bevilling af hjælp og støtte i overgangen til voksenlivet. Der er udarbejdet otte guidelines til otte forskellige målgrupper, afhængigt af om den unge f.eks. er på en almen uddannelse eller har et betydeligt handicap og lignende. Yderligere er der udarbejdet guidelines til håndtering af tvivlsager. Med tvivlsager henvises der til sager hvor den gældende myndighed er usikker på, hvilken målgruppe den unge hører under og dermed hvilke indsatser der er mest hensigtsmæssige at iværksætte.

Skive kommune

Skive Kommune består af tre forvaltninger, herunder: Kultur- og Familie, Social og Arbejdsmarked og Teknik, Miljø og Udvikling. Førstnævnte består af fire afdelinger, hvoraf en af disse er Familieafdelingen. I Familieafdelingen sidder de socialrådgivere der besidder beslutningskompetencen til at træffe afgørelser om efterværn. I Skive Kommune var der i 2016, 46 599 indbyggere hvoraf 33 unge modtog efterværn (Larsen, u.d.) (Westphall, u.d.).

Kapitel 7: Analyse

I det følgende kapitel har jeg anvendt de tidligere beskrevet teorier og tilgange omhandlende behovet for anerkendelse og OAS, samt den data jeg har indhentet via de fire kvalitative interviews i udarbejdelsen af den analyse der danner grundlag for besvarelsen af min problemformulering.

Som beskrevet i kap. 4, har jeg i min bearbejdning af den indhentede data først meningskondenseret, simplificeret og derefter tematiseret de valgte udsagn, hvorfor analysen er udarbejdet pba. mine fortolkninger af informanternes udsagn.

Følgende analyse er inddelt i tre dele med udgangspunkt i de tidligere beskrevet temaer:

- Målgruppevurdering og inddragelse
- Tværsektorielt samarbejde og videndeling
- Forbedringstiltag

Tema 1: Målgruppevurdering og inddragelse

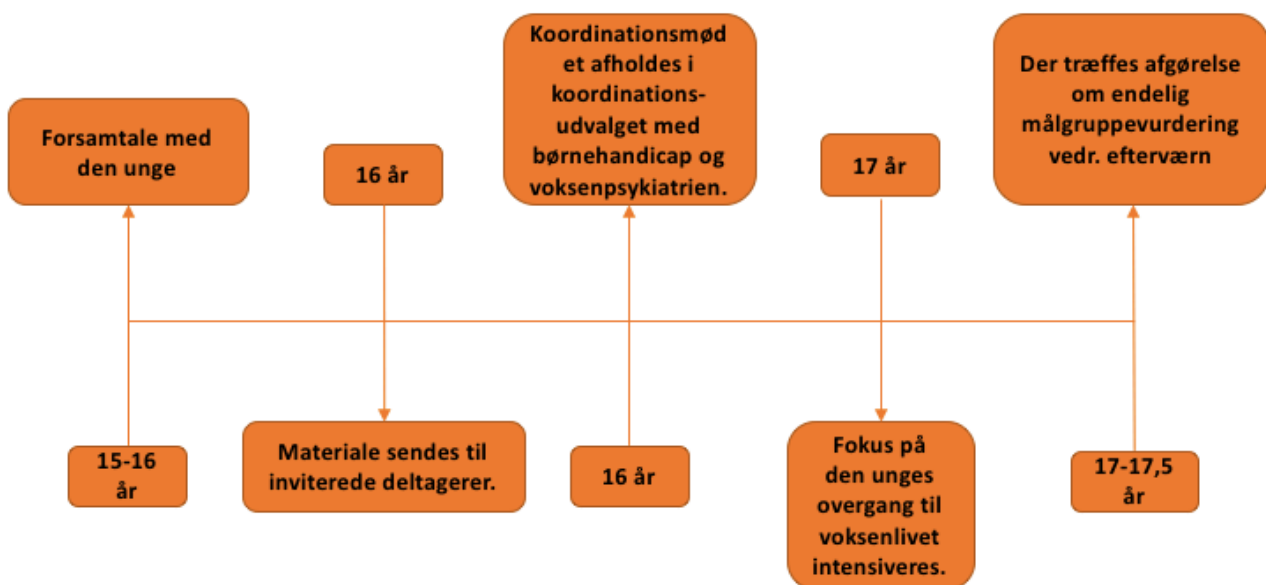
Som det blev belyst i kap. 1, er det forskelligt fra kommune til kommune hvordan der målgruppevurderes ift. efterværn. Målgruppevurderingen vedr. efterværn handler, som tidligere nævnt, om vurderingen af, om den unge er i målgruppe for efterværn eller ej. Derfor vil følgende afsnit omhandle hvornår de fire kommuner påbegynder drøftelsen om den unges overgang til voksenlivet, herunder efterværn, med den unge, hvordan den unge inddrages i målgruppevurderingen, kommunernes definition på en positiv udvikling og hvad der med til at afgøre om det vurderes at en ung er samarbejdsvillig eller ej. Den endelige afgørelse om efterværn træffes af den socialfaglige myndighed pba. drøftelser med den unge og eventuelt suppleret af tværfaglige og tværsektorielle drøftelser. Vurderingen er altid individuel og vil tage udgangspunkt i den enkelte unge.

Påbegyndelse af drøftelse om efterværn

Hvornår de fire kommuner påbegynder drøftelsen om efterværn med den unge, er individuelt fra kommune til kommune. I Randers Kommune påbegyndes drøftelsen om den unges overgang til voksenlivet, herunder efterværn, allerede ved den unges 15-16 år.

Såfremt det vurderes at den unge kan have behov for hjælp og støtte i overgangen til voksenlivet, fra andre indsatser end efterværn drøftes dette tværsektorielt på et koordinationsmøde. Forinden mødet udarbejdes der materiale omhandlende den unges situation i samarbejde med den unge, hvorefter materialet anvendes på koordinationsmødet med børnehandicap og voksenpsykiatrien. Drøftelsen tager således udgangspunkt i den unges egne udtrykte ønsker og behov, og den unges nuværende situation. Hensigten med koordinationsmøderne er ligeledes at påbegynde selve koordineringen og planlægningen af den unges overgang til voksenregi, såfremt det vurderes at den unge formentlig skal tilbydes hjælp og støtte fra andre afdelinger end familie-afdelingen, som f.eks. børnehandicap og/eller voksenpsykiatrien. Den unge er ikke deltagende på det egentlige møder. Fokus på den unges overgang til voksenlivet, intensiveres omkring den unges 17. år. Den endelige målgruppevurdering udarbejdes og formidles til den unge ved den unges 17-17,5 år, hvor den unge løbende er blevet inddraget i processen hertil (Bilag 4.1 pkt. 1).

Måden hvorpå koordinationsmødet udfoldes i Randers Kommune kan illustreres i følgende figur:

Figur 5: Flowchart udarbejdet mhp. at illustrere målgruppevurderingen i Randers Kommune.

Den unge er, som nævnt, ikke deltagende på koordinationsmøderne, i stedet afholdes der formøde forinden, således at den unge er bekendt med at mødet finder sted, hvad det handler om og har mulighed for selv at tilkendegive egne ønsker og behov. Førnævnte kommer til

udtryk i Rikkens følgende udsagn, som respons på mit spørgsmål om, hvorvidt den unge er med på koordinationsmødet eller ej:

"Det er den unge ikke. Den unge bliver inddraget alt det, den unge overhovedet har lyst til, i det materiale der bliver afleveret til det her udvalg [koordinationsmødet]." (Bilag 4.1. pkt. 4).

En måde hvorpå de i Randers Kommune inddrager den unge, som det udtrykkes i ovenstående udsagn, er ved at arbejde ud fra LØFT, som er en del af Signs Of Safety metoden.

At arbejde med LØFT indebærer at være undersøgende på det der faktisk fungerer, fremfor det der ikke gør (Red.: Henriksen, 2015, s. 124). Dette kommer til udtryk i Rikkens følgende udsagn:

"... Vi kan ikke gøre noget uden den unge er med. (...) I stedet for at have stort fokus på, at; "nå, nu har du også røget hash hver eneste dag i denne her uge", så snakke med den unge om, så hvad er dine ambitioner? Hvad er det du gerne vil med livet? Og hvis han så siger; "jamen jeg vil gerne være politimand" "okay, så hvad skal der til?" "Jamen så skal jeg nok til at begynde og gå i skole, fordi jeg skal også have en uddannelse" "ja, okay, så hvordan kan vi starte med det?" "Måske skulle jeg prøve at stoppe med at ryge hash" "Det kunne også godt være det var en god ide".

Så det ikke bliver os der siger "du skal stoppe med at ryge hash, fordi at du skal ditten dutten og dat." Men at vi ligesom prøver at motivere arbejdet med den unge til at de selv er med til at sætte dagsordenen." (Bilag 4.1. pkt. 5).

Ovenstående udsagn handler om den unges ambitioner for fremtiden, hvori den unge har et ønske om at blive politimand. Samtalen handler dernæst om, hvad den unge selv mener der skal til for at opnå dette mål. Hertil nævner den unge, at det nok er en god ide at stoppe med at ryge hash og påbegynde en uddannelse. Dvs. at der i denne samtale fremgår to mål den unge selv beslutter; at stoppe med at ryge hash og at påbegynde en uddannelse. Disse mål indbefatter m.a.o. en reduktion af risikofaktorer for vedligeholdelse og udvikling af sociale problemer og at den unge blive inkluderet mere i samfundet som en aktiv medborger (Hjortebjerg, 2017) (Skytte, 2013, s. 87).

I ovenstående udsagn, ses der ligeledes et eksempel på, hvordan den socialfaglige myndighed i Randers Kommune anerkender den unge som etisk person, ved at lade den unge komme til orde – specifikt ved at lade den unge bidrage med egne meninger (Juul, 2015, s. 35+40). At den unge selv er med til at sætte dagsordenen, er ligeledes en måde at give den unge både medindflydelse, medbestemmelse og selvbestemmelse på, da den unge får indflydelse på, og er med til at bestemme hvilke mål der skal fremgå af handleplanen (Ejler, 2004, s. 9). Dermed er ovenstående ligeledes et eksempel på, hvordan den unge anerkendes som juridisk person (Juul, 2015, s. 40).

En forudsætning for at den unge kan være en aktiv medspiller og evt. formå at være med til at sætte dagsordenen, som det fremgår i ovenstående udsagn, er b.l.a. at den unges oplevelse af samtalen og at formålet med denne er forståelig, håndterbar og meningsfuld (Antonovsky, 2000, s. 34-36). Måden samtalen og formålet herfor gøres forståelig, håndterbar og meningsfuld på, er ved at tage udgangspunkt i den unge og det der giver mening for den unge, hvilket ligeledes er en del af den førnævnte anerkendende tilgang. Et eksempel herpå ses i den forløbende del af samtalen, hvor Rikke udtrykker følgende:

*"Og også hvis de siger; "den der del, det vil jeg simpelthen ikke arbejde med". Fint, så er det ikke der vi er endnu, vi tager noget andet. (...) Så er vi nødt til at starte med det. **For vi når ikke i mål med at få succes med, at han arbejder med det mål, hvis han siger nej.**"*
(Bilag 4.1. pkt. 5).

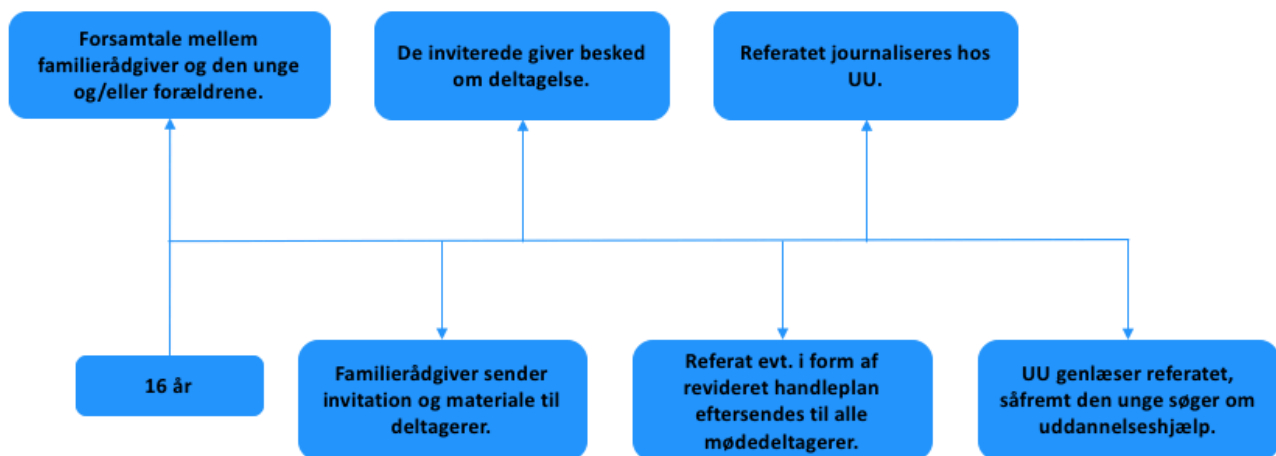
Ovenstående eksempler viser således, hvordan de i Randers Kommune inddrager den unge ud fra en løsningsfokuserede og anerkendende tilgang, hvorved man understøtter den unges OAS (Red.: Henriksen, 2015, s. 124) (Juul, 2015, s. 16) (Antonovsky, 2000, s. 34-36). Endvidere ses et eksempel hvor socialrådgiveren bestræber sig på at skabe et minimalt fællesskab med den unge ved at understøtte den unges vision for et godt liv, samtidigt med at den sociale dømmekraft vægtes højt ved at tage udgangspunkt i den unges livshistorie og hvad der på dette tidspunkt er vigtigt for ham/hende (Juul, 2015, s. 129-130).

Årsagen til anvendelsen af LØFT ligger i, at det i Randers Kommune er erfaret at denne tilgang bidrager til at motivere den unge for forandring og til selv at tage ejerskab, hvilket er afgørende for at den unge udvikler sig positivt. Det er således med udgangspunkt i både den institutionelle og den personlige dømmekraft, der arbejdes med LØFT, mhp. at inkludere den

sociale dømmekraft i afgørelse om efterværn (Red.: Henriksen, 2015, s. 124) (Juul, 2015, s. 61-63).

I Horsens Kommune påbegyndes drøftelsen om den unges overgang til voksenlivet, herunder efterværn, ved den unges 16-17 år. Dette gøres som led i den tidligere nævnte samarbejdsmodel, mhp. at sikre den unge en god overgang til voksenlivet. Uanset hvilken af de otte målgrupper den unge hører under, afholdes der ligesom i Randers Kommune, som udgangspunkt et formøde med den unge og evt. dennes forældre. Selve afgørelsen om efterværn træffes dog først omkring den unges 17,5 år (Bilag 4.1. pkt. 2).

Måden, hvorpå samarbejds mødet udfoldes i Horsens Kommune kan illustreres i følgende figur:

Figur 6: Flowchart udarbejdet mhp. at illustrere målgruppevurderingen i Horsens Kommune.

I modsætning til koordinationsmødet i Randers Kommune, deltager den unge i disse samarbejds møder. På formødet anvender Horsens kommune ligeledes den løsningsfokuserede og anerkendende tilgang, hvor den unge er med til at sætte dagsordenen for samarbejds møderne, og hvor den unges fremtidsdrømme samt muligheden for at indfri disse, ligeledes drøftes (Bilag 4.1. pkt. 6). Det tilstræbes også hér at skabe et minimalt fællesskab med den unge, både med udgangspunkt i den sociale dømmekraft – dvs. den unges livshistorie og visioner for et godt liv, men også med udgangspunkt i den institutionelle dømmekraft – dvs. samarbejdsmodellen (Juul, 2015, s. 61-63+129-130).

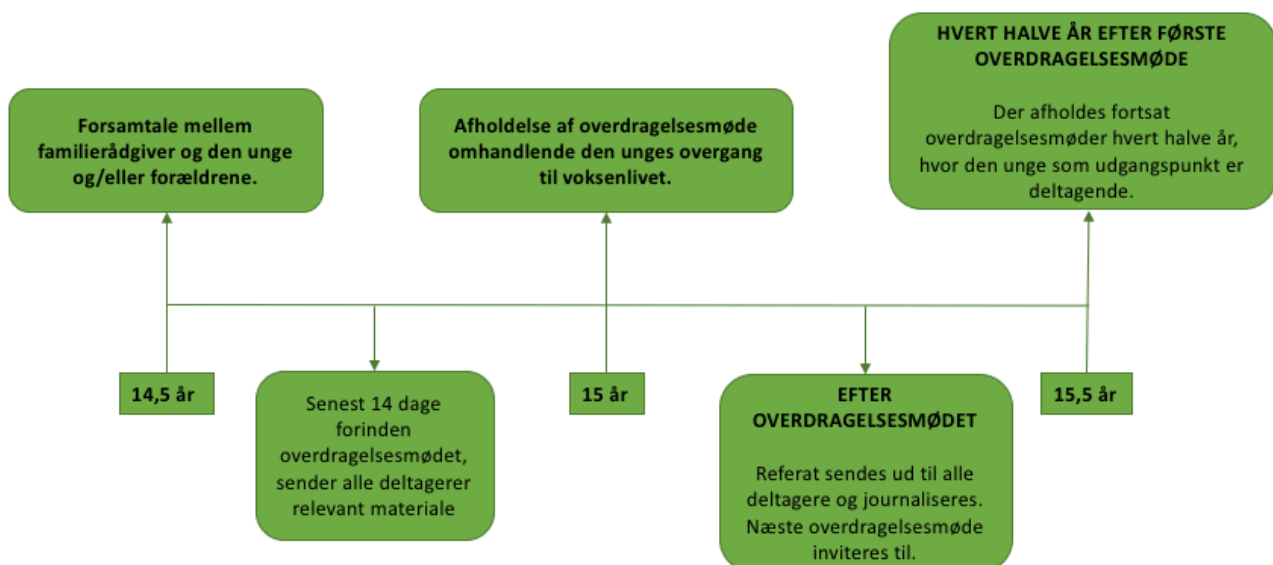
I Viborg Kommune afholdes der i stedet for koordinationsmøder og samarbejds møder, overdragelsesmøder to gange årligt. Møderne som planlægges et halvt år forinden afholdes når den unge er 15 eller når den unge er 17 år, afhængigt af kendskabet til den unge og den unges

udfordringer. Når det første overdragelsesmøde er afholdt, afholdes disse møder løbende med den unge hvert halve år op til det 18. år.

På disse møder drøftes ligeledes den unges overgang til voksenlivet. De unge, hvis overgang drøftes på disse møder, er unge, der er vurderet til at have behov for hjælp og støtte fra andre afdelinger i overgangen til voksenlivet (Bilag 4.1. pkt. 8). Disse samarbejds møder minder således om den samarbejdsmodel der blev belyst i kap. 1 som et initiativ der skulle støtte udsatte unges vej til beskæftigelse og/eller uddannelse (Skårhøj, 2016, s. 7-9).

Implicit indbefatter afholdelsen af overdragelsesmøderne, ligeså vel som i Randers Kommune, en foreløbig målgruppevurdering om at den unge har behov for mere omfattende hjælp end efterværn. Er der alene behov for hjælp og støtte fra jobcenteret, afholdes der i stedet et visitationsmøde med jobcenteret og den unge. Disse møder afholdes efter behov og senest tre måneder inden den unge fylder 18 år (Bilag 4.1. pkt. 19).

Måden hvorpå Viborg Kommunes overdragelsesmøder udfoldes i praksis illustreres i følgende figur:

Figur 7: Flowchart udarbejdet mhp. at illustrere målgruppevurderingen i Viborg Kommune.

Ligesom ved samarbejds møderne, deltager den unge også i overdragelsesmøderne og visitationsmøderne.

De aftaler for handleplansmål, der besluttet på møderne med den unge, tager altid udgangspunkt i den unge og hans/hendes ønsker, hvor den socialfaglige myndighed bestræber sig på at gøre målene begribelige og meningsfulde for den unge. Dette kommer til udtryk i

Vibekes følgende udsagn, hvori Vibeke drøfter den unges handleplan for efterværnet med den unge, som er modtaget fra en tidligere opholdskommune:

*"Det er dem, der skal være med til og pege på, jamen hvad er det, der skal til. Fordi jeg havde en ung, hvor der stod i hendes handleplan til efterværn, at hun skulle have flere fritidsinteresser. Og hvor jeg siger til hende; "altså, hvad tænker du når vi snakker fritidsinteresser?" Det vidste hun ikke, hun havde ikke lyst til nogen fritidsinteresser. Så siger jeg; "okay, skal det så være et mål, at der skal være flere fritidsinteresser?" Jamen det vidste hun ikke, det kunne hun egentlig ikke lige se noget i, hvorfor der skulle det. "Jamen kunne man snakke om, at man havde en aktiv fritid? Det her med at man kom ud og gå en tur, man ikke fik isoleret sig på værelset?" Jamen **det gav mere mening for hende.** "Godt jamen så synes jeg det er det vi skriver".*

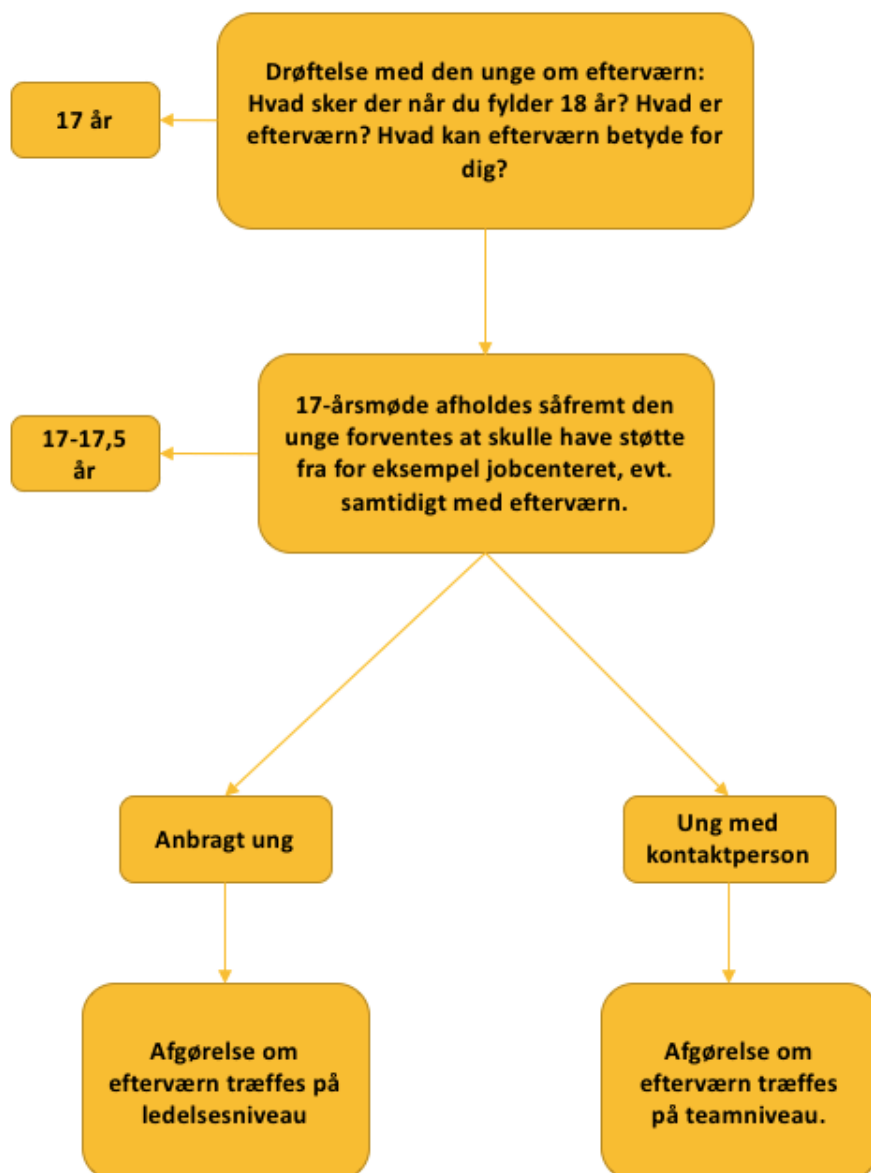
Så det skal give mening for de unge. Og det er det samme hver gang vi har opfølgning med efterværn, der sidder jeg med handleplanen, og så er det den vi tager udgangspunkt i: Hvordan går det med de her mål? Hvordan forløber det sig med lejligheden hvis det er det, eller udviklingen af adfærd, hvis der er noget der ift. udredning, eller følge forløb eller hvad det nu skal være." (Bilag 4.1. pkt. 8).

Ovenstående udsagn handler om, at det i den unges handleplan for efterværn fremgår, at hun skal have flere fritidsinteresser, hvortil den unge selv giver udtryk for, at hun faktisk ikke ved hvad der menes med dette og at hun ikke har lyst til nogen fritidsinteresser. Dvs. den unge oplever målet med efterværn som værende ubegribeligt og med manglende meningsfuldhed (Antonovsky, 2000, s. 34-36). Måden hvorpå den socialfaglige myndighed håndterer dette, er ved at benytte sig af fortrolighedskundskaben og drøfte målet med den unge mhp. at tilpasse det således, at det netop bliver begribeligt og giver mening for den unge, med afsæt i den unges ressourcer (Juul, 2015, s. 64).

I Skive Kommune afholder de i stedet for koordinationsmøder, samarbejds møder og overdragelsesmøder, i stedet 17-årsmøder, såfremt det vurderes at den unge har behov for støtte fra andre afdelinger. Forinden 17-årsmødet afholdes der ligeledes et formøde med den unge, hvor den unge har mulighed for at tilkendegive egne ønsker for fremtiden. Efter formødet, udarbejdes en indstilling til 17-årsmødet, som indbefatter behovet for relevante samarbejdspartnere, f.eks. jobcenteret såfremt den unge skal søge om uddannelsesyndelse.

Selve mødet afholdes, når den unge er ca. 17-17,5 år. Forinden 17-årsmødet er den unge som følge af drøftelser med denne, ligeledes målgruppevurderet ift. behovet for efterværn. 17-årsmødet betyder ikke nødvendigvis, at den unge ikke har behov for efterværn – blot at der også er behov for anden hjælp og støtte fra andre afdelinger af (Bilag 4.1. pkt. 3).

Måden, hvorpå Skive Kommunes 17-årsmøder udfoldes i praksis, illustreres i følgende figur:

Figur 8: Flowchart udarbejdet mhp. at illustrere målgruppevurderingen i Skive Kommune.

Ligesom ved koordinationsmøderne, er den unge heller ikke med på selve 17-årsmødet. Årsagen herfor kommer til udtryk i Sannes følgende udsagn:

*"... fordi **mange af de unge, de kan ikke rigtig forholde sig til det**, hvis man begynder at snakke om et år før, at om 1 år, vil du da tage imod hjælp, eller?" (Bilag 4.1. pkt. 9).*

Ovenstående udsagn handler om, at der kan være unge der ikke har ressourcerne til at kunne forholde sig til, hvad der skal ske i dennes liv et år frem i tiden. Såfremt dette er tilfældet, vil en evt. drøftelse herom formentlig heller ikke opleves som meningsfuld og begribelig for den unge, hvilket kan influere negativt på den unges OAS. Det tolkes derfor ud fra ovenstående udsagn, således, at der kan opstå et dilemma ift. at inddrage den unge tidligt og samtidigt understøtte den unges OAS.

I Viborg Kommune giver Vibeke udtryk for et lignende dilemma, hvor inddragelsen af den unge risikerer at medføre en reduktion af den unges OAS pba. at drøftelsen om den unges fremtid er for abstrakt – dvs. ubegribelig for den unge (Antonovsky, 2000, s. 34-36).

*"... **afklaring er det allervigtigste**. Og det er også derfor jeg siger det her med, hvornår er det, at vi inddrager den unge? At, jamen de skal høres, fordi det er dem, der skal have efterværn, det er dem der skal have støtten, det er dem der skal indgå i det. Og udvikle sig ved den hjælp de får, **men for nogen unge kan det også være en større frustration, at man sidder og snakker om noget der bliver for ukonkret, fordi det kommer til at skabe en for stor usikkerhed, så der er nogle gange ved de her tværfaglige drøftelser hvor man nogle gange køre lidt en plan i stilling for at kunne gøre det mere konkret for dem.**" (Bilag 4.1. pkt. 8).*

Ovenstående udsagn omhandler refleksioner om, hvornår inddragelsen af den unge bør finde sted. Umiddelbart vidner refleksionen om, at Vibeke tager udgangspunkt i sin personlige dømmekraft, hvori det tolkes som en erfaring hun har gjort sig, om at det for nogle unge kan skabe større frustration end ro at påbegynde drøftelsen om den unges fremtid tidligere end hvad den unge har ressourcer til at håndtere (Juul, 2015, s. 61-63). Endvidere kan ovenstående udsagn ses som et eksempel, hvorpå den socialfaglige myndighed forholder sig kritisk til den institutionelle dømmekraft og tilrettelægger den unges inddragelse, med afsæt i den unges ressourcer, ved først at undersøge mere konkret, hvilke indsatser, der kan være relevante for den unge, førend den egentlige drøftelse med den unge finder sted (Juul, 2015, s. 135).

På trods af, at det således kan være udfordrende for enkelte unge at blive inddraget tidligt, viser forskning af netop denne tidlige inddragelse kan være med til at skabe den forankring hos den unge der dels understøtter OAS og dels bidrager til den gode overgang til voksenlivet (Mølholt, 2012, s. 191).

Som tidligere nævnt er måden, hvorpå de inddrager den unge i målgruppevurderingen i Skive Kommune, ligeledes via samtaler med den unge, hvor den unge får mulighed for at udtrykke egne ønsker og behov ift. hvilke mål der skal fremgå af handleplanen – dvs. at den unge også hér får medindflydelse, medbestemmelse og selvbestemmelse og dermed anerkendes som etisk og juridisk person (Ejler, 2004, s. 9) (Juul, 2015, s. 35+40).

Derudover fremgår det af følgende udsagn, at selve formidlingen om, hvad efterværn er og hvad det kan føre med sig, er noget der vægtes højt i Skive Kommune:

*"Ja. Altså man kan sige måden jeg præsenterer det på, er egentlig bare **om de efter det 18. år ønsker at fortsætte deres indsats**, og vi tager udgangspunkt i den enkelte indsats og den enkelte handleplan, og så selvfølgelig ud fra de fremtidsdrømme som den unge har, fordi at de to ting skal jo spille sammen. Jeg tænker egentlig at jeg mest forklarer sådan, **hvad det ligesom indebærer når man bliver 18; så indebærer det at jeg ikke tager kontakt til dine forældre og du skal tage telefonen når jeg ringer fordi nu er det dig der er styrende** og ja, så det er ikke sådan, det er da nogenlunde det samme jeg får sagt hver gang. **Men det er meget med udgangspunkt i den enkelte og hvad det er for nogle punkter der er i handleplanen.**" (Bilag 4.1. pkt. 10).*

Ovenstående udsagn handler, som nævnt, om drøftelsen med den unge om, hvorvidt han/hun er interesseret i efterværn i form af fortsættelse med igangværende indsats samt hvad det betyder for lige præcis denne unge at fylde 18 år. Ift. hvad det betyder for den unge at blive 18 år, orientere den socialfaglige myndighed om forventningerne til den unge i form af, at den unge er styrende og at det er denne der skal tage telefonen når socialrådgiveren ringer – at det ikke længere er forældrene. Ovenstående udsagn er derfor ligeledes et eksempel, hvorpå den socialfaglige myndighed bestræber sig på at skabe et minimalt fællesskab med den unge, ved f.eks. at tillægge den unge ansvar og ejerskab i eget efterværnsforløb (Juul, 2015, s. 129-130).

Hvornår de forskellige kommuner påbegynder drøftelsen om den unges overgang til voksenlivet med den unge er således forskelligt, hvor drøftelsen om efterværn således er implicit.

Fælles for koordinationsmødet, overdragelsesmødet, visitationsmødet, samarbejdsområdet og 17-årsmødet er at de alle er netværksmøder – dvs. møder der afholdes med den unges professionelle netværk. Forinden alle ovennævnte møder, afholdes der formøde med den unge (Bilag 4.1. pkt. 4, 6 og 8; Bilag 4.3 pkt. 2). Den unge er dog kun deltagende på overdragelsesmødet, visitationsmødet og samarbejdsområdet (Bilag 4.1. pkt. 2, 8, og 19). Samarbejdsområdet er det eneste af ovenstående netværksmøder der afholdes for alle udsatte unge, hvor koordinationsmødet, overdragelsesmødet, visitationsmødet og 17-årsmødet alene afholdes såfremt det vurderes at der kan være behov for anden støtte end efterværn.

I påbegyndelsen af drøftelsen om den unges overgang til voksenlivet, herunder efterværn, inkluderer dermed ligeledes påbegyndelsen af tidlig planlægning og koordinering af den unges overgang til voksenlivet. Den tidlige planlægning og koordinering blev belyst i kap. 1 som værende essentiel i det gode efterværn (Backe-Hansen, 2008).

Uanset hvilken indsats man som borger ønsker fra det kommunale system, er der en sagsbehandlingstid. Hvor lang denne sagsbehandlingstid kan være, afhænger af den enkelte kommune og den enkelte indsats.

I Randers Kommune er det erfaret at en sådan tidlig planlægning af den unges overgang til voksenlivet forebygger at den unge løber ind i u hensigtsmæssige lange sagsbehandlingstider eller ventelister – altså sagsbehandlingstider eller ventelister der forårsager at den unge står uden indsats fra det 18. år. Førnævnte kommer til udtryk i Rikkens følgende respons til mit spørgsmål om, hvorvidt sagsbehandlingstider i voksenregi kan forårsage, at indsatsen ikke kan påbegynde fra den unges 18. år af:

*"... det vi jo arbejder på, det er jo at gå i gang med det her langt inden de bliver 18 år, så at der ligger en plan, når de bliver 18, **så vi kan undgå det der.**" (Bilag 4.1. pkt. 7).*

Ovenstående kan suppleres af Vibekes respons til samme spørgsmål, hvor også hun giver udtryk for at det handler om at være på forkant ift. at forebygge at den unge falder mellem to stole, som følge af disse sagsbehandlingstider:

"Det handler meget om arbejdet inden. (...) Det der er svært, det er når der kommer nogen ind fra højre. (...) lige pludselig så kan vi få en underretning på en ung på 17,5 og så står vi der og skal lave en vurdering. (...)Og så skal vi til at have socialafdelingen med, og der kan vi nogle gange komme til at halte efter, og stå i en situation hvor vi egentlig ved det 18. år ikke har støtten fra socialafdelingen. Så det handler meget om at være på forkant. Der er ingen tvivl om, at der hvor de unge bliver fanget mellem to stole, det er der hvor vi ikke har været på forkant." (Bilag 4.1. pkt. 8).

Med udgangspunkt i ovenstående to udsagn, er problematikken ved uhensigtsmæssigt lange sagsbehandlingstider dermed reel nok i praksis. En måde hvorpå man kan forebygge denne problematik kan være ved hjælp af tidlig planlægning og koordinering af den unges overgang til voksenregi, hvor der er foretaget en umiddelbar målgruppevurdering vedr. efterværn, hvori det er besluttet at den unge formentlig har behov for andet/mere end blot efterværn fra det 18. år. Dog er det væsentligt at være opmærksom på, at den unges behov kan ændre sig fra f.eks. det 15. år til det 17. år, hvorfor grundlaget for afgørelsen kan have behov for at blive revideret løbende.

Dvs. at en tidlig planlægning af den unges overgang til voksenlivet er ressourcekrævende for praksis, samtidigt med at det kan diskuteres om netop denne tidlige planlægning, pga. den helhedsorienterede indsats, der implicit ligger heri, kan være medvirkende til at den unge alligevel ikke får behov for hjælp fra voksenafdelingen ved det 18. år. Med dette menes der, at der har været flere øjne på den unges sag, ved helhedsorienterede tværsektorielle drøftelser om den unges behov i overgangen til voksenlivet, hvorfor drøftelserne om den unges mål med den/de indsatser der er iværksat inden den unge fylder 18 år kan have været drøftet mere intensivt, end ved unge der f.eks. fra det 15. år af umiddelbart tænkes ikke at have behov for hjælp og støtte fra det 18. år af, eller at have behov for efterværn alene.

Dér hvor en udsat ung kan opleve uhensigtsmæssigt lange sagsbehandlingstider i overgangen til voksenlivet er f.eks. i overgangen til bostøtte eller botilbud, jf. SEL §§ 85 og 107-108.

Sagsbehandlingstiden fra ansøgning om bostøtte til borgerens første møde med denne kan variere fra ca. 3-4 måneder og op til et år, og ved botilbud kan ventelisterne¹³ være årelange (Bengtsson, 2012, s. 22) (Socialrådgiveren, 2016, s. 6).

Da afgørelsen om, hvorvidt den unge skal tilbydes efterværn eller ej, ligeledes rummer råd og vejledning om anden hjælp og støtte, såfremt den unges behov er for omfattende til at kunne blive varetaget i et efterværn, tyder ovennævnte sagsbehandlingstider og ventelister altså på at SELs bestemmelse omhandlende at der seneste seks måneder forinden den unges 18. år, skal være truffet en afgørelse om efterværn, ikke er tilpasset de sagsbehandlingstider og ventelister der kan være i praksis, jf. SEL §68 stk. 12.

Lange sagsbehandlingstider og ventelister i praksis, kan derfor betyde, at det vil være en fordel at påbegynde planlægning og koordinering af den unges overgang til voksenlivet i god tid, for at sikre at den unge ikke står uden indsats som 18-årig, hvis det tænkes at den unge kan have behov for anden indsats end efterværn eller supplerende indsatser fra f.eks. voksenafdelingen.

Måden hvorpå den tidlige planlægning influerer på den unge, betragtes som værende positiv pba. af Rikkens følgende udsagn:

*"... det er en kæmpe hjælp fordi **det giver ro på bagsmækken for rådgiver** at de ved, at det er den her vej. Men **det giver i den grad også ro på for den unge**, som ved; "okay, nå men så er der styr på det, og så ved jeg min rådgiver hun gør noget, og vi kan snakke om det, og vi har nogen år til at finde ud af det"." (Bilag 4.1. pkt. 4).*

Ovenstående udsagn handler om, at det giver en ro både hos den unge og hos socialrådgiveren, at vide at der er en plan, samt hvad planen er ift. den unges overgang til voksenlivet, hvad enten det er til efterværn eller voksenregi. Førrend den unge kan opleve denne ro, indbefatter det at den plan der er udarbejdet, fremstår som værende begribelig og meningsfuld for den unge. Forinden planen kan opleves som værende begribelig og meningsfuld for den unge, indbefattes det at den er udarbejdet med afsæt i den unges ressourcer. Det betyder derfor at en tidlig drøftelse med den unge om overgangen til voksenlivet og herunder behovet for efterværn, som

¹³ Sagsbehandlingstid er den proces det tager at træffe fra myndigheden bliver bekendt med borgeren, til afgørelsen er truffet. Ventetid er den tid det tager for borgeren at stå på venteliste.

udgangspunkt vil være en fordel i de fleste kommuner mhp. at kunne påbegynde en tidlig planlægning af overgangen såfremt der kan være behov for hjælp fra andre afdelinger af. Dette mhp. at understøtte den unges OAS (Antonovsky, 2000, s. 34-36).

Definitionen på en positiv udvikling

Hvorvidt den unge tilbydes efterværn eller ej, afhænger, som beskrevet i kap. 2 af om, hvorvidt det vurderes at der er udsigt til en positiv udvikling og at den unge er samarbejdsvillig. Vurderingen om hvorvidt der hos den unge er udsigt til en positiv udvikling og at den unge er samarbejdsvillig, afgøres af den socialfaglige myndighed pba. samtaler med den unge.

Hvilke parametre, der afgør om der er udsigt til en positiv udvikling og at den unge anses som værende samarbejdsvillig, er, som nævnt i kap. 1 forskelligt fra kommune til kommune. Derfor har jeg i min interviewguide spurgt de fire kommuner om deres definition på en positiv udvikling og om hvornår de oplever en ung samarbejdsvillig (Bilag 3.1-3.4).

I Randers Kommune er de særligt optaget af den unges funktionsniveau, hvor det oftest vurderes at unge, der formentlig har behov for støtte længe efter det 23. år, umiddelbart vil profitere bedre af hjælp og støtte fra voksenregi end fra efterværn (Bilag 4.1. pkt. 11). Sommetider oplever de dog i Randers Kommune, at en ung der tilbydes hjælp fra voksenregi fra det 18. år af, ikke ønsker dette, men alene er motiveret for at tage i mod efterværn. Er dette tilfældet, vil den unge blive tildelt efterværn. Dette kommer til udtryk i Rikkens følgende udsagn:

"Hvis det f.eks. er en ung vi tror har behov for bostøtte resten af livet, så kan vi jo godt give efterværn indtil de bliver 23, men det er sådan lidt pseudo, for så ved vi jo at når du bliver 23, så skal du jo noget andet. Så er vi af den overbevisning, at du ligeså godt når du bliver 18, kan få den støtte som er bedst for dig, med de funktionsnedsættelser du nu har. Men det er jo en vurdering fra gang til gang. (...) Og der er også nogle gange nogen unge der siger "nej, det vil vi på ingen måde det der voksenpsykiatri, det er ikke noget for os, og det vil vi ikke. Men vi vil gerne tage imod efterværn som fortsat anbringelse." Så gør vi selvfølgelig det. Det er jo ikke sådan at vi bare siger; "jamen så kan du ikke få noget her fra os." (Bilag 4.1. pkt. 11).

I ovenstående udsagn anvender socialrådgiveren termen "voksenpsykiatri", det vides dog ikke om det også er denne term der anvendes over for den unge. Er det tilfældet kan alene anvendelsen af denne term være baggrunden for at den unge ikke ønsker hjælp herfra, men alene fra efterværn. Årsagen hertil er, at termen "psykiatri" kan medføre at den unge føler sig stigmatiseret. Når en ung stigmatiseres, tillægges han/hun nogle negative egenskaber af majoriteten (Skytte, 2013, s. 65). Nogle af disse negative egenskaber kan f.eks. være at majoriteten tror at den unge er anderledes eller at den unge er utilregnelig hvis han/hun får hjælp fra psykiatrien af. Det kan derfor være mere begribeligt og meningsfuldt for den unge, at få efterværn fra familieafdelingen af.

I Viborg Kommune kan der umiddelbart sættes lighedstegn mellem udsigten til en positiv udvikling og en høj grad af samarbejdsvilje hos den unge, hvilket Horsens Kommune er overvejende enige i (Bilag 4.1. pkt. 13). Denne fortolkning af Viborg Kommunes definition på udsigten til en positiv udvikling, kommer til udtryk i Vibekes følgende udsagn:

*"Det kan være en ung som har været ude i noget kriminalitet og et massivt misbrug, men som så er begyndt at vende, og begyndt at følge sin skole, stoppet med sit misbrug og der ser man en positiv udvikling. (...) **Han kan godt falde i sit misbrug, han kan også blive involveret i noget kriminalitet. Men så længe han er villig til at snakke om, at han gerne vil en forandring i det, så er der stadig en positiv udvikling i det, selvom han egentlig går tilbage.**"* (Bilag 4.1. pkt. 12).

Ovenstående udsagn handler om en fiktiv ung der har haft nogle sociale problemer i form af kriminalitet og misbrug, men som på trods af adfærdsændring og en øget trivsel, har oplevet et tilbagefald. Såfremt denne unge stadig giver udtryk for, at han/hun fortsat har et ønske om en forandring, vurderes det umiddelbart at der hos den unge er udsigt til en positiv udvikling. Ovenstående kan derfor ligeledes ses som et eksempel hvorpå den socialfaglige myndighed benytter sig af fortrolighedskundskaben og den sociale dømmekraft til at anerkende den unge, ved at tage udgangspunkt i den unges oplevelse af verden og dennes vision for det gode liv (Juul, 2015, s. 64). Ovenstående kan ligeledes ses som et eksempel, hvorpå der skabes et minimalt fællesskab mellem socialrådgiveren og den unge, hvor socialrådgiveren anerkender den unges samarbejdsvilje som værende betydningsfuld, samt at den unge anerkender socialrådgiverens

professionelle egenskaber som betydningsfulde ved at samarbejde med socialrådgiveren (Juul, 2015, s. 129-130).

I Skive Kommune er de særligt optaget af seks parametre når de skal vurdere, hvorvidt der hos en ung er udsigt til en positiv udvikling. Disse parametre lyder som følgende: Uddannelse, beskæftigelse, boligsituation, økonomihåndtering, sociale forhold og egenomsorg. Årsagen til at det specifikt er disse parametre, er ifølge Sanne at det er de ting der er afgørende for at den unge kan klare sig senere. Det er dog ikke en forudsætning at den unge er selvkørende fra det 23. år, men blot at der er udsigt til at den unge i et vist omfang kan udvikle sig inden for disse parametre (Bilag 4.1 pkt. 18). Samtidigt stemmer disse parametre overens med Ankestyrelsens tidligere nævnte principafgørelse (Ankestyrelsens principafgørelse 95-13, 2013).

Er der tvivl om, hvorvidt den unge skal tilbydes efterværn eller hjælp og støtte fra voksenafdelingen af, kan den unges relation til sine plejeforældre eller det opholdssted han/hun er hos, spille en afgørende rolle. Dette kommer til udtryk i Sannes følgende udsagn:

*"Hvis det er en ung der f.eks. har været anbragt i de sidste 10 år, og vi ved at i hvert fald de næste fem år, der kommer han ikke til at kunne klare sig selv i lejlighed, og **vi ved at han har en rigtig god relation f.eks. ift. de plejeforældre han er hos, eller det opholdssted han bor på** (...) Det kan være det er en sag, hvor de er sådan lige på vippen til at være i målgruppe for efterværn, og så godkender vi (...) fordi at **han er bedre hjulpen i et efterværn end han vil i voksenafdelingen.**"* (Bilag 4.1 pkt. 14).

Ovenstående udsagn er et fiktivt eksempel som omhandler en ung, hvor det er usikkert om han/hun er i målgruppe for efterværn eller for voksenafdelingen. Da den unge har en rigtig god relation til f.eks. sine plejeforældre, bliver dette den afgørende faktor, hvorfor det vurderes at den unge er bedre hjulpen i efterværnet.

Pga. den gode relation til plejeforældrene, kan disse anses som værende en ressource for den unge. Det betyder at såfremt den socialfaglige myndighed fjernede den unge fra plejeforældrene af, vil dette kunne medføre at den unges ressourcer reduceres, hvorfor denne flytning sandsynligvis også vil syne ubegribelig for den unge (Antonovsky, 2000, s. 34-36). En afgørelse der opleves som ubegribelig og som ud fra den unges optik ikke giver mening, kan medføre at han/hun føler sig krænket (Juul, 2015, s. 135).

Implicit i afgørelsen om at lade den unge blive hos plejeforældrene, ligger der heri således en anerkendelse af den unge. Denne afgørelse vil bære præg af fortrolighedskundskaben og den sociale dømmekraft, da det er den unges behov og den unges vision for det gode liv der prioriteres (Juul, 2015, s. 61-64).

I formålsparagraffen til Servicelovens kap. 11 omhandlende særlig støtte til børn og unge, fremgår det at støtten skal være tidlig og helhedsorienteret, og at formålet med at yde støtte til børn og unge med behov herfor, er at sikre at disse opnår samme muligheder for personlig udvikling, sundhed og et selvstændigt voksenliv som deres jævnaldrende, jf. SEL §46 stk. 2. Behovet for at sikre en mere helhedsorienteret målgruppevurdering vedr. efterværn, blev ligeledes belyst i kap. 1 (Deloitte, 2017, s. 89+107).

På trods af førnævnte, er der, som nævnt, alligevel ikke fremsat nogle mere specifikke parametre af lovgivningen der skal indgå i vurderingen om, hvorvidt der hos en ung er udsigt til en positiv udvikling eller ej ift. målgruppevurderingen vedr. efterværn. I stedet er det altså op til den enkelte kommune at beslutte, hvilke parametre de ligger vægt på, når det skal vurderes, hvorvidt der er udsigt til en positiv udvikling eller ej. Da disse parametre netop er forskellige fra kommune til kommune, kan det derfor diskuteres, hvorvidt målgruppevurderingen vedr. efterværn egentlig er helhedsorienteret eller ej. Måden, hvorpå den socialfaglige myndighed kan bidrage til en mere helhedsorienteret målgruppevurdering vedr. efterværn, er f.eks. ved at inddrage alle de parametre de forskellige kommuner vurderer den positive udvikling ud fra. Disse parametre vil med udgangspunkt i ovenstående, i så fald lyde som følgende:

- Uddannelse/beskæftigelse
- Økonomihåndtering
- Egenomsorg
- Sociale forhold
- boligsituation
- Verbal og/eller nonverbalt udtryk for forandring
- Funktionsevne

Definitionen på samarbejdsvillighed

Som beskrevet i begyndelsen af ovenstående afsnit, er der nogle kriterier der er afgørende for, hvorvidt den socialfaglige myndighed vurderer, om den unge skal tilbydes efterværn eller ej. Udover udsigten til en positiv udvikling, som blev analyseret i foregående afsnit, omhandler disse kriterier også at den unge skal være samarbejdsvillig, hvorfor jeg i min interviewguide har spurgt informanterne fra de fire kommuner om, hvornår de oplever at en ung er samarbejdsvillig, og hvornår en ung i deres optik ikke er det.

Alle fire kommuner er overvejende enige i, at en ung opleves som værende samarbejdsvillig når han/hun giver udtryk for et ønske for forandring – enten verbalt eller nonverbalt. Et verbalt udtryk for et ønske om forandring handler om at den unge italesætter dette ønske, hvor det nonverbale udtryk handler om at den unge overholder aftaler med den socialfaglige myndighed og derigennem illustrerer ønsket om forandring via handling (Bilag 4.1 pkt. 13, 16, 17).

Måden, hvorpå den socialfaglige myndighed håndterer situationen når en ung ikke fremstår som samarbejdsvillig, kan f.eks. være ved at spørge undersøgende ind til årsagen herfor, hvilket Sanne giver et eksempel på i følgende udsagn:

*"Men selvfølgelig forsøger vi at få dem til at samarbejde bedst muligt, og der kan man sige, jamen nogle gange så må man også sådan lige kigge tilbage og tænke; 'jamen okay, handlede det egentlig om, at de faktisk ikke var klar over hvad de sagde ja til? Eller handler det om at det simpelthen er for svært nu? Eller handler det om at nu er de over 18 og rigtig gerne vil klare sig selv? **Altså man er nødt til altid at gå ind og kigge på: Hvad er det der gør at de ikke ønsker at samarbejde?**'"* (Bilag 4.1 pkt. 15).

Ovenstående udsagn handler som nævnt om et eksempel, hvorpå den socialfaglige myndighed italesætter fraværet af den unges samarbejdsvilje og undersøgende spørger ind til årsagen til dette. At spørge undersøgende ind til årsagen er ligeledes en måde at anvende fortrolighedskundskaben og se verden som den opleves af den unge (Juul, 2015, s. 64).

En af årsagerne til at nogle unge ikke ønsker at samarbejde, giver Helle et bud på i følgende eksempel:

"At jeg vil være fri for kommunen og fri for systemet. Jeg tænker det bunder rigtig meget i, hvordan selve sagsforløbet har været op til; har den unge ikke følt sig inddraget, så kan jeg da godt forstå at de ikke vil have noget som helst støtte herfra. (...) men har de følt sig inddraget og hjulpet, og er blevet hørt og også blevet hørt i nogen af deres ønsker og har haft f.eks. en god ungevejleder, f.eks. haft en god relation til den unge som de rent faktisk har svært ved at slippe, så er der ingen tvivl om, at så er de da interesseret i at fortsætte med det, så det afhænger rigtig meget af forløbet op til det 18. år, om man er interesseret i det eller ej, og hvor komplekse problemstillingerne hos den unge er." (Bilag 4.1 pkt. 16).

Ovenstående udsagn er Helles bud på, hvorfor nogle unge ikke ønsker at samarbejde. Hun giver her udtryk for at den unge ønsker at være "fri" for kommunen, og at årsagen til dette muligvis kan findes i den unges tidligere erfaringer med kommunen. Denne refleksion bakkes op af den tidligere nævnte australske forskningsartikel, hvoraf det fremgår at, hvorvidt den unge ønsker at samarbejde afhænger af, hvor meget den unge har følt sig inddraget tidligere (Törrönen, 2014, s. 137-138).

Gælder det f.eks. at den unge er blevet krænket som både etisk og juridisk person ved ikke at have følt sig inddraget og ikke har haft OAS, er den unge formentlig ikke interesseret i at tage i mod en støtte fra familieafdelingen (Antonovsky, 2000, s. 34-36) (Juul, 2015, s. 33). Er den unge i stedet blevet mødt med en anerkendende tilgang og har haft en god omsorgsfuld og tillidsfuld relation til f.eks. dennes kontaktperson, har den unge derigennem opnået en god erfaring, som kan have bidraget til at opbygge en tillid mellem den unge og familieafdelingen, hvorfor den unge pba. denne gode erfaring ønsker at samarbejde og kan se meningen i at samarbejde. Omvendt kan det også diskuteres om en ung der ikke har følt sig inddraget overhovedet har haft muligheden for at tilkendegive et eventuelt ønske om et samarbejde.

Graden af den unges samarbejdsvilje har således rod i den unges tidligere erfaringer med den socialfaglige myndighed. Førnævnte bekræfter dermed vigtigheden i at den socialfaglige myndighed anerkender den unge og bestræber sig på at skabe et minimalt fællesskab og derigennem en tillidsfuld relation.

En anden årsag til at den unge ikke umiddelbart virker samarbejdsvillig, kan bunde i den specifikke indsats den unge modtager. Dette kommer til udtryk i Vibekes følgende udsagn omhandlende en ung der er i efterværn i en plejefamilie, hvor samarbejdet mellem den unge og plejefamilien ikke fungerer:

"... der har rådgiveren jo sat sig ned og hørt ad; jamen hvad er det du [den unge] har brug for? "Jamen jeg har brug for ikke at være ude i den plejefamilie". "Godt, jamen så er det det vi arbejder hen imod, så laver vi et andet efterværn."

*Så der bliver anbringelsen ændret til noget andet. Så der kan man sige, **der er en plejefamilie som giver udtryk for, at der ikke er et samarbejde og at der ikke er motivation for gerne at ville noget mere, hvor rådgiver egentlig oplever at det er der, men det skal bare være under en anden ramme.**" (Bilag 4.1 pkt. 17).*

Ovenstående udsagn er et eksempel på, hvor den socialfaglige myndighed er blevet oplyst af plejefamilien om, at den unge ikke virker samarbejdsvillig, hvortil socialrådgiveren undersøgende har spurgt den unge herom. Den unge har derefter givet udtryk for at det specifikt er hos den plejefamilie, hun ikke har lyst til at være hos, men at det ikke handler om at hun ikke ønsker efterværn. Efterfølgende besluttes det, at den unge skal i et andet efterværn. Dette er således et eksempel, hvorpå den socialfaglige myndighed møder den unge med en anerkendende, løsningsfokuseret og undersøgende tilgang og tager udgangspunkt i den unges behov og ønsker, hvorefter hun tilpasser indsatsen herefter (Red.: Henriksen, 2015, s. 124) (Juul, 2015, s. 16).

Tema 2: Tværsektorielt samarbejde og videndeling

Som det blev belyst i kap. 1, er der flere undersøgelser der peger på at et tværsektorielt samarbejde ofte er nødvendigt ift. at sikre den unge en god overgang til voksenlivet. Måden, hvorpå det tværsektorielle samarbejde udfoldes i de fire kommuner er igen forskellig fra kommune til kommune, som delvist blev afklaret i ovenstående analyse.

Behovet for et tværsektorielt samarbejde omhandlende en ungs overgang til voksenlivet afhænger af den enkelte unge og hans/hendes udfordringer. For at sikre dels en god overdragelse fra familieafdelingen til en anden, og dels at sikre at de indsatser der igangsættes, er velkoordinerede, helhedsorienterede og målrettede, forudsættes det derfor at der er et godt tværsektorielt samarbejde mhp. at understøtte den unges OAS (Antonovsky, 2000, s. 34-36).

Et tværsektorielt samarbejde finder sted i organisatoriske grænseflader. Organisatoriske grænseflader er de snitflader, hvori de eksterne relationer mødes (Seemann, 2013, s. 14). Et eksempel på en grænseflade hvori der arbejdes tværsektorielt med udsatte unge, kan f.eks. være mellem familieafdelingen og voksenafdelingen, som kan illustreres således:

Figur 9: Figuren er udarbejdet mhp. at illustrere grænsefladen mellem familieafdelingen og voksenafdelingen.

Der er flere forskellige typer af grænseflader; overordnet set kan de være enten overensstemmende eller uoverensstemmende, hvor den overensstemmende grænseflade er den mest konstruktive og mest konfliktfrie af disse. En overensstemmende grænseflade er en grænseflade, hvori de involverede parter har fælles interesser og kontinuerligt videndeler og sparrer på tværs (Seemann, 2013, s. 16-17). Videndeling handler om at dele viden. Videndeling kan styrke samarbejdet og bidrage til en øget tillid og øget forståelse for hinandens praksis. Det betyder at måden, hvorpå man kan styrke det tværsektorielle samarbejde er ved at understøtte en mere overensstemmende grænseflade mellem sektorerne. Måden, hvorpå man kan understøtte en mere overensstemmende grænseflade og reducere risikoen for konflikter, er ved at øge videndeling, reducere differentiering og øge formalisering (Thorsvik, 2014, s. 169-170).

At øge videndeling kommer til udtryk som et ønske i Viborg Kommune i Vibekes følgende udsagn:

"Fordi nogle gange tror jeg også at vi får nogen frustrationer og kommer til at sige nogen ting pga. uvidenhed. Og det er ikke til gavn for de unge mennesker. (...) så kunne det også være rart at jeg kunne være med til at klæde på [den unge]." (Bilag 4.2 pkt. 1).

Ovenstående udsagn er en refleksion over det tværsektorielle samarbejde i Viborg Kommune, hvori Vibeke giver udtryk for at en øget videndeling om hinandens praksisser kan bidrage til at den socialfaglige myndighed bedre kan orientere den unge om overgangen til f.eks. voksenafdelingen, samtidigt med at en øget videndeling kan reducere frustrationer. Vibeke følger senere op på denne refleksion, hvortil hun udtrykker følgende:

"... vores fornemmeste opgave er jo også at forberede de unge på, jamen hvad er det faktisk for en hjælp man får når man er voksen. Fordi vi kommer ikke til at kunne ændre på den hjælp man får i voksenafdelingen, eller det serviceniveau der er (...) Så jeg tænker vi har også en fornem opgave som rådgiver i at sætte vores støtte til, at vi ikke får nogen unge ud, som faktisk slet ikke kan honorere at være ude i det system de så kommer ud til." (Bilag 4.2 pkt. 2).

Ovenstående udsagn handler således om at et styrket tværsektorielt samarbejde med mere videndeling, kan bidrage til at den socialfaglige myndighed bedre kan orientere den unge om, hvad f.eks. bostøtte er og hvad forskellen er på det og en kontaktperson via efterværn. Des mere tværsektoriel videndeling, des bedre forudsætninger har den socialfaglige myndighed fra familieafdelingen for at understøtte den unges OAS ved at sikre at den unge oplever overgangen som begribelig og meningsfuld med afsæt i den unges ressourcer (Antonovsky, 2000, s. 34-36).

I Randers Kommune er behovet for et styrket tværsektorielt samarbejde og en øget videndeling ligeledes velkendt (Bilag 4.2. pkt. 4). Konsekvenserne ved en mangelfuld tværsektoriel videndeling kan være at den unge ikke får den støtte der vurderes at være mest hensigtsmæssige for den unge, hvilket Rikke giver et eksempel på i følgende udsagn:

*"... Så det er et af de her gråzonetilfælde, hvor de har sagt ovre fra voksen, at nej de tænker vi skal behandle hende i efterværn, og det har vi gjort fordi vi har tænkt; **selvfølgelig skal pigen have noget støtte i anbringelsen fordi, at hun ikke er i stand til at klare sig selv.**" (Bilag 4.2 pkt. 4).*

I ovenstående udsagn fremgår det altså, at der er en uenighed mellem familieafdelingen og voksenafdelingens vurdering af den unges behov, hvori den endelige beslutning bliver, at den unge tilbydes efterværn alene for at forebygge at den unge falder mellem to stole. Et øget

kendskab til hinandens praksisser, herunder f.eks. ressourcer og målgruppevurderingskriterier samt øget formalisering omkring f.eks. ansvarsfordeling vil sandsynligvis kunne reducere risikoen for ovenstående uenigheder/konflikter (Thorsvik, 2014, s. 169-170).

Væsentligt er det dog at pointere hertil, at voksenafdelingen sandsynligvis har en anden oplevelse af denne situation. Det ændrer dog ikke på, at der uanset, i nogle kommuner, er et behov for at forbedre samarbejdet mhp. at gavne den unge og understøtte den unges OAS. Med dette menes, at den unge i eksemplet ovenfor sandsynligvis ikke oplever en høj grad af begribelighed og meningsfuldhed i den indsats der er blevet tildelt, såfremt den netop ikke er tildelt med afsæt i den unges ressourcer (Antonovsky, 2000, s. 34-36).

Ifølge Thorsvik og Jacobsen er der en større risiko for konflikter i organisationer des mere strukturelt opdelt en organisation er, hvilket ligeledes er erfaret i Viborg Kommune som kommer til udtryk i følgende udsagn (Thorsvik, 2014, s. 81+171):

"Der er nok nogen der vil mene at fordi vi sidder decentralt, resten af forsamlingen sidder jo på rådhuset her i Viborg, at det har noget at sige. Det er besluttet at vi skal flytte på rådhuset også, og der kan jeg da tænke at det kan være en af de fordele ved at vi skal på rådhuset kan være, at vi så også kommer tættere på hinanden. Altså, og det er ikke fordi at jeg går ind for at man skal stå og lave afgørelserne i døråbninger, men drøftelser og kendskab til hinanden tror jeg faktisk også kan gøre noget ift. de unge."
(Bilag 4.2 pkt. 1).

I ovenstående udsagn giver Vibeke udtryk for at en reduceret differentiering af de forskellige afdelinger, hvori der er behov for et tværsektorielt samarbejde, kan øge videndeling og sparring og derigennem styrke samarbejdet. En tættere fysisk placering af børne- og voksenregi fremgår ligeledes i kap. 1 som noget der øger smidigheden på tværs (Mølholt, 2012, s. 183-185+189-190).

At øge formaliseringen i det tværsektorielle samarbejde i grænsefladen, har man i Horsens Kommune umiddelbart gode erfaringer med, hvilket kommer til udtryk i Helles følgende udsagn omhandlende implementeringen af samarbejdsmodellen i 2016:

"Jeg synes faktisk vi er godt med, og igen så er jeg kæmpe fortalende for den her

samarbejdsmodel, jeg synes den har gjort det meget mere overskueligt, også særligt for den unge. (...) mit indtryk er, at det giver mening, at vi alle sammen er samlet, dels at de ikke skal rende til møder hos hver enkelt indsats. (Bilag 4.2 pkt. 5).

I ovenstående udsagn giver Helle ligeledes udtryk for at kendskabet til hinandens praksisser er godt og at samarbejdsmodellen bidrager hertil. Med udgangspunkt i ovenstående udsagn, fremstår grænsefladerne i Horsens Kommune som følge af samarbejdsmodellen derfor overvejende overensstemmende (Seemann, 2013, s. 16-17).

Tema 3: Forbedringstiltag

Den valgte forskningsstrategi i nærværende projekt er, som tidligere nævnt, handlingsrettet med formålet om at udarbejde et udkast til et redskab der har til hensigt at kvalificere udsatte unges målgruppevurdering vedr. efterværn.

Udover udfordringer jeg har analyseret mig frem til i de to ovenstående analyser, har jeg spurgt de fire informanter om, hvilke ønsker de kunne have til at forbedre målgruppevurderingen vedr. efterværn.

I Randers Kommune har de et ønske om at øge fokus på uddannelse og beskæftigelse. Dette pba. egne erfaringer og undersøgelser hvori det fremgår at en god tilknytning til arbejdsmarkedet og/eller uddannelse, influerer positivt på andre ellers udfordrende parametre i den unges liv. Denne erfaring underbygges i kap. 1 og 2, hvoraf det ligeledes fremgår at en god tilknytning til arbejdsmarkedet er en beskyttende faktor der kan medvirke til at forebygge sociale problemer (Hjortebjerg, 2017). Ovenstående kommer til udtryk i Rikkens følgende udsagn:

"...vi vil meget gerne være meget, meget mere skarpe på alt det der hedder uddannelse og beskæftigelse. Fordi vi tror på, og det er der selvfølgelig også forskning der underbygger, at hvis vi sætter ind ift. uddannelse og støtter den unge ift. det, så har det simpelthen direkte indflydelse på mange af de andre parametre, (...) f.eks. det her med ensomhed, og sociale problemer generelt og misbrug og psykiatri." (Bilag 4.3 pkt. 1)

Et større fokus på den unges tilknytning til uddannelse og beskæftigelse, som Rikke giver udtryk for i ovenstående udsagn, kan også bidrage til at den unge bliver mere inkluderet i samfundet gennem en øget tilknytning til arbejdsmarkedet. Samtidigt kan den potentielle reduktion af sociale problemer ved hjælp af en øget tilknytning til arbejdsmarkedet anvendes af den socialfaglige myndighed som en motivationsfaktor for den unge.

Yderligere giver flere af kommunerne udtryk for et behov for flere og hyppigere drøftelser med den unge, både op til iværksættelse af efterværn (Bilag 4.3 pkt. 1; Bilag 4.1 pkt. 12) – eller anden indsats, og som opfølgning på den iværksatte indsats, hvilket b.l.a. kommer til udtryk i Sannes følgende udsagn:

*"... jeg kunne godt tænke mig at man havde noget mere tid til at sætte sig ned og hjælpe, altså forklare dem hvad det drejer sig om. Og ikke fordi, altså vi tager os tid, men det der med man måske lige kunne mødes en 2-3-4 gange og snakke om efterværn, og snakke om hvad det vil betyde for dem, **måske særligt dem hvor der er lidt modstand på**, der kunne det være rart." (Bilag 4.3 pkt. 2)*

I ovenstående udsagn giver Sanne således udtryk for at muligheden for flere drøftelser med den unge omhandlende den unges overgang til voksenlivet – herunder efterværn, er et forbedringsønske, særligt ved de unge der ikke umiddelbart er motiveret for efterværn. Flere drøftelser med den unge er også en måde, hvorpå den socialfaglige myndighed institutionelt kan understøttes i at arbejde ud fra en anerkendende og løsningsfokuseret tilgang med den unge, da der hér tages udgangspunkt i den enkelte unge og denne unges behov mhp. at motivere den unge til at tage i mod efterværn (Juul, 2015, s. 16). Samtidigt øges muligheden for at den socialfaglige myndighed undersøgende kan spørge ind til den unges manglende samarbejdsvilje mhp. at afhjælpe denne – igen med udgangspunkt i LØFT og den anerkendende tilgang (Red.: Henriksen, 2015, s. 124) (Juul, 2015, s. 16). Slutteligt vil flere drøftelser med den unge formentlig kunne bidrage til at den socialfaglige myndighed institutionelt understøttes i muligheden for at kunne skabe et minimalt fællesskab med den unge.

Endvidere giver informanterne fra både Skive og Viborg Kommune udtryk for et ønske om at kunne benytte sig mere af SEL §76 stk. 3 pkt. 4 omhandlende "andet", under efterværnsparagraffen, jf. SEL §76 stk. 3 pkt. 4 (Bilag 4.3 pkt. 2-3). Samtidigt med at der er et

ønske om at hæve serviceniveauet og uddelegere beslutningskompetencen herunder, hvilket kommer til udtryk i Vibekes følgende udsagn:

*"... det kunne **f.eks. være samtaleforløb, økonomisk hjælp**, altså som en engangsydelse eller i en kort periode. Vi kunne have nogen unge som er ved at blive smidt ud af en lejlighed og sige, jamen hvad ville der ske ved at vi betalte en husleje på 6000 kr. Og så sagde nu kunne vi faktisk fastholde dig i den her lejlighed for at du kan komme godt videre."* (Bilag 4.3 pkt. 3)

Der kan være mange forskellige årsager til, at en ung pludselig er bagud med en eller flere huslejer, som i ovenstående udsagn. Den unge kan have haft nogle uforudsigelige udgifter f.eks. til tandlægeregninger. Der kan også have været en social begivenhed som pludselig arbejdsløshed eller lignende, som influerer negativt på den unges forsørgelsesgrundlag. Uanset, vil det at en ung ikke kan betale sin husleje gentagende gange sandsynligvis medføre at han/hun smides ud af boligen. Sker det at en ung smides ud af egen bolig, kan det være udfordrende at få genetableret en stabil dagligdag, samtidigt med at hjemløshed kan medføre yderligere sociale problemer (Hjortebjerg, 2017). En måde at forebygge dette på, kan være at den socialfaglige myndighed går ind og bevilger støtte til huslejen som en engangsydelse, som nævnt i ovenstående udsagn.

Denne mulighed findes dog allerede i form af enkeltydelser til f.eks. huslejerestancer eller støtte til særligt høje boligudgifter, jf. Lov om aktiv socialpolitik¹⁴ §§ 81 og 34. Gælder det dog specifikt hjælp til tandlægeudgifter, kan unge der modtager uddannelseshjælp søge om støtte specifikt til tandbehandlinger, jf. LAS §82a. I dag gælder det dog, at det er ydelseskontoret på jobcenteret der træffer afgørelser herom, samtidigt forudsættes det, at førend den unge kan søge om enkeltydelser, at han/hun er bekendt med muligheden herfor. En måde, hvorpå man kan sikre den unges kendskab hertil er, f.eks. ved tættere opfølgning med den unge, som ligeledes er et tidligere udtrykt behov, således at den socialfaglige myndighed hurtigst muligt får kendskab til den unges udfordringer ift. betaling af husleje og derigennem kan guide den unge bedst muligt.

Alternativt kan man administrativt uddelegere beslutningskompetencen således at den

¹⁴ Lov om aktiv socialpolitik vil fremover blive forkortet: LAS

socialfaglige myndighed der netop har den tætte kontakt med den unge, har mulighed for at bevilger enkeltydelse eller støtte til særligt høje boligudgifter, jf. LAS §§ 81, 82a og 34.

Udover et ønske om at kunne hjælpe de unge ift. økonomisk støtte, er der også udtrykt et behov for at kunne tilbyde samtaleforløb, hvilket også kom til udtryk i ovenstående udsagn. 26 af landets 98 kommuner tilbyder allerede gratis psykologhjælp til unge mellem 18-25 år, hvoraf mange af disse tilbud dog kun dækker op til fem samtaler samtidigt med at der kan være lang ventetid herpå (Psykiatrifonden, 2017).

Intentionen er derfor god, men virker langt fra dækkende for udsatte unge der kan have behov for et længerevarende forløb de kan påbegynde inden for rimelig tid, hvilket kommer til udtryk i Sannes følgende udsagn:

*"... vi har selvfølgelig nogle frivillige tilbud, gratis tilbud[om psykologhjælp]som de kan gøre brug af, men **der er jo sådan en stopklods på ift. samtalerne.**" (Bilag 4.3 pkt. 2)*

Alternativt er det også hér en mulighed at søge om enkeltydelse i form af økonomisk støtte til psykologsamtaler til den enkelte unge, det kan dog diskuteres om det ikke også hér vil være mere hensigtsmæssigt at beslutningskompetencen herom ligger hos den socialfaglige myndighed, som formentlig har etableret et tættere kendskab til den unge via et minimalt fællesskab, fremfor ydelseskontoet på jobcenteret, jf. LAS §81.

At hjælpe den unge med at forebygge hjemløshed og yde tilskud til psykologsamtaler er også en måde at anerkende den unge på, ved herigennem at tillægge den unge en værdi som medborger, i og med at der fra samfundets side af prioriteres at hjælpe den unge med at udvikle sig positivt og blive mere inkluderet i samfundet igen (Skytte, 2013, s. 87).

Ift. den positive udvikling, giver informanten fra Viborg Kommune udtryk for at man kan udfordre definitionen på den positive udvikling, hvilket kommer til udtryk i Vibekes følgende udsagn:

*"... så kunne jeg godt tænke mig at man også udfordrede det lidt mere i at sige, (...) at der skal være den her udvikling, det er også det jeg snakker om med progression, det kommer jo et sted fra. Men det der med at sige at et efterværn det kan vare indtil man er 23, og for største delen af vedkommende af de unge, tror jeg faktisk at det er nødvendigt at have det til de er 23 år. Men **det er som om at der skal være lidt mere udvikling på en eller anden***

måde. Altså du ved, vi vil gerne se udviklingen noget før og nu er man også begyndt at snakke om at vi skal bare hjælpe til overgang, så hvis man er i en god overgang, så kan man godt lukke det ned. Hvor jeg sådan tænker det kunne også være at det er for sårbart at slippe i overgangen, men at man måske lige skal ned på den anden side af det, til man er lidt mere grounded.” (Bilag 4.3 pkt. 4)

I ovenstående udsagn forholder Vibeke sig således kritisk overfor den institutionelle dømmekraft og giver udtryk for at status quo hos den unges udvikling umiddelbart godt kan defineres som en positiv udvikling. Dvs. hvis man f.eks. har en ung hvor udviklingen er gået i den negative retning i længere tid, at så kan det godt være en positiv udvikling, at den unge over længere tid har en stabil trivsel, på trods af der ikke er en direkte målbare fremgang. Denne måde at definere ”en udsigt til positiv udvikling” på, er ligeledes en måde at anerkende den unge på, ved at møde den unge i øjenhøjde og at tage udgangspunkt i den enkeltes ressourcer på det udviklingstrin denne unge nu en gang er på (Juul, 2015, s. 35+40).

Hvilket udviklingstrin den unge er på, kan ligeledes være en svær vurdering, som er lettere at træffe såfremt socialrådgiveren forinden da har fået etableret et minimalt fællesskab med den unge, og derigennem opnået et bredere kendskab til den unges oplevelse af verden og dennes vision for et godt liv (Juul, 2015, s. 129-130).

Yderligere stiller Vibeke sig kritisk overfor den institutionelle dømmekraft, hvori hun giver udtryk for at der er et øget fokus på at efterværn sommetider dels blot handler om selve overgangen og dels en mere målbar progression, fremfor at sikre sig at den unge er veletableret over en længere periode førend efterværnet ophører (Juul, 2015, s. 135).

Derudover kan der være en risiko for at efterværnet afsluttes for tidligt såfremt socialrådgiveren forholder sig ukritisk til den institutionelle dømmekraft, alene pba. af at den unge har været i trivsel i en kortere periode, hvilket kan medføre at den unge efterfølgende afviger fra denne gode trivsel og dermed føler sig krænket ved ikke at være blevet tilbudt den hjælp og støtte, han/hun selv har følt et behov for (Juul, 2015, s. 31-37). Yderligere er der også en risiko for at den unge føler sig krænket alene fordi han/hun ikke oplever at få opfyldt sit behov for hjælp. Denne refleksion underbygges desuden af den norske rapport der blev belyst i kap. 1, hvori en ung fortæller at blot fordi at han/hun er i trivsel, betyder det ikke at han/hun ikke fortsat har behov for hjælp og støtte (Backe-Hansen, 2008, s. 279).

Slutteligt giver Sanne udtryk for et ønske om at man havde noget mere materiale omkring

efterværn, som var mere håndgribeligt for de unge, evt. pba. andre udsatte unges erfaringer med efterværn. Et sådant materiale kan også bidrage til at den unge føler sig mere anerkendt og at efterværnet og målgruppevurderingen fremstår mere forståelig og meningsfuld for den unge, og dermed understøtter den unges OAS (Bilag 4.3. pkt. 5). Hertil kunne man f.eks. inddrage brugerhistorie i Mit efterværns app'en.

Forslag til forbedringer af praksis

Med udgangspunkt i ovenstående analysedele fremgår det at der er behov for at; påbegynde drøftelsen om efterværn, tidligt, arbejde mere helhedsorienteret, anerkendende og LØFT, at understøtte socialrådgiveren i at skabe et minimalt fællesskab med den unge, at arbejde mere ensartet ift. tildelingskriterier for efterværn, at styrke de tværsektorielle samarbejde, at øge antallet af drøftelser og opfølgninger med den unge, at øge fokus på uddannelse og beskæftigelse, øge fleksibiliteten af efterværn vedr. "andet" og sikre formidlingen om overgangen til voksenlivet.

Nogle af ovenstående punkter og de punkter der blev identificeret i starten af tema 3 kan imødekommes ved at kvalificere målgruppevurderingen vedr. efterværn, mhp. at øge den unges OAS og anerkendelse (Juul, 2015, s. 16) (Antonovsky, 2000, s. 34-36).

Måden, hvorpå nogle af disse punkter kan imødekommes på er ved at udarbejde en skabelon til afholdelse af den børnesamtale der finder sted mellem den socialfaglige myndighed der skal træffe afgørelse om efterværn og den unge, forinden afgørelsen træffes, jf. SEL §48. I det følgende vil jeg derfor redegøre for et udkast til en sådan skabelon, med afsæt i ovenstående tre analysedele. Denne specifikke børnesamtale defineres i det følgende afsnit som "ungesamtalen".

Skabelonen vil blive præsenteret i dele, hvor det fulde udkast fremgår af bilag 5. Udkastet til skabelonen er udarbejdet således at den besidder en dagsorden for mødet, som udfyldes på mødet og derefter ender ud i et referat – ligesom netværksskabelonen der blev præsenteret i forordet.

Skabelonen er forsøgt skrevet på et varmt og omsorgsfuldt sprog, med plads til fleksibilitet således at den kan tilpasses den enkelte unge. Samtalen er tiltænkt som et formidlingsmøde med den unge, hvor samtalen kan bidrage til at den unge kan blive mere

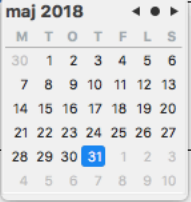
afklaret omkring egne behov for støtte samt typen af indsats der kan være relevant, som f.eks. efterværn.

Som følge af tidligere analyse anbefales det, at samtalen finder sted tidligt – dvs. i nærheden af den unges 15. år. Samt at samtalen afholdes af en sagsbehandler der har etableret et minimalt fællesskab med den unge og som den unge føler sig tryk ved (Juul, 2015, s. 64). Er den unge ny i kommunen og endnu ikke har fået etableret et minimalt fællesskab med en sagsbehandler, anbefales det så vidt det er muligt, at samtalen afholdes af den sagsbehandler der besidder beslutningskompetencen mhp. at kunne orientere den unge bedst muligt. Det anbefales yderligere at sagsbehandleren anvender LØFT og en anerkendende tilgang i samtalen med den unge (Red.: Henriksen, 2015, s. 124) (Juul, 2015, s. 16). Forinden mødet bør den unge oplyses om muligheden for at medbringe en bisidder, dels fordi muligheden for en bisidder er en del af den unges juridiske rettigheder, og dels fordi en bisidder kan understøtte den unges OAS ved at agere som "ekstra øre" og efter samtalen hjælpe med at gøre drøftelsen forståelig for den unge (Antonovsky, 2000, s. 34-36) (Juul, 2015, s. 40).

Skabelonens første del er en introduktion omkring indhold i skabelonen og formålet med mødet, samt praktiske oplysninger, hvilket illustreres nedenstående:

SKABELON FOR UNGESAMTALEN VEDRØRENDE OVERGANGEN TIL VOKSENLIVET

Formålet med ungesamtalen er at inddrage den unge i målgruppevurderingen omhandlende den unges overgang til voksenlivet, ved at snakke med denne om, hvad der skal ske når han/hun fylder 18 år og hvilke støtteforanstaltninger der eventuelt skal iværksættes. Det anbefales at samtalen afholdes af en sagsbehandler den unge kender og føler sig tryk ved, og/eller den sagsbehandler der har beslutningskompetencen, samt at den unge forinden afholdelsen af samtalen orienteres om muligheden for at medtage en bisidder. Skabelonen består af en dagsorden og et referat.

Navn:		
CPR. Nr.:		
Mødedato:	Vælg dato	Angiv tidsrum
Sagsbehandlerens kontaktoplysninger og træffetidspunkter:		
Deltagende bisidder:		
Øvrige deltagere:		

Figur 10: Udkast af skabelon del 1 (Bilag 5).

Pkt. 1 i dagsordenen kan omhandle drøftelserne om hvad dvs. at blive 18 år for lige præcis denne unge. De parametre der hér kan være relevante at drøfte, er de parametre som blev

identificeret i tema 1, der er væsentlige i målgruppevurderingen vedr. efterværn, som med fordel kan være essentielle at belyse ift. vurderingen af om, hvorvidt der er udsigt til en positiv udvikling hos den unge. Derudover anbefales det at det drøftes med den unge hvad det indebærer at fylde 18 år, dette pba. at det ikke sikkert at den unge nødvendigvis er klar over hvad der egentlig sker når man bliver myndig, og dermed ikke har det fulde grundlag for at kunne træffe den mest hensigtsmæssige beslutning om, hvorvidt den unge føler at han/hun har behov for efterværn eller ej.

Den grå skrift er en guide til sagsbehandleren og ikke noget der nødvendigvis skal fremgå af det udprintede eksemplar til selve samtalen med den unge. Sagsbehandleren redigerer blot de enkelte punkter således at de tilpasses den enkelte unge – evt. i samarbejde med den unge.

Pkt. 1 illustreres nedenstående:

Dagsorden:

1. Hvad betyder det for mig når jeg fylder 18 år?

- Boligsituation: Hvor skal den unge bo henne fra det 18. år?
- Uddannelse/beskæftigelse: Er den unge i uddannelse/beskæftigelse? Hvis ikke, hvad er den unges ønske herfor?
- Økonomihåndtering: Hvad er den unges forsørgelsesgrundlag fra det 18. år? Skal den unge f.eks. søge om SU eller uddannelseshjælp?
- Sociale forhold: Har den unge f.eks. nogen sociale udfordringer, hvor hjælpen ændres når den unge fylder 18 år?
- Egenomsorg: Orientering om f.eks. KRAM, tandlægeskift fra skoletandlæge til voksentandlæge, ansvar for medicin, oprettelse af forsikringer og lignende.
- Funktionsevne: Har den unge f.eks. en nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne hvortil der evt. skal søges om handicapkompenserende hjælpemidler?

Figur 11: Udkast af skabelon del 2 (Bilag 5)¹⁵.

Pkt. 2 kan omhandle drøftelsen om hvad efterværn er, og hvad det kan gøre for lige præcis denne unge. Sagsbehandleren kan med fordel inden udprint vælge den indsats den unge skal oplyses om. Samtidigt understøtter denne del af dagsordenen altså videndeling således at sagsbehandleren bedre kan klæde den unge på om indsatser der kan være relevante for den unge i den unges overgang til voksenlivet, som f.eks. bostøtte. Såfremt den unge føler sig bedre orienteret omkring den indsats der forventes at være relevant for denne unge, kan dette bidrage til at den unge i mindre grad føler sig stigmatiseret ved f.eks. at modtage hjælp og støtte fra voksenpsykiatrien (Skytte, 2013, s. 65). Yderligere er pkt. 2 en anerkendende måde at

¹⁵ KRAM der fremgår i figur 11 under egenomsorg, står for: Kost, rygning, alkohol og motion.

inddrage den unge på, ved at tage udgangspunkt i den unges ressourcer og udfordringer og sikre at den unge bliver klædt godt på til overgangen fra barn til voksen (Juul, 2015, s. 35+40).

Pkt. 2 illustreres nedenstående:

2. Den indsats der kan være relevant for mig er Vælg indsats.

Vælg indsats.

3. Hvad skal der til for at jeg kan få og beholde Vælg indsats.

Vælg indsats.

Efterværn: Anbringelse §76 stk. 3.
 Efterværn: Kontaktperson §76 stk. 3.
 Efterværn: Udslusning §76 stk. 3.
 Efterværn: Anden form for støtte der har til formål at bidrage til en god overgang til voksenlivet §76 stk. 3.
 Bostøtte §85.
 Botilbud §107.
 Botilbud §108.

Figur 12: Udkast af skabelon del 3 (Bilag 5).

2. Den indsats der kan være relevant for mig er Vælg indsats.

Vælg indsats.

3. Hvad skal der til for at jeg kan få og beholde Vælg indsats.

Vælg indsats.

Efterværn: Anbringelse §76 stk. 3.
 Efterværn: Kontaktperson §76 stk. 3.
 Efterværn: Udslusning §76 stk. 3.
 Efterværn: Anden form for støtte der har til formål at bidrage til en god overgang til voksenlivet §76 stk. 3.
 Bostøtte §85.
 Botilbud §107.
 Botilbud §108.

Figur 13: Udkast af skabelon del 4 (Bilag 5).

Pkt. 3 kan omhandle kriterierne for at blive tildelt den ønskede indsats og for at beholde denne – dvs. ift. f.eks. efterværn; hvornår kommunen oplever den unge som samarbejdsvillig og hvordan de definerer udsigten til en positiv udvikling. Først vælges den indsats samtalen omhandler, dernæst vælges det felt i dropdown-menuen der omhandler den selvsamme indsats. Pkt. 3 er således med til at gøre målgruppevurderingen forståelig for den unge, mhp. at understøtte dennes OAS (Antonovsky, 2000, s. 34-36). Pkt. 3 illustreres nedenstående:

3. Hvad skal der til for at jeg kan få og beholde Vælg indsats.

Vælg indsats.

Efterværn: Anbringelse §76 stk. 3.
 Efterværn: Kontaktperson §76 stk. 3.
 Efterværn: Udslusning §76 stk. 3.
 Efterværn: Anden form for støtte der har til formål at bidrage til en god overgang til voksenlivet §76 stk. 3.
 Bostøtte §85.
 Botilbud §107.
 Botilbud §108.

Figur 14: Udkast af skabelon del 5 (Bilag 5).

3. Hvad skal der til for at jeg kan få og beholde Vælg indsats?

Vælg indsats.

Vælg indsats.
 Ikke relevant.
 For at du kan få efterværn, skal du være samarbejdsvillig. Dvs. at du skal overholde din udvikling. Dvs. at der skal være en progression ift. målene i din handleplan.
 For at du kan blive tilbudt og beholde din bostøtte forventes det at du er interesseret i at holde aftaler og arbejde på de mål du har været med til at sætte i din handleplan.

Figur 15: Udkast af skabelon del 6 (Bilag 5).

Pkt. 4 kan omhandle orientering om hvad det indebærer hvis den unge afviser tilbud om indsats fra det 18. år, ift. f.eks. efterværn kunne det være retten til at fortryde, hvor lang tid fortrydelsesretten gælder, hvem den unge skal kontakte hvis han/hun fortryder og hvad der derefter sker. En sådan orientering som det fremgår i pkt. 4 er altså ligeledes en måde at anerkende den unge på som juridisk person (Juul, 2015, s. 40). Pkt. 4 illustreres nedenstående:

4. Hvad hvis jeg ikke ønsker den indsats jeg bliver tilbudt?

Vælg indsats.

Vælg indsats.

Hvis du ikke ønsker at tage i mod efterværn, har du ret til at sige nej til dette. Hv...efter blive indkaldt til et møde hvor i snakker om årsagen til din ombestemmelse.

Hvis du ikke ønsker en bostøtte, takker du blot nej hertil. Opstår der senere et ø...n bostøtte, kan du henvende dig til voksenafdelingen og søge om bostøtte på ny.

Hvis du ikke ønsker at tage i mod botilbuddet, takker du blot nej hertil. Opstår d...n bostøtte, kan du henvende dig til voksenafdelingen og søge om bostøtte på ny.

Figur 16: Udkast af skabelon del 7 (Bilag 5).

Pkt. 5 kan omhandle den unges klagerettigheder, såfremt den unge får afslag på den indsats han/hun har søgt om – herunder hvordan man klager, hvad der skal indgå i en evt. klage, hvor den unge kan få hjælp til udarbejdelse af en evt. klage, hvem klagen skal sendes til, ca. tidshorisont for behandling af klagen og lignende. Pkt. 5 er således yderligere et punkt der bidrager til at anerkende den unge som juridisk person, og ligeledes som etisk person ved at sikre at den unge har mulighed for at blive hørt via en anke – såfremt han/hun ikke føler sig hørt i afgørelsen om f.eks. efterværn (Juul, 2015, s. 40). Pkt.5 illustreres nedenstående:

5. Hvad nu hvis jeg får afslag på den indsats jeg gerne vil have?

Hvis du er uenig i afslaget, kan du klage. Hvis ikke du har fået meddelt afgørelsen skriftligt, kan du bede din sagsbehandler om dette. I det brev hvori afgørelsen om afslaget står, er der en klagevejledning med. Kan du ikke finde klagevejledningen, kan du altid kontakte sagsbehandleren der afholder dette møde igen (kontaktoplysninger står øverst i dokumentet). Er du fortsat i tvivl om hvordan du klager, og hvor lang tid det tager eller har andre spørgsmål, kan du kontakte din sagsbehandler eller ombudsmandens børnekontor på tlf.: 33132512.

Figur 17: Udkast af skabelon del 8 (Bilag 5).

Pkt. 6 kan omhandle hvilke alternative hjælpeforanstaltninger den unge kan søge, og hvilke der kan være relevante for lige præcis denne unge, hvad disse foranstaltninger generelt kan hjælpe med, samt hvor den unge skal henvende sig for at søge om disse foranstaltninger og evt. sagsbehandlingstiden herpå. Pkt. 6 bidrager igen til at den unge føler sig anerkendt som juridisk person ved at denne oplyses om råd og vejledning om anden hjælp, som led i retssikkerheden, jf. RST §5 (Juul, 2015, s. 40). Yderligere bidrager pkt. 6 til at anerkende den unge som etisk

person, ved at den socialfaglige myndighed lytter til den unges udtrykte behov og vejleder derefter (Juul, 2015, s. 35+40). Pkt. 6 illustreres nedenstående:

6. Hvor kan jeg ellers søge om hjælp og støtte efter mit 18. år?

Kommunale tilbud, NGO'er i den unges opholdskommune og lignende som kan være relevante for den unge.

Figur 18: Udkast af skabelon del 9 (Bilag 5).

Intentionen er yderligere at den unge får den udfyldte dagsorden med i hånden samt at denne scannes ind og eftersendes pr. digital post således at den unge har den ved hånden ved behov.

Kapitel 8: Konklusion

Hensigten med nærværende projekt har, med udgangspunkt i den forstående og handlingsrettede forskningsstrategi, været at undersøge hvordan den socialfaglige målgruppevurdering vedr. efterværn i udsatte unges overgang til voksenlivet kan kvalificeres. Førnævnte har jeg undersøgt gennem et kvalitativt casestudie omhandlende følgende fire cases: Randers-, Viborg-, Horsens- og Skive Kommune.

Med udgangspunkt i ovenstående analyse konkluderes det, at måden hvorpå målgruppevurderingen udfoldes er forskellige fra kommune til kommune – ligeledes er tildelingskriterierne herfor. Overordnet set skal den unge være samarbejdsvillig og der skal være udsigt til en positiv udvikling. Måden, hvorpå den unge opleves samarbejdsvillig er ved både verbalt og nonverbalt at give udtryk herfor. De parametre der anvendes til at målgruppevurdere ud fra, er forskellige fra kommune til kommune. Samlede man alle disse parametre, ville det dog understøtte en mere helhedsorienteret målgruppevurdering samt den unges inddragelse og opleves af at føle sig anerkendt, da den socialfaglige myndighed på den måde sikrer sig at der tages udgangspunkt i den unges livshistorie og dennes vision for et godt liv.

Samtidigt konkluderes det at der er et behov for tidlig påbegyndelse af drøftelse om den unges overgang til voksenlivet, herunder efterværn, mhp. at kunne påbegynde planlægning og koordinering, hvilket bidrager til at den unge føler sig anerkendt og opnår en høj grad af OAS.

Endvidere konkluderes det at en øget formidling om den unges overgang til voksenlivet, hvad det vil sige at blive myndig, hvad f.eks. efterværn er og hvad det kan for lige præcis denne unge, er essentielt for at den unge føler sig inddraget og anerkendt. En måde hvorpå man kan understøtte formidlingen om f.eks. efterværn er ligeledes ved at udarbejde ensartede tildelingskriterier – dvs. ensartet definition på samarbejdsvillighed og udsigten til en positiv udvikling, f.eks. med udgangspunkt i laveste fællesnævner.

Derudover konkluderes det at ikke alle kommuner oplever grænsefladen hvori det tværsektorielle samarbejde finder sted som overensstemmende, måden hvorpå dette kan imødekommes er ved at øge videndeling, udarbejde formelle samarbejdsaftaler og eventuelt at de sektorer der arbejdes på tværs af, fysisk placeres tættere på hinanden.

Ydermere konkluderes det, at det i praksis ønskes at der er et behov for øget fokus på uddannelse og beskæftigelse, hyppigere drøftelser og opfølgninger med den unge, og en øget fleksibilitet under efterværnsparagraffens "anden hjælp og støtte", jf. SEL §76 stk. 3 pkt. 4.

Det betyder samlet set at der gives udtryk for behov for følgende forbedringer ift. at kvalificere målgruppevurderingen vedr. efterværn:

- At påbegynde planlægning og koordinering af den unges overgang til voksenlivet, tidligt.
- At understøtte en helhedsorienteret målgruppevurdering.
- At øge formidlingen om overgangen til voksenlivet, efterværn og hvad der følger med.
- At fortsætte med at arbejde ud fra LØFT og en anerkendende tilgang i inddragelsen af den unge.
- At understøtte socialrådgiveren i at skabe et minimalt fællesskab med den unge.
- At arbejde mere ensartet ift. definitionen på samarbejdsvillighed og udsigten til en positiv udvikling.
- At styrke det tværsektorielle samarbejde.
- At øge fokus på uddannelse og beskæftigelse.
- At øge antallet af drøftelser med den unge.
- At øge antallet af opfølgninger med den unge.
- At øge fleksibiliteten vedr. §76 stk. 3 pkt. 4.

Måden, hvorpå flere af ovenstående behov f.eks. kan imødekommes, er ved udarbejdelsen af en skabelon til afholdelse af ungesamtalen, som et arbejdsredskab der kan anvendes ved drøftelsen med den unge omhandlende overgangen til voksenlivet. En fast skabelon vil kunne bidrage til en sammenhængende, koordineret og helhedsorienteret målgruppevurdering, der ligeledes understøtter videndeling, LØFT og den anerkendende tilgang. Yderligere vil LØFT og den anerkendende tilgang bidrage til at forebygge at den unge føler sig krænket og at den unges inddragelse understøttes.

Ved at sikre den unges kendskab til det at blive myndig, efterværn og lignende der fremgår i ovenstående punkter, er ligeledes en måde at inddrage den unge på – ved at gøre målgruppevurderingen, overgangen og efterværnet så begribeligt og forståeligt som muligt og dermed understøtte den unges OAS. Derudover kan øget inddragelse bidrage til at øge den unges samarbejdsvilje. Formidling om andre støtteforanstaltninger indbefatter ligeledes en

videndeling og et øget kendskab til hinandens praksisser. Slutteligt kan udfyldelsen af skabelonen anvendes i tværsektorielle drøftelser mhp. at sikre at den endelige målgruppevurdering bliver så helhedsorienteret som muligt.

Bibliografi

Andersen, S. H. (Jun. 2016). *Efterværn for tidligere anbragte er ikke nogen entydig succes.*

Hentet fra <https://www.rockwoolfonden.dk/artikler/eftervaern-for-tidligere-anbragte-er-ikke-nogen-entydig-succes/>

Ankestyrelsen. (2016). *At skrive en afgørelse*. KBH: Ankestyrelsen.

Ankestyrelsens principafgørelse 233-10. (30. Nov. 2010). Hentet fra

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=153311>

Ankestyrelsens principafgørelse 43-11. (31. Mar. 2011). Hentet fra

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=153382>

Ankestyrelsens principafgørelse 95-13. (28. Jul. 2013). Hentet fra

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=160425>

Antonovsky, A. (2000). *Helbredets mysterium*. KBH: Hans Reitzels Forlag.

Apple. (u.d.). *Itunes.apple.com*. Hentet April 2018 fra <https://itunes.apple.com/dk/app/mit-efterv%C3%A6rn/id1167701849?mt=8>

Ast. (11. Maj 2017). Hentet Maj 2018 fra <https://ast.dk/for-borgere-med-en-klagesag/sadan-behandler-vi-din-sag/hvad-er-en-afgorelse/hvornar-er-en-sag-principiel>

Backe-Hansen, E. B. (2008). *Forskningskunnskap om ettervern*. Elisenberg: NOVA.

Bakketeig, E. B.-H. (2008). *Hioa.no*. Hentet Maj. 2018 fra [http://www.hioa.no/Om-](http://www.hioa.no/Om-HiOA/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/NOVA/Publikasjoner/Rapporter/2008/Forskningskunnskap-om-ettervern)

[HiOA/Senter-for-velferds-og-](http://www.hioa.no/Om-HiOA/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/NOVA/Publikasjoner/Rapporter/2008/Forskningskunnskap-om-ettervern)

[arbeidslivsforskning/NOVA/Publikasjoner/Rapporter/2008/Forskningskunnskap-om-ettervern](http://www.hioa.no/Om-HiOA/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/NOVA/Publikasjoner/Rapporter/2008/Forskningskunnskap-om-ettervern)

Barfred, I. (2016). Eksplorativ undersøgelse om efterværn som socialfaglig indsats. I V.

Aarhus, Refleksioner over kvalificering af socialt arbejde - Udvalgte bachelorprojekter fra Socialrådgiveruddannelsen. Aarhus: VIA UC.

Bengtsson, S. R. (2012). *Et liv i egen bolig - analyse af bostøtte til borgere med sindslidelser*.

KBH: SFI.

Brinkmann, S. K. (2009). *Interview - introduktion til et håndværk*. KBH: Hans Reitzels Forlag.

Bryderup, I. M. (2015). Synet på børn og på de socialpædagogiske opgaver - et historisk blik. I

H. Kjærgaard, *Social og specialpædagogik*. KBH: Akademisk Forlag.

Dahlgaard, M. (5. Maj 2007). Hentet Jan. 2018 fra Berlingske:

<https://www.b.dk/nationalt/faa-anbragte-unge-faar-hjaelp-til-at-komme-videre>

Deloitte. (2017). *Efterværn og den gode overgang til voksenlivet Undersøgelse af efterværnsområdet i Danmark*. Odense: Socialstyrelsen.

Den store danske. (4. Jul. 2016). *Denstoredanske*. Hentet Maj 2018 fra

http://denstoredanske.dk/Erhverv_karriere_og_ledelse/P%C3%A6dagogik_og_uddannelse/P%C3%A6dagogik_didaktik_og_metodik/opdragelse

DS. (2018). *Socialraadgiverne.dk*. Hentet Maj 2018 fra

<http://www.socialraadgiverne.dk/raad-og-vejledning/ok18/bag-ok18/>

Ejler, N. B. (2004). *Undersøgelse af Retssikkerhedsloven §4*. København: Socialministeriet.

Facebook. (26. Feb. 2018). *Facebook*. Hentet Maj 2018 fra

https://www.facebook.com/pg/miteftervaern/posts/?ref=page_internal

Hald, S. (2016). *The effect of aftercare on human capital acquisition and antisocial behavior among foster care alumni*. KBH: Rockwoolfonden.

Hjortebjerg, N. (13. Okt. 2017). Hentet Maj 2018 fra Vidensportalen.dk:

<https://vidensportal.dk/temaer/udadreagerende-adfaerd/risiko-og-beskyttelsesfaktorer>

Jacobsen, M. H.-R. (2012). *Videnskabsteori i statskundskab, sociologi og forvaltning*. KBH: Hans Reitzels Forlag.

Juul, S. H. (2015). *Anerkendelse og dømmekraft i socialt arbejde*. KBH: Hans Reitzels Forlag.

Kvale, S. &. (2015). *Interview - Det kvalitative forskningsinterview som håndværk*. KBH: Hans Reitzels Forlag.

Kvorning, J. (22. Dec. 2017). *RHP*. Hentet Mar. 2018 fra [https://www.psykiatri-](https://www.psykiatri-regionh.dk/undersogelse-og-behandling/Tvaersektorielt-samarbejde/Samarbejdsaftaler/voksne/behandlingsforloeb/Sider/Netv%C3%A6rksm%C3%B8der.aspx)

[regionh.dk/undersogelse-og-behandling/Tvaersektorielt-samarbejde/Samarbejdsaftaler/voksne/behandlingsforloeb/Sider/Netv%C3%A6rksm%C3%B8der.aspx](https://www.psykiatri-regionh.dk/undersogelse-og-behandling/Tvaersektorielt-samarbejde/Samarbejdsaftaler/voksne/behandlingsforloeb/Sider/Netv%C3%A6rksm%C3%B8der.aspx)

Kvorning, J. (22. Dec. 2017). *RHP.dk*. Hentet Mar. 2018 fra [https://www.psykiatri-](https://www.psykiatri-regionh.dk/undersogelse-og-behandling/Tvaersektorielt-samarbejde/Samarbejdsaftaler/boern-og-unge/Behandlingsforl%C3%B8b/Sider/Netv%C3%A6rksm%C3%B8der.aspx)

[regionh.dk/undersogelse-og-behandling/Tvaersektorielt-samarbejde/Samarbejdsaftaler/boern-og-unge/Behandlingsforl%C3%B8b/Sider/Netv%C3%A6rksm%C3%B8der.aspx](https://www.psykiatri-regionh.dk/undersogelse-og-behandling/Tvaersektorielt-samarbejde/Samarbejdsaftaler/boern-og-unge/Behandlingsforl%C3%B8b/Sider/Netv%C3%A6rksm%C3%B8der.aspx)

Larsen, D. (u.d.). *DST*. Hentet 2018 fra

<http://www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1440>

- Launsø, L. R. (2017). *Forskning om og med mennesker*. KBH: Munksgaard.
- Lausten, M. J. (2016). *Anbragte børn og unges trivsel 2016*. KBH: SFI.
- Mølholt, A. S. (2012). *Efterværn for tidligere anbragte unge*. KBH: SFI.
- Olsen, R. F. (2011). *Tidligere anbragte som unge voksne*. KBH: SFI.
- Psykiatrifonden. (2017). *Psykiatrifonden*. Hentet Maj 2018 fra <http://www.psykiatrifonden.dk/om/projekter-aktiviteter-og-samarbejder/kv-17/er-din-kommune-roed-gul-eller-groen.aspx>
- Red.: Antoft, R. J. (2012). *Håndværk og horisonter - tradition og nytænkning i kvalitativ metode*. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Red.: Henriksen, K. (2015). *Metodiske tilgange i socialt arbejde*. KBH: Hans Reitzels Forlag.
- RHP (A). (u.d.). *RHP.dk*. Hentet Mar. 2018 fra <https://www.psykiatri-regionh.dk/undersogelse-og-behandling/Tvaersektorielt-samarbejde/Samarbejdsaftaler/voksne/generel-information/Sider/default.aspx>
- RHP (B). (u.d.). *RHP.dk*. Hentet Mar. 2018 fra <https://www.psykiatri-regionh.dk/undersogelse-og-behandling/Tvaersektorielt-samarbejde/Samarbejdsaftaler/boern-og-unge/Generel%20information/Sider/default.aspx>
- Seemann, J. o. (2013). *Unge i organisatorisk grænseland - organisering, samarbejdsstrategier, tillid og ledelse. Uden for nummer 27*.
- Servicestyrelsen. (2011). *Håndbog om barnets reform*. Odense: Servicestyrelsen (nu: Socialstyrelsen).
- Servicestyrelsen. (2011). *Håndbog om Barnets reform*. Odense: Servicestyrelsen.
- Servicestyrelsen. (rev. udg. 2007). *Håndbog om anbringelsesreformen*. Odense: Servicestyrelsen (nu: Socialstyrelsen).
- Skårhøj, A. H.-S. (2016). *Anbragte unges overgang til voksenlivet - evaluering af fire efterværnsinitiativer under efterværnspakken*. KBH: SFI.
- Skytte, M. G. (2013). *Socialt arbejde - teorier og perspektiver*. KBH: Akademisk Forlag.
- Socialministeriet. (u.d.). *Socialministeriet*. Hentet Maj 2018 fra <http://socialministeriet.dk/arbejdsomraader/udsatte-boern-og-unge/>
- Socialrådgiveren. (Maj 2016). *Psykisk syge venter i årevis på botilbud. Socialrådgiveren*.

Socialstyrelsen. (8. Aug. 2016). *Socialstyrelsen*. Hentet fra

https://socialstyrelsen.dk/filer/born/sagsbehandling/ics-filer/05610_sos_danmarkskort-nyeste.pdf

Sociologisk ordbog. (2018). Hentet fra

<https://ordbog.gyldendal.dk/#/pages/result/dasoc/aktionsforskning/expert?cache=1527501917972>

Törrönen, M. L. (2014). Young People Leaving Care: Participatory Research to Improve Child Welfare Practices and the Rights of Children and Young People. *Australian Social Work*(Vol. 67. No. 1.), 17.

Thorsvik, J. J. (2014). *Hvordan organisationer fungerer - en indføring i organisation og ledelse*. KBH: Hans Reitzels Forlag.

Viborg kommune. (2018). *Mål og midler 2018-2021*. Viborg: Viborg kommune.

Westersø, P. o. (2016-2017). *Dansk socialrådgiverforening*. Hentet fra

<http://www.socialraadgiverne.dk/wp-content/uploads/2017/11/C1-Den-koordinerende-sagsbehandler.pdf>

Westphall, N. (u.d.). *DST*. Hentet 2018 fra

<http://www.statistikbanken.dk/statbank5a/default.asp?w=1440>

Juridiske kilder

- Bistandslov. DSK nr. 19992 af 27/8/1993.: §36
- Forvaltningsloven. Lov nr. 571 af 19/12 1985, jf. LBK nr. 433 af 22/4 2014.: §§ 22 og 25
- Lov om retssikkerhed og administration. Lov nr. 453 af 10/6 1997, jf. LBK nr. 1345 af 23/11 2016.: §§ 5 og 10
- Lov om social service. Lov nr. 581 af 6/8 1998, jf. LBK historisk: §58.
- Lov om social service. 2001, jf. LBK historisk: §62a.
- Lov om social service. Lov nr. 573 af 24/6 2005, jf. LBK nr. 102 af 29/1 2018.: §§ 46, 48, 50, 52, 68, 70, 76, 85, 107, 108, 140
- Vejledning om særlig støtte til børn og unge og deres familier (Vejledning nr. 3 til serviceloven). Social- og Indenrigsministeriets vejledning nr. 9007 af 7/1 2014, ændret ved vejledning nr. 9047 af 28/1 2015 og vejledning nr. 9535 af 9/6 2016.: pkt.: 318 og 333

Bilag 1 – Dokumentation for

praktikaftale

Praktikaftale

Navn: Ida Barfred

Adresse: Tranekærvej 58, 2 sal, vær. 136

8240 Risskov

Tlf. nr.: 60378995

Studienummer: 20162876

Praktiksted: Region Hovedstadens Psykiatri, Sekretariats- og kommunikationsafdelingen.

Vejledere på praktiksted: Katrine Skræppenborg Frydendal, Projektleder og Socialrådgiver, og Rikke Vinding, Projektleder og Cand.scient.adm.

Mailadresse til Katrine Skræppenborg Frydendal: Katrine.frydendal@regionh.dk

Praktikperiode: 14 August- 1 december på flekstid.

Ugentligt timetal: Gennemsnitligt 25,375 timer. De resterende to uger fra 1 december til 15 december er afsat 37 timer ugentligt til eksamensopgave. Dvs. 480 timer i alt.

Praktiklængde: 15 ECTS point som forløber over fire måneder.

Beskrivelse af praktiksted: Region Hovedstaden består af flere hospitaler, heriblandt Region Hovedstadens Psykiatri (RHP). Region Hovedstadens psykiatri består af ni psykiatriske centre; otte voksenpsykiatriske centre og et børne- og ungdomspsykiatrisk center. Derudover er der administrationen, som blandt andet består af HR-, Drift og kommunikation. I Sekretariats- og kommunikationsafdelingen vil jeg blive tilknyttet teamet: Projekt- og porteføljeteamet. Kerneopgaven i hele RHP består af, at udrede og behandle borgere for psykisk sygdom i Region Hovedstaden.

Mine arbejdsopgaver:

Jeg vil blive tilknyttet førnævnte tværfaglige team, bestående af tidligere nævnte praktikvejledere samt flere projektledere, hvor jeg vil indgå i teamet på lige fod med de øvrige

administrative medarbejdere. Jeg vil få selvstændige opgaver i forbindelse med ledelse af de forskellige igangværende projekter, f.eks. udarbejdelse af dagsordener, referater, milepælsplanlægning og lignende. Jeg vil desuden indgå i opgaverne omkring håndtering af interessenter, koordinering og afholdelse af undervisningsarrangementer, koordinering af bidrag til sager der skal behandles på politisk niveau. De igangværende projekter er blandt andet: EBBIS, Huset for psykisk sundhed, Collabri, Modelprojekt "Fra dobbeltarbejde til en enkelthed for patienter med psykisk sygdom og samtidig misbrug" og Børn som pårørende i psykiatrien. Derudover forventes det, at jeg vil opnå et indblik over organisationen samt dennes struktur og kultur. Undervejs i praktikforløbet forventes det ligeledes at jeg skal ud på de forskellige centre og flere af de 29 kommuner Region Hovedstadens Psykiatri samarbejder med, og følge med på sidelinjen, for således at blive klogere på kerneopgaven der er fokus i RHP. Disse centre beskæftiger sig med fagområder som f.eks.: Retspsykiatrien, Børne- og ungdomspsykiatrien, Almen Psykiatrien, Psykiatrien for døve og Psykiatrien for spiseforstyrrelser.

Bilag 2 – Skabelon til netværksmøder

NETVÆRKSMØDE

Formålet med netværksmøder, er at understøtte borgeren i at komme sig og bidrage til at skabe sammenhæng og koordinering, med udgangspunkt i borgerens mål og ønsker. Det anbefales at der afholdes netværksmøder, ved behov for koordinering med mindst én anden aktør. Skabelonen indeholder invitation, dagsorden og referat til netværksmødet.

Navn:		
Fødselsdato:		
Mødedato:	Dato.	Tidspunkt, fx kl. 13-14.
Adresse for mødet:		

Dagsorden:

1. Formål:

- Formålet med mødet og borgerens nuværende situation, behov og ønsker.
- Hvad skal vi tale om?

2. Præsentationsrunde og roller:

Navn:	Mødefunktion: <i>Fx mødeleder, referent, tovholder mv.</i>	Hvorfra: <i>Stilling og den organisation deltageren repræsenterer</i>	Kontaktoplysninger: <i>Deltagerens kontaktoplysninger.</i>
Afbud:	<i>Afbud samt deltagere der har været forsøgt inviteret.</i>		

Anvendes som koordinerende indsatsplan: ☐

Skabelonen er udarbejdet som led i samarbejdsaftalen mellem Region Hovedstadens Psykiatri og de tilhørende kommuner nov. 2017. Den kan anvendes uafhængigt af borgerens problematikker, og dermed også som den koordinerende indsatsplan, udskrivnings- og koordinationsplan.

3. Aftaler:

Aftale: <i>Hvad aftaler vi?</i>	Ansvarlige: <i>Hvem er ansvarlig for aftalen, det kan også være borgeren?</i>	Frist: <i>Hvornår skal aftalen være igangsat/færdig?</i>
Eventuelt:		

4. Afrunding:

- Mødeleder sikrer at alle deltagere (også borgeren) har forstået, hvad der skal ske efter mødet, og at borgeren ved, at tavholder er den person, som kan kontaktes med spørgsmål til status på det aftalte mv. - Mødeleder spørger til hvordan det har været at være med.
--

5. Opfølgningsmøde:Ja: ☐Nej: ☐

Hvornår:	<i>Dato.</i>	<i>Tidspunkt, fx kl. 13-14.</i>
Hvem inviterer:		
Hvad er formålet:		
Hvor afholdes det:	<i>Adressen for mødet.</i>	
Hvem skal med:	<i>Vær opmærksom på kun at invitere deltagere der er relevante for et evt. opfølgningsmøde i forhold til aftaler, der er indgået.</i>	

Tjekliste til afholdelse af netværksmøde

Før netværksmødet	
☐ Forberedelse sammen med borgeren.	Det anbefales at <u>mødeindkalder</u> er en (fag)person som borgeren har tillid til, og at han/hun inden mødet har talt med borgeren og evt. pårørende om deres ønsker og forventninger til mødet. Dette gælder både formål, relevante deltagere og mødets rammer, fx om borgeren har behov for pause undervejs eller om borgeren kun ønsker at deltage i dele af mødet. Det er vigtigt at <u>mødeindkalder</u>, sammen med borgeren, afstemmer forventninger til mødet, så der på forhånd ikke er en forventning til et bestemt resultat, fx bevilling af bestemte ydelser. Det foreslås at borgeren og mødeindkalder aftaler om mødet afholdes fysisk, ved videoopkald eller telefonisk og at de udfylder de felter i skabelonen, der kan udfyldes på forhånd før mødet.
☐ Invitation af deltagere	<u>Mødeindkalder</u> har ansvaret for at beskrive mødets formål så tydeligt, at den myndighed, der inviteres kan sikre, at det er medarbejdere med kendskab til relevante fagområder, der deltager i mødet. For at sikre at der er et begrænset antal mødedeltagere, og at mødet kan holdes indenfor en overskuelig tidsramme er det vigtigt at begrænse antallet af mødedeltagere så meget som muligt. Alle mødedeltagere bør have mulighed for at tilføje yderligere punkter til dagsordenen. Det er vigtigt at alle har forståelse for, at hvis det ikke er muligt at finde et egnet mødetidspunkt indenfor rimelig tid, skal man kunne lade sig repræsentere af kolleger, der videreformidler og igangsætter evt. aftaler i egen organisation.
☐ Mødedeltageres forberedelse	Det anbefales, at alle mødedeltagere inden mødet forbereder sig på formålet med netværksmødet.
Under mødet:	
☐ Formål	<u>Mødeindkalder</u> byder velkommen og fortæller kort om formålet med netværksmødet. Det er vigtigt at borgerens ønsker og behov er i fokus under hele mødet.
☐ Roller	Når mødet begynder, skal det afklares hvem der er <u>mødeleder</u>, <u>referent</u> og <u>tovholder</u>. Det anbefales at mødeleder og referent ikke er den samme person. <u>Mødeleder</u> har ansvar for, at der er tid til at komme igennem hele dagsordenen. <u>Referenten</u> skal under mødet udfylde de relevante felter i skabelonen. Det anbefales at skabelonen også anvendes ved telefoniske netværksmøder. <u>Tovholder</u> er den person, som borgeren efter mødet kan kontakte med spørgsmål til status på det aftalte mv.
☐ Præsentationsrunde	Ved mødets start skal hver deltager kort præsentere sig selv, deres rolle og funktion på mødet (og evt. beslutningskompetence.)
☐ Aftaler	Det anbefales at der under mødet bliver lavet klare aftaler for - hvad der skal ske efter mødet - hvem der har ansvar for at arbejde videre med det aftalte - at det er tydeligt hvornår aftalen skal være igangsat/færdig. Aftalerne skal tage afsæt i borgerens behov og med fokus på borgerens ressourcer, ønsker og tidligere erfarede <u>gæstestrategier</u>.
☐ Afrunding	Mødet afsluttes med at mødeleder spørger alle mødedeltagere, hvordan det har været at deltage i mødet. Mødeleder sikrer at alle deltagere (også borgeren) har forstået, hvad der skal ske efter mødet, herunder at borgeren er klar over, at tovholder er den person, som kan kontaktes efter mødet med spørgsmål til status på det aftalte mv.
☐ Opfølgning	Det anbefales, at det i slutningen af mødet afklares, om der er behov for et opfølgende netværksmøde. I så fald afklare formålet med dette, hvem der skal deltage, og hvornår det skal holdes.
Efter mødet:	
☐ Deling af referat	Referenten har ansvaret for at udfylde skabelonen under mødet, og for at sende skabelonen elektronisk til alle mødedeltagere snarest efter mødet. Hvis skabelonen er færdigudfyldt ved mødets afslutning, kan den desuden kopieres og udleveres til mødedeltagerne. Selvom skabelonen udleveres til mødet, skal den fortsat sendes elektronisk til mødedeltagerne med henblik på journalisering.
☐ Journalisering af referat	Hver mødedeltager forpligter sig til at journalisere referatet i egen organisations system snarest efter mødet.
☐ Aftaler	Hver mødedeltager forpligter sig til at overholde de indgåede aftaler. Hvis mødedeltageren bliver forhindret i at udføre aftalerne eller overholde fristen, skal tovholderen have besked hurtigst muligt.

Skabelonen er udarbejdet som led i samarbejdsaftalen mellem Region Hovedstadens Psykiatri og de tilhørende kommuner 3 nov. 2017. Den kan anvendes uafhængigt af borgerens problematikker, og dermed også som den koordinerende indsatsplan, udskrivnings- og koordinationsplan.

Bilag 3.1 – Interviewguide til Randers

Kommune

Jeg vil gerne starte med at sige tusind tak fordi du har lyst til at deltage og så lige give en kort opsummering af, hvorfor vi er her i dag. Jeg er som sagt i gang med at skrive speciale om efterværn. Mere specifikt vil jeg gerne undersøge hvordan sagsbehandlingen af efterværn udfolder sig i praksis i henholdsvis Randers og tre andre kommuner, hvor det centrale er den unges inddragelse i egen sag.

Og så til det praktiske: Interviewet forventer at vare ca. 1 time, interviewet vil blive optaget til senere analyse. Dit navn vil selvfølgelig ikke fremgå, men din profession og den organisation du kommer fra vil fremgå af specialet – er du okay med det?

Jeg har forberedt nogle spørgsmål, men er der noget derudover du har lyst til at fortælle, er du velkommen til det. Der er ingen hverken rigtige eller forkerte svar. Hvis du har nogle eksempler på dine svar, vil jeg rigtig gerne høre dem. Er der noget du er usikker på eller ikke ønsker at svare på, siger du selvfølgelig også bare til, og så vil vi gå videre til næste spørgsmål.

Har du nogle spørgsmål, før vi går i gang?

Forskningstemaer	
Indledning	- Kan du fortælle meget kort om din uddannelsesbaggrund, din stilling her og hvor længe du har været ansat her?

Sagsbehandling	- Tegneopgave tidslinje: Kan du fortælle lidt om, når i står med en ung, hvordan forløber sagsbehandlingen ift. efterværn? - o Start: hvornår drøftes efterværn? - o Slut: Hvornår iværksættes efterværn? - Hvordan udarbejdes den reviderede handleplan (6 måneder inden 18 år)? - o Hvor aktivt deltagende er den unge i udarbejdelsen af handleplanen? - o På Randers kommunes hjemmeside, fremgår det af jeres aftalemål jan. 2017-dec. 2018, at i benytter jer af 'den strukturerede samtale' ift. at inddrage den unge, kan du fortælle noget om det? - Oplever i ventetid/sagsbehandlingstid der resultere i at den unge ikke kan påbegynde efterværn fra det 18. år? – i så fald, hvad sker der så? - Hvilke typer af efterværn bruger i typisk?
Målgruppe	- Har i en arbejdsgangsbeskrivelse/manual/vejledning for tildeling af efterværn? - Det fremgår af Ankestyrelsens anbefalinger, at den unge skal tilbydes efterværn såfremt det fagligt vurderes at der er en udsigt til positiv udvikling – Hvordan definere i 'positiv udvikling' i denne sammenhæng?

	- Har i nogle specifikke tildelingskriterier for hvornår i tildeler efterværn? – hvilke kan det være? - Hvilke årsager kan der være til at nogle unge ikke tilbydes efterværn? - Kan du komme med nogle eksempler på unge hvis behov er så omfattende at i vurderer at den unge ikke kan profitere af efterværn, men i stedet vil have gavn af voksenparagrafferne? - Hvilke problematikker kan det f.eks. være som voksenparagrafferne kan hjælpe den unge med, men som efterværnsparagrafferne ikke kan? - Kan der være nogle praksis forhold der gør at i vælger efterværn fremfor voksenparagrafferne eller omvendt?
Inddragelse	- Når i introducerer efterværn for den unge, hvordan beskriver i så den indsats der kan være relevant for lige præcis denne ung? - Hvordan inddrager i den unge i vurderingen om den unges behov og målene med efterværnet? - Hvordan orienteres den unge om dennes rettigheder ift. at fortryde et nej til efterværn eller klage over en efterværnsafgørelse? - Den unges samarbejdsvillighed fremgår ifølge en nyligt udarbejdet rapport af Deloitte, som

	en væsentlig faktor ift. hvorvidt en ung tildeles efterværn eller ej, hvordan definere i samarbejdsvillighed? - Hvilke årsager kan der være til at den unge ikke fremstår samarbejdsvillig? - Oplever i nogle særlige kendetegn ved de unge der ikke er særligt samarbejdsvillige kontra de der er? – kan du fortælle noget mere om det? - Hvis der er nogle samarbejdsvanskeligheder med den unge, hvad gør i så? - Hvis det var dig der bestemte, hvordan skulle sagsbehandlingsprocessen så se ud ift. at inddrage og visitere den unge til efterværn?
Organisationen	- Kan du give et eksempel på tidspunkter hvor i drøfter en sag om efterværn på tværs af kommunale afdelinger, f.eks. med voksenafdelingen/socialpsykiatrien? - Hvordan samarbejder i mellem familie- og voksenafdelingen? - Hvor orienterede føler i jer i familieafdelingen om de mulige indsatser en ung kan tilbydes i voksenafdelingen? - Hvilke rammer oplever i er de mest afgørende for hvorvidt en ung tildeles efterværn eller ej? – gerne flere i prioriteret rækkefølge.

	- Hvis det var dig der bestemte hvordan de organisatoriske rammer skulle være, hvordan ville de så se ud hvis de skulle gavne den unges sagsbehandling bedst muligt?
Afslutning	- Er der noget du gerne vil tilføje?

Bilag 3.2 – Interviewguide til Viborg Kommune

Jeg vil gerne starte med at sige tusind tak fordi du har lyst til at deltage og så lige give en kort opsummering af, hvorfor vi er her i dag. Jeg er som sagt i gang med at skrive speciale om efterværn. Mere specifikt vil jeg gerne undersøge hvordan sagsbehandlingen af efterværn udfolder sig i praksis i henholdsvis Viborg og tre andre kommuner, hvor det centrale er den unges inddragelse i egen sag.

Og så til det praktiske: Interviewet forventer at vare ca. 1 time, interviewet vil blive optaget til senere analyse. Dit navn vil selvfølgelig ikke fremgå, men din profession og den organisation du kommer fra vil fremgå af specialet – er du okay med det?

Jeg har forberedt nogle spørgsmål, men er der noget derudover du har lyst til at fortælle, er du velkommen til det. Der er ingen hverken rigtige eller forkerte svar. Hvis du har nogle eksempler på dine svar, vil jeg rigtig gerne høre dem. Er der noget du er usikker på eller ikke ønsker at svare på, siger du selvfølgelig også bare til, og så vil vi gå videre til næste spørgsmål.

Har du nogle spørgsmål, før vi går i gang?

Forskningstemaer	
Indledning	- Kan du fortælle meget kort om din uddannelsesbaggrund, din stilling her og hvor længe du har været ansat her?

Sagsbehandling	- Tegneopgave tidslinje: Kan du fortælle lidt om, når i står med en ung, hvordan forløber sagsbehandlingen ift. efterværn? - o Start: hvornår drøftes efterværn? - o Slut: Hvornår iværksættes efterværn? - Hvordan udarbejdes den reviderede handleplan (6 måneder inden 18 år)? - o Hvor aktivt deltagende er den unge i udarbejdelsen af handleplanen? - o Det fremgår af Viborg kommunes hjemmeside, at i har en politisk målsætning for 2018 om at have fokus på inddragelse af den unge i sagsbehandlingen – kan du fortælle noget om hvordan i vil gøre det? - Oplever i ventetid/sagsbehandlingstid der resultere i at den unge ikke kan påbegynde efterværn fra det 18. år? – i så fald, hvad sker der så? - Hvilke typer af efterværn bruger i typisk?
Målgruppe	- Har i en arbejdsgangsbeskrivelse/manual/vejledning for tildeling af efterværn? - Det fremgår af Ankestyrelsens anbefalinger, at den unge skal tilbydes efterværn såfremt det fagligt vurderes at der er en udsigt til

	positiv udvikling – Hvordan definere i 'positiv udvikling' i denne sammenhæng? - Har i nogle specifikke tildelingskriterier for hvornår i tildeler efterværn? – hvilke kan det være? - Hvilke årsager kan der være til at nogle unge ikke tilbydes efterværn? - Kan du komme med nogle eksempler på unge hvis behov er så omfattende at i vurderer at den unge ikke kan profitere af efterværn, men i stedet vil have gavn af voksenparagrafferne? - Hvilke problematikker kan det f.eks. være som voksenparagrafferne kan hjælpe den unge med, men som efterværnsparagrafferne ikke kan? - Kan der være nogle praksis forhold der gør at i vælger efterværn fremfor voksenparagrafferne eller omvendt?
Inddragelse	- Når i introducerer efterværn for den unge, hvordan beskriver i så den indsats der kan være relevant for lige præcis denne ung? - Hvordan inddrager i den unge i vurderingen om den unges behov og målene med efterværnet? - Hvordan orienteres den unge om dennes rettigheder ift. at fortryde et nej til efterværn eller klage over en efterværnsafgørelse?

	- Den unges samarbejdsvillighed fremgår ifølge en nyligt udarbejdet rapport af Deloitte, som en væsentlig faktor ift. hvorvidt en ung tildeles efterværn eller ej, hvordan definere i samarbejdsvillighed? - Hvilke årsager kan der være til at den unge ikke fremstår samarbejdsvillig? - Oplever i nogle særlige kendetegn ved de unge der ikke er særligt samarbejdsvillige kontra de der er? – kan du fortælle noget mere om det? - Hvis der er nogle samarbejdsvanskeligheder med den unge, hvad gør i så? - Hvis det var dig der bestemte, hvordan skulle sagsbehandlingsprocessen så se ud ift. at inddrage og visitere den unge til efterværn?
Organisationen	- Kan du give et eksempel på tidspunkter hvor i drøfter en sag om efterværn på tværs af kommunale afdelinger, f.eks. med voksenafdelingen/socialpsykiatrien? - Hvordan samarbejder i mellem familie- og voksenafdelingen? - Hvor orienterede føler i jer i familieafdelingen om de mulige indsatser en ung kan tilbydes i voksenafdelingen?

	- Hvilke rammer oplever i er de mest afgørende for hvorvidt en ung tildeles efterværn eller ej? – gerne flere i prioriteret rækkefølge. - Hvis det var dig der bestemte hvordan de organisatoriske rammer skulle være, hvordan ville de så se ud hvis de skulle gavne den unges sagsbehandling bedst muligt?
Afslutning	- Er der noget du gerne vil tilføje?

Bilag 3.3 – Interviewguide til Horsens

Kommune

Jeg vil gerne starte med at sige tusind tak fordi du har lyst til at deltage og så lige give en kort opsummering af, hvorfor vi er her i dag. Jeg er som sagt i gang med at skrive speciale om efterværn. Mere specifikt vil jeg gerne undersøge hvordan sagsbehandlingen af efterværn udfolder sig i praksis i henholdsvis Horsens og tre andre kommuner, hvor det centrale er den unges inddragelse i egen sag.

Og så til det praktiske: Interviewet forventer at vare ca. 1 time, interviewet vil blive optaget til senere analyse. Dit navn vil selvfølgelig ikke fremgå, men din profession og den organisation du kommer fra vil fremgå af specialet – er du okay med det?

Jeg har forberedt nogle spørgsmål, men er der noget derudover du har lyst til at fortælle, er du velkommen til det. Der er ingen hverken rigtige eller forkerte svar. Hvis du har nogle eksempler på dine svar, vil jeg rigtig gerne høre dem. Er der noget du er usikker på eller ikke ønsker at svare på, siger du selvfølgelig også bare til, og så vil vi gå videre til næste spørgsmål.

Har du nogle spørgsmål, før vi går i gang?

Forskningstemaer	
Indledning	- Kan du fortælle meget kort om din uddannelsesbaggrund, din stilling her og hvor længe du har været ansat her?

Sagsbehandling	- Tegneopgave tidslinje: Kan du fortælle lidt om, når i står med en ung, hvordan forløber sagsbehandlingen ift. efterværn? - o Start: hvornår drøftes efterværn? - o Slut: Hvornår iværksættes efterværn? - Hvordan udarbejdes den reviderede handleplan (6 måneder inden 18 år)? - o Hvor aktivt deltagende er den unge i udarbejdelsen af handleplanen? - Oplever i ventetid/sagsbehandlingstid der resultere i at den unge ikke kan påbegynde efterværn fra det 18. år? – i så fald, hvad sker der så? - Hvilke typer af efterværn bruger i typisk?
Målgruppe	- Har i en arbejdsgangsbeskrivelse/manual/vejledning for tildeling af efterværn? - Det fremgår af Ankestyrelsens anbefalinger, at den unge skal tilbydes efterværn såfremt det fagligt vurderes at der er en udsigt til positiv udvikling – Hvordan definere i 'positiv udvikling' i denne sammenhæng? - Har i nogle specifikke tildelingskriterier for hvornår i tildeler efterværn? – hvilke kan det være? - Hvilke årsager kan der være til at nogle unge ikke tilbydes efterværn?

	- Kan du komme med nogle eksempler på unge hvis behov er så omfattende at i vurderer at den unge ikke kan profitere af efterværn, men i stedet vil have gavn af voksenparagrafferne? - Hvilke problematikker kan det f.eks. være som voksenparagrafferne kan hjælpe den unge med, men som efterværnsparagrafferne ikke kan? - Kan der være nogle praksis forhold der gør at i vælger efterværn fremfor voksenparagrafferne eller omvendt?
Inddragelse	- Når i introducerer efterværn for den unge, hvordan beskriver i så den indsats der kan være relevant for lige præcis denne ung? - Hvordan inddrager i den unge i vurderingen om den unges behov og målene med efterværnet? - Hvordan orienteres den unge om dennes rettigheder ift. at fortryde et nej til efterværn eller klage over en efterværnsafgørelse? - Den unges samarbejdsvillighed fremgår ifølge en nyligt udarbejdet rapport af Deloitte, som en væsentlig faktor ift. hvorvidt en ung tildeles efterværn eller ej, hvordan definere i samarbejdsvillighed? - Hvilke årsager kan der være til at den unge ikke fremstår samarbejdsvillig?

	- Oplever i nogle særlige kendetegn ved de unge der ikke er særligt samarbejdsvillige kontra de der er? – kan du fortælle noget mere om det? - Hvis der er nogle samarbejdsvanskeligheder med den unge, hvad gør i så? - Hvis det var dig der bestemte, hvordan skulle sagsbehandlingsprocessen så se ud ift. at inddrage og visitere den unge til efterværn?
Organisationen	- Kan du give et eksempel på tidspunkter hvor i drøfter en sag om efterværn på tværs af kommunale afdelinger, f.eks. med voksenafdelingen/socialpsykiatrien? - Hvordan samarbejder i mellem familie- og voksenafdelingen? - Hvor orienterede føler i jer i familieafdelingen om de mulige indsatser en ung kan tilbydes i voksenafdelingen? - Hvilke rammer oplever i er de mest afgørende for hvorvidt en ung tildeles efterværn eller ej? – gerne flere i prioriteret rækkefølge. - Hvis det var dig der bestemte hvordan de organisatoriske rammer skulle være, hvordan ville de så se ud hvis de skulle gavne den unges sagsbehandling bedst muligt?
Afslutning	- Er der noget du gerne vil tilføje?

Bilag 3.4 – Interviewguide til Skive Kommune

Jeg vil gerne starte med at sige tusind tak fordi du har lyst til at deltage og så lige give en kort opsummering af, hvorfor vi er her i dag. Jeg er som sagt i gang med at skrive speciale om efterværn. Mere specifikt vil jeg gerne undersøge hvordan sagsbehandlingen af efterværn udfolder sig i praksis i henholdsvis Skive og tre andre kommuner, hvor det centrale er den unges inddragelse i egen sag.

Og så til det praktiske: Interviewet forventer at vare ca. 1 time, interviewet vil blive optaget til senere analyse. Dit navn vil selvfølgelig ikke fremgå, men din profession og den organisation du kommer fra vil fremgå af specialet – er du okay med det?

Jeg har forberedt nogle spørgsmål, men er der noget derudover du har lyst til at fortælle, er du velkommen til det. Der er ingen hverken rigtige eller forkerte svar. Hvis du har nogle eksempler på dine svar, vil jeg rigtig gerne høre dem. Er der noget du er usikker på eller ikke ønsker at svare på, siger du selvfølgelig også bare til, og så vil vi gå videre til næste spørgsmål.

Har du nogle spørgsmål, før vi går i gang?

Forskningstemaer	
Indledning	- Kan du fortælle meget kort om din uddannelsesbaggrund, din stilling her og hvor længe du har været ansat her?

Sagsbehandling	- Tegneopgave tidslinje: Kan du fortælle lidt om, når i står med en ung, hvordan forløber sagsbehandlingen ift. efterværn? - o Start: hvornår drøftes efterværn? - o Slut: Hvornår iværksættes efterværn? - Hvordan udarbejdes den reviderede handleplan (6 måneder inden 18 år)? - o Hvor aktivt deltagende er den unge i udarbejdelsen af handleplanen? - Oplever i ventetid/sagsbehandlingstid der resultere i at den unge ikke kan påbegynde efterværn fra det 18. år? – i så fald, hvad sker der så? - Hvilke typer af efterværn bruger i typisk?
Målgruppe	- Har i en arbejdsgangsbeskrivelse/manual/vejledning for tildeling af efterværn? - Det fremgår af Ankestyrelsens anbefalinger, at den unge skal tilbydes efterværn såfremt det fagligt vurderes at der er en udsigt til positiv udvikling – Hvordan definere i 'positiv udvikling' i denne sammenhæng? - Har i nogle specifikke tildelingskriterier for hvornår i tildeler efterværn? – hvilke kan det være? - Hvilke årsager kan der være til at nogle unge ikke tilbydes efterværn?

	- Kan du komme med nogle eksempler på unge hvis behov er så omfattende at i vurderer at den unge ikke kan profitere af efterværn, men i stedet vil have gavn af voksenparagrafferne? - Hvilke problematikker kan det f.eks. være som voksenparagrafferne kan hjælpe den unge med, men som efterværnsparagrafferne ikke kan? - Kan der være nogle praksis forhold der gør at i vælger efterværn fremfor voksenparagrafferne eller omvendt?
Inddragelse	- Når i introducerer efterværn for den unge, hvordan beskriver i så den indsats der kan være relevant for lige præcis denne ung? - Hvordan inddrager i den unge i vurderingen om den unges behov og målene med efterværnet? - Hvordan orienteres den unge om dennes rettigheder ift. at fortryde et nej til efterværn eller klage over en efterværnsafgørelse? - Den unges samarbejdsvillighed fremgår ifølge en nyligt udarbejdet rapport af Deloitte, som en væsentlig faktor ift. hvorvidt en ung tildeles efterværn eller ej, hvordan definere i samarbejdsvillighed? - Hvilke årsager kan der være til at den unge ikke fremstår samarbejdsvillig?

	- Oplever i nogle særlige kendetegn ved de unge der ikke er særligt samarbejdsvillige kontra de der er? – kan du fortælle noget mere om det? - Hvis der er nogle samarbejdsvanskeligheder med den unge, hvad gør i så? - Hvis det var dig der bestemte, hvordan skulle sagsbehandlingsprocessen så se ud ift. at inddrage og visitere den unge til efterværn?
Organisationen	- Kan du give et eksempel på tidspunkter hvor i drøfter en sag om efterværn på tværs af kommunale afdelinger, f.eks. med voksenafdelingen/socialpsykiatrien? - Hvordan samarbejder i mellem familie- og voksenafdelingen? - Hvor orienterede føler i jer i familieafdelingen om de mulige indsatser en ung kan tilbydes i voksenafdelingen? - Hvilke rammer oplever i er de mest afgørende for hvorvidt en ung tildeles efterværn eller ej? – gerne flere i prioriteret rækkefølge. - Hvis det var dig der bestemte hvordan de organisatoriske rammer skulle være, hvordan ville de så se ud hvis de skulle gavne den unges sagsbehandling bedst muligt?
Afslutning	- Er der noget du gerne vil tilføje?

Bilag 4.1 – Meningskondensering af temaet:

Målgruppevurdering og inddragelse

Pkt.:	Interviewspørgsmål	Naturlig meningsenhed	Fortolket og simplificeret meningsenhed
Pkt. 1	Yes, kan du fortælle lidt om, når i sådan står med en ung, æh, hvordan æh sådan hele den her sådan sagsbehandlingsprocessen den forløber, altså hvis vi starter med hvornår i ligesom æh begynder at drøfte efterværn med den	Rikke: Ja, altså vi er jo opmærksomme på det, altså i virkeligheden allerede fra de er 15-16 år og snakke med dem om, jamen, der er det jo primært uddannelse, fremtiden vi starter med at snakke om, ikke? Men nu med det for øje, at det har betydning for når du bliver 18, hvad skal der så ske. Så allerede der, der begynder rådgiveren jo og i deres opfølgninger at have fokus på det. Når det er de snakker med de unge. Der hvor det sådan bliver altså hvor man intensiverer fokus, det er jo lige inden, eller der hvor de bliver 17, lige inden at vi skal have truffet eller vi skal have lavet en målgruppevurdering, som vi jo skal gøre efter SEL §68.12. Ja, altså et halvt år inden de bliver 18. Og det gør vi meget ud af, for at få lavet de her målgruppevurderinger, for ligesom at kunne vurdere, er de inden for målgruppen for efterværn, eller er det i virkeligheden nogen, nogen mere specifikke ting i voksenpsykiatri	<i>"... vi er jo opmærksomme på det, i virkeligheden allerede fra de er 15-16 år og snakke med dem om, jamen, der er det jo primært uddannelse, fremtiden vi starter med at snakke om, ikke? Men nu med det for øje, at det har betydning for når du bliver 18, hvad skal der så ske. Så allerede der begynder rådgiveren i deres opfølgninger at have fokus på det, når det er de snakker med de unge. Der hvor det sådan bliver altså hvor man intensiverer fokus, det er jo lige inden, eller der hvor de bliver 17, lige</i>

	unge og ift. Iværksættelse?	eller voksenhandicap, som, som der er behov for. Så det er en, det kan man sige der hvor vi faktisk ligger hovedvægten af vores arbejde sammen med de unge. Og dem der er omkring dem, plejefamilie, opholdssted, hvad der nu er, ikke? Det er der hvor der bliver lavet en rigtig god målgruppevurdering. For så vil der jo være nogen der siger nej tak til efterværn. Når den tid så kommer. Men derfor har de stadig deres bevis, hvis man sådan kan sige det i gåseøjne. Den der målgruppevurdering som siger: "Du er i målgruppe for efterværn fordi sådan og sådan og sådan". Det, det kan jo være det der kan hjælpe dem, også hvis de så når de bliver 20, så finder ud af "ej, jeg sagde godt nok nej dengang, men jeg kunne egentlig godt tænke mig det", så kan de både komme her, men hvis de bor i en anden kommune, så har de jo ret til at henvende sig og, og få genoptaget efterværnet.	<i>inden at vi skal have truffet eller vi skal have lavet en målgruppevurdering, som vi jo skal gøre efter SEL §68.12. Ja, altså et halvt år inden de bliver 18. Og det gør vi meget ud af, for at få lavet de her målgruppevurderinger, for ligesom at kunne vurdere, er de inden for målgruppen for efterværn, eller er det i virkeligheden nogen mere specifikke ting i voksenpsykiatri eller voksenhandicap, som, som der er behov for. (...) det kan man sige der hvor vi faktisk ligger hovedvægten af vores arbejde sammen med de unge."</i>
Pkt. 2	Hvor gammel er den unge når i først begynder at snakke om det?	Helle: Jamen vi begynder, man kan sige i bund og grund er det først ved 17,5 år vi begynder at være inde omkring at træffe selve afgørelsen, men typisk så har vi det jo allerede med i baghovedet når de er 16 år. Lige nu har vi, arbejder vi rigtig meget i Horsens kommune med det der hedder samarbejdsmodellen, hvor vi inddrager UU vejleder, og	<i>"... vi begynder, man kan sige i bund og grund er det først ved 17,5 år vi begynder at være inde omkring at træffe selve afgørelsen, men typisk så har vi det jo allerede med i baghovedet når de er 16 år. Lige nu</i>

		inddrager også ungeenheden som er, som jo er tilbuddet + 18, hvis man, det hedder ikke kontanthjælp mere, uddannelseshjælp, hvis vi vurderer jamen her er simpelthen behov for yderligere støtte end et efterværn kan gøre, så har vi allerede inddraget ungeenheden her, for at sikre at den unge ikke bliver tabt og der er et kendskab og der bliver sat korrekt ind, og der er flere om bordet når vi holder de her netværksmøder, som jo er vores opfølgningsmøder, men som vi inddrager alle omkring bordet. Så gør vi rigtig meget, jeg har samarbejdsmodellen til dig her, så den må du få med.	<i>arbejder vi rigtig meget i Horsens kommune med det der hedder samarbejdsmodellen, hvor vi inddrager UU vejleder, og inddrager også ungeenheden som er, som jo er tilbuddet + 18, hvis man, det hedder ikke kontanthjælp mere, uddannelseshjælp, hvis vi vurderer jamen her er simpelthen behov for yderligere støtte end et efterværn kan gøre, så har vi allerede inddraget ungeenheden her, for at sikre at den unge ikke bliver tabt og der bliver sat korrekt ind"</i>
Pkt. 3	Hvordan samarbejder i sådan ift. med på tværs af familie og voksenafdelingen, f.eks. ift. det her med overlevering	Sanne: Og så bruger vi jo vores 17 årsmøder, der laver den enkelte rådgiver en indstilling og det er sådan set ikke, det er ikke kun til altså, til den del af voksen der kan give hjælp. Det kan også være til jobcenteret eller UU. Hvis vi f.eks., hvis vi ikke herfra sætter ind med en indsats, og også selvom vi gør, så kan vi også lave en 17 års indstilling, hvor vi f.eks. skriver i at det er nødvendigt at den unge bliver en del af, af	"Og så bruger vi jo vores 17 årsmøder, der laver den enkelte rådgiver en indstilling og det er sådan set ikke kun til den del af voksen der kan give hjælp. Det kan også være til jobcenteret eller UU. Hvis vi ikke herfra sætter ind med

	og sådan noget, har i sådan et eller andet koordinationsmøde r?	jobcenteret, fordi vi vil skulle ind og søge uddannelsesyndelse f.eks. eller det er nødvendigt at UU kommer indover fordi vi skal have fundet dem noget uddannelse. Det er sådan den måde vi laver overleveringen på. Og det er egentlig en god måde at gøre det på, man kan sige for det meste så har vi måske fat i dem alligevel, men på den her måde så kan de også forudse okay jamen der vil komme 15 unge nu her, som alle skal i UU eller, nogen af dem skal i voksen eller nogen skal, så det er egentlig en god måde at sådan gøre det på, så vi er sikre på, at der er nogen andre at tage over når vi giver slip.	en indsats, og også selvom vi gør, så kan vi også lave en 17 års indstilling, hvor vi f.eks. skriver at det er nødvendigt at den unge bliver en del af jobcenteret, fordi vi vil skulle ind og søge uddannelsesyndelse f.eks. eller det er nødvendigt at UU kommer indover fordi vi skal have fundet dem noget uddannelse. Det er sådan den måde vi laver overleveringen på."
Pkt. 4	Er den unge med på mødet?	Rikke: Det er den unge ikke. Den unge bliver inddraget alt det den unge overhovedet har lyst til, skulle jeg til at sige, i det materiale der bliver afleveret til det her udvalg. Så det er den unge med til at sige okay. Og der er også helt faste skabeloner til, altså, hvad er den unges holdning til det her, så de selv får mulighed for også at sige. Nogle gange kan vi godt have nogen ambitioner på deres vegne og sige vi tænker det er det og det og det. Men nogle gange så siger de, nej det har de faktisk ikke lyst til. Altså, det kan det jo være en gang imellem, ikke? Men deres ord bliver hørt i det her, så det også bliver rigtig tydeligt, hvad er	<i>"Det er den unge ikke. Den unge bliver inddraget alt det, den unge overhovedet har lyst til, i det materiale der bliver afleveret til det her udvalg [koordinationsmødet]."</i> <i>"... det er en kæmpe hjælp fordi det giver ro på bagsmækken for rådgiver at de ved, at det er den her vej. Men det giver i den grad også</i>

		det de ønsker. Og så kommer de jo på det her udvalg. Og det er ikke fordi at der bliver truffet, jamen der skal ske det og det og det og det. Men der bliver i hvert fald truffet beslutning om, jamen når han bliver 18 år, så er det voksen social, og så ved rådgiver herovre hos os, jamen jeg har faktisk to år nu til sammen med den unge og voksensocial at planlægge hvad skal der ske, den dag han bliver 18, ikke? Så vi på den måde kommer ind langt tidligere end hvis vi står der et halvt år inden og tænker puha, hvad skal vi gøre, og de siger nej, og vi siger hvad gør vi så? Altså, så på den måde så skulle det gerne være med til, det er noget nyt vi er startet på nu her i slutningen af sidste år, ikke? Så på den måde kan man sige at, effekten af det ser vi ikke helt endnu, men vi kan allerede mærke, at dem vi får på, altså vi har jo haft nogen på nu her som er 16 og også dem der er 17, som vi af gode grunde ikke har haft på før. Og der kan vi jo se nu at, jamen det er faktisk en kæmpe hjælp fordi det giver ro på bagsmækken for rådgiver at de ved, okay det er den her vej, men det giver i den grad også ro på for den unge, som ved okay, nå men så er der styr på det og så ved jeg min rådgiver hun gør noget, og vi kan snakke om det, og vi har nogen år til at finde ud af det, ikke? Så det tror jeg på, det kan bestyrke os.	ro på for den unge, som ved; "okay, nå men så er der styr på det, og så ved jeg min rådgiver hun gør noget, og vi kan snakke om det, og vi har nogen år til at finde ud af det".
Pkt. 5	I nævner noget med, jeg har været	Rikke:	"... Vi kan ikke gøre noget uden den unge er med. (...) I stedet for at have

inde på Randers kommunes hjemmeside og fundet sådan nogle aftalemål, fra jan. 17 til dec. 2018, hvor i skriver at i benytter jer meget af 'den strukturerede samtale' ift. at inddrage den unge, men det var ikke noget jeg umiddelbart kunne finde så meget mere om, er det noget du kan uddybe?	Jeg tænker at generelt så arbejder vi, løsningsfokuseret her i afdelingen, og det forstået på den måde at vi, altså løsningsfokuseret metode, ikke? Det er alle i afdelingen uddannet i og det er generelt. Både som man kan sige, som dialogværktøj i samtalen. Men også generelt det mindset som vi i afdelingen har. Og det betyder jo at, at det her med inddragelse af den unge, det simpelthen er højeste prioritet. Vi kan ikke gøre noget uden den unge er med. Så, så når vi laver mål i handleplanen og når vi, når vi iværksætter indsatser osv. Så gør vi det kun hvis den unge er med på det. Så, så på den måde kan man sige vi, vi heller ikke er så interesseret i når vi sidder overfor den unge og skal, skal have fokus på alle de problemer der er. Vi vil meget hellere se på alt det der fungerer, og så gøre noget mere af det. Det er det der ligger i den løsningsfokuseret tænkning, ikke? I stedet for at have stort fokus på, at nå nu har du også røget hash hver eneste dag i denne her uge, så, så snakke med den unge om, så hvad er dine ambitioner? Hvad er det du gerne vil med livet. Og hvis han så siger, "jamen jeg vil gerne være politimand" "okay, så hvad skal der til?" "Jamen så skal jeg nok til at begynde og gå i skole fordi jeg skal også have en uddannelse" "ja, okay, så hvordan kan vi starte med det?" "Måske skulle jeg prøve at stoppe med at ryge hash" "Det kunne også godt være det var en god ide" Så det ikke bliver os der siger "du skal	<i>stort fokus på, at; "nå, nu har du også røget hash hver eneste dag i denne her uge", så snakke med den unge om, så hvad er dine ambitioner? Hvad er det du gerne vil med livet? Og hvis han så siger; "jamen jeg vil gerne være politimand" "okay, så hvad skal der til?" "Jamen så skal jeg nok til at begynde og gå i skole, fordi jeg skal også have en uddannelse" "ja, okay, så hvordan kan vi starte med det?" "Måske skulle jeg prøve at stoppe med at ryge hash" "Det kunne også godt være det var en god ide". Så det ikke bliver os der siger "du skal stoppe med at ryge hash, fordi at du skal ditten dutten og dat." Men at vi ligesom prøver at motivere arbejdet med den unge til at de selv er med til at sætte dagsordenen.</i>
---	---	---

	stoppe med at ryge hash, fordi at du skal ditten dutten og dat. Men at vi ligesom prøver at motiverer arbejdet med den unge til at de selv er med til at sætte dagsordenen. Og der kan man sige, før vi begyndte på det, der var det jo meget sådan når vi lavede handleplaner herinde, så misbrug, ej det vidste vi noget om, det er ikke godt for en, så der skriver vi "du skal stoppe op med at ryge hash", hvis det var det. Det var så målet i handleplanen. Og der kunne den unge sige "jamen det har jeg faktisk ikke lyst til, så det gider jeg ikke". Og så var det måske nogle gange dem der med paraderne oppe, ikke? Hvor at nu der oplever vi i langt højere grad, at vi kan motivere de unge. For at samarbejde om de mål vi sætter op i handleplanen, fordi de selv tager ejerskab, fordi de selv er med til at, at udforme dem, ikke? Altså vi laver simpelthen handleplanerne sammen med de unge på mødet. Så det er ikke noget med at vi sætter os tilbage på kontoret og sætter os til at lave en eller anden handleplan, nej vi sidder der sammen og vi snakker om hvad er det og de får mulighed for at byde ind. Og også hvis de siger, den der del, det vil jeg simpelthen ikke arbejde med. Fint, så er det ikke der vi er endnu, vi tager noget andet. Så kan det godt være vi ved, vi kunne helt vildt godt tænke os at arbejde med det der misbrug, men lige nu, der er det altså noget andet han er motiveret for. Så er vi nødt til at starte med det. For vi når ikke i mål med at få succes	<i>"Og også hvis de siger; "den der del, det vil jeg simpelthen ikke arbejde med". Fint, så er det ikke der vi er endnu, vi tager noget andet. (...) Så er vi nødt til at starte med det. For vi når ikke i mål med at få succes med, at han arbejder med det mål, hvis han siger nej."</i>
--	--	---

		med, at han arbejder med det mål, hvis han siger: nej. Så det er noget af det der også ligger i hele SMART-mål tankegangen. Altså det med at det skal være accepteret også af den unge og det, altså der har vi jo, du kan jo, vi har en masse materiale som er det vi arbejder ud fra. Det kan være du er interesseret i det. Det kan vi lige snakke om.	
Pkt. 6	Sådan de her samarbejds møder og sådan noget, er den unge med til dem?	Helle: Ja, vi holder altid formøde, altså rådgiver, dvs. jeg holder et formøde med de unge inden de her møder, for ligesom at klarlægge dagsordenen. Hvad er det der er vigtigt på det her møde, hvem skal være med til det her møde. Det er altid de unge der bliver, der egentlig får lov til selv at lave deres dagsorden, også fordi at vi laver handleplanerne på de her møder. Man kan sige fordelene ved at være samlet på de her møder er, at alle parter arbejder sammen om det fælles mål, sådan at alle ikke føler, nå men nu gør skolen det og vi har sat en ungevejleder ind, og de gør det, men de snakker overhovedet ikke sammen og ved ikke hvad hinanden arbejder med, så for ligesom at sikre både det helhedsorienterede syn men også det gode samarbejde omkring den unge, så den unge ikke føler sig sat mellem to forskellige foranstaltninger eller enheder. Ja, så vi inddrager egentlig den unge, vi starter med det her formøde, og så holder vi, hvor vi gennemgår handleplanen og den unges ønsker om mål, hvad er det der	<i>"... jeg holder et formøde med de unge inden de her møder, for ligesom at klarlægge dagsordenen. Hvad er det der er vigtigt på det her møde? Hvem skal være med til det her møde? Det er altid de unge, der egentlig får lov til selv at lave deres dagsorden, også fordi at vi laver handleplanerne på de her møder. (...) vi starter med det her formøde, hvor vi gennemgår handleplanen og den unges ønsker om mål, hvad er det der skal udvikles på? Hvad er det for nogen risikofaktorer vi ser? Hvad er det for nogen vanskeligheder den unge</i>

	skal udvikles på, hvad er det for nogen risikofaktorer vi ser, hvad er det for nogen vanskeligheder den unge har, hvad er det der bekymrer. Vi snakker også rigtig meget om hvad er det så der fungerer, hvad er det som drømmende og håbet for fremtiden, hvad er der af ønsker for hvad der skal ske, ikk? Og så holder vi mødet hvor vi laver den her handleplan, så alle går derfra og den unge har sin plan og alle har skrevet under på den her handleplan, så alle ved hvad det er af arbejdsopgaver der er forskellige steder. Det kan f.eks. være en ung som har, som er i misbrug og vi har, vi har vores egne interne, der hedder Uturn som er et misbrugs, ja man kan ikke kalde det misbrugscenter, men Uturn er i hvert fald der hvor vi kan visitere unge ned hvis man er i et misbrug, og så er der en behandler dernede fra som så bliver tilknyttet den unge, og det er relevant at have med på de her møder, hvis det er en ung der har et misbrug. Det kan være en ung der har et misbrug og går på produktionsskolen, så kan det være relevant også at have skolen med, en kontaktperson derudefra så man ved, hvad er det egentlig der arbejdes med og hvad kan man støtte op om i skoleregi, uddannelsesregi, når vi når dertil. Og så kan man sige den her kan jo godt være, samarbejdsmodellen og handleplanen kan jo godt have været i gang i lang tid, og når den unge nærmer sig de 18. år, og så bliver den unge oplyst om, at du har mulighed for støtte. Altså	<i>har? Hvad er det der bekymrer? Vi snakker også rigtig meget om hvad er det så der fungerer? Hvad er drømmende og håbet for fremtiden, hvad er der af ønsker for hvad der skal ske, ikk?"</i>
--	--	---

		frem til du er 23, altså det skal selvfølgelig give mening, og det skal være, der skal være vurderet at det ligesom stadig kan støtte om at hjælpe den unge.	
Pkt. 7	Hvad, oplever i nogle gange at der kan være en ventetid eller en sagsbehandlingstid ovre i voksenregi, f.eks. ift. bostøtte som gør at den unge ikke kan få en indsats, altså fra det 18. år?	Rikke: Altså, det vi jo arbejder på, det er jo at gå i gang med det her langt inden de bliver 18 år, så at der ligger en plan når de bliver 18, så vi kan undgå det der. Men det vi jo oplever der kan være, det er at vi nogle gange kan have lang betænkningstid, lang vurdering på om den skal ligge det ene eller det andet sted. Den del oplever vi som en udfordring. At der kan være altså faglig uenighed omkring, altså er det her i målgruppen for efterværn, tror vi på der er progression, eller tror vi på, at det er voksenpsykiatrien og bostøtte resten af livet, eller hvad det nu måtte være ikke. Den er der selvfølgelig nogen unge der havner i. Men det vi har gjort for ligesom at imødekomme den del, så det ikke skulle ske, det er at, at vi allerede fra de bliver 16 år, har sådan et koordinationsudvalg hvor at rådgiver herfra og fra de andre afdelinger henviser til og siger okay, her er en unge hvor det er, at vi allerede nu ved, at når vedkommende bliver 18, så skal vi have taget stilling til, hvad skal der ske. Så tager vi dem på allerede når de bliver 16, så vi allerede når de bliver 16, sidder sammen. Så det er alle i voksensystemet, og os og børnehandicap, der sidder sammen og	<i>"... det vi jo arbejder på, det er jo at gå i gang med det her langt inden de bliver 18 år, så at der ligger en plan, når de bliver 18, så vi kan undgå det der."</i>

		vurderer på den her unge, okay, så du bliver 18, hvad skal vi så? Så vi allerede faktisk har to år til at forberede os på.	
Pkt. 8	Oplever i nogle gange at der er en ventetid eller en sagsbehandlingstid hvis i vurderer, jamen den her unge vil nok profitere bedre af at komme over i voksenparagrafferne, om der er et eller andet der ift. om den unge kan få hjælpen fra det 18. år, hvis de skal overgå til voksenregi?	Vibeke: Det handler meget om arbejdet inden. I Viborg kører vi med overdragelsesmøder to gange om året i maj og i oktober. Og der blev her i februar bliver der sendt en kalender ud, som familieafdelingen udfylder med de unge de har der skal overgå til voksne, så dvs. at de unge jeg har der fylder 18 inden oktober, kan man jo sige, eller inden maj næste år kan det også være, dem sætter jeg på kalenderen og så når familieafdelingen har udfyldt, så bliver den sendt videre til jobcenteret, til UU. Og så er det simpelthen alle afdelinger der deltager sammen med forældre og den unge. Og de her møder, der er simpelthen lavet sådan en hel køreplan eller hvad man kan sige, hvor at man siger, jamen for de unge hvor vi allerede ved det 15. år tænker, det her, det bliver en sag til voksen. Der sætter man dem på som 15-årig. Og så mødes man en gang om året, og så ved 17 år og ved 17,5 og så der har man overgang til det 18. år. Jeg synes de sager hvor man starter tidligt ud, og har et godt samarbejde, der synes jeg egentlig at vi rigtig tit oplever at der er socialafdelingen også med. Det der er svært, det er når der kommer nogen ind fra højre, og det er jo det der er i vores arbejde, at lige pludselig så kan vi få en underretning på en ung	<i>"Det er dem, der skal være med til og pege på, jamen hvad er det, der skal til. Fordi jeg havde en ung, hvor der stod i hendes handleplan til efterværn, at hun skulle have flere fritidsinteresser. Og hvor jeg siger til hende; "altså, hvad tænker du når vi snakker fritidsinteresser?" Det vidste hun ikke, hun havde ikke lyst til nogen fritidsinteresser. Så siger jeg; "okay, skal det så være et mål, at der skal være flere fritidsinteresser?" Jamen det vidste hun ikke, det kunne hun egentlig ikke lige se noget i, hvorfor der skulle det. "Jamen kunne man snakke om, at man havde en aktiv fritid? Det her med at man kom ud og gå en tur, man ikke fik isoleret sig på værelset?" Jamen det gav</i>

	på 17,5 og så står vi der og skal lave en vurdering, er det det ene eller det andet og gud, han er egentlig helt vildt dårlig eller hun har det rigtig skidt eller hvad det kan være. At der bliver det sværere, fordi vi er nødt til at lave en vurdering først sammen med den unge og finde ud af, hvad handler det her om, og så skal vi til at have socialafdelingen med, og der kan vi nogle gange komme til at halte efter og stå i en situation hvor at vi egentlig ved det 18. år ikke har støtten fra socialafdelingen, så det handler meget om at være på forkant jo. Der er ingen tvivl om, at der hvor de unge de bliver fanget mellem to stole, det er der hvor at vi ikke har været på forkant. Og jeg tænker også det er derfor at det hedder 17,5 år. Fordi at tingene de tager tid, og de unge de har brug for en afklaring. (...[Eksempel er klippet ud af hensyn til forskningsetikken]) Så afklaring er det allervigtigste. Og det er også derfor jeg siger det her med, hvornår er det at vi inddrager den unge, at jamen de skal høres fordi det er dem der skal have efterværn, det er dem der skal have støtten, det er dem der skal indgå i det. Og udvikle sig ved den hjælp de får, men for nogen unge kan det også være en større frustration, at man sidder og snakker om noget der bliver for ukonkret, fordi det kommer til at skabe en for stor usikkerhed, så der er nogle gange ved de her tværfaglige drøftelser hvor man nogle gange køre lidt en plan i stilling for at kunne gøre det mere konkret for dem.	mere mening for hende. "Godt jamen så synes jeg det er det vi skriver". "Så det skal give mening for de unge. Og det er det samme hver gang vi har opfølgning med efterværn, der sidder jeg med handleplanen, og så er det den vi tager udgangspunkt i: Hvordan går det med de her mål? Hvordan forløber det sig med lejligheden hvis det er det, eller udviklingen af adfærd, hvis der er noget der ift. udredning, eller følge forløb eller hvad det nu skal være." "... afklaring er det allervigtigste. Og det er også derfor jeg siger det her med, hvornår er det, at vi inddrager den unge? At, jamen de skal høres, fordi det er dem, der skal have
--	--	---

		Og på den måde kunne snakke om, at det er faktisk det her der er en mulighed, hvad er dine tanker om det?	<i>efterværn, det er dem der skal have støtten, det er dem der skal indgå i det. Og udvikle sig ved den hjælp de får, men for nogen unge kan det også være en større frustration, at man sidder og snakker om noget der bliver for ukonkret, fordi det kommer til at skabe en for stor usikkerhed, så der er nogle gange ved de her tværfaglige drøftelser hvor man nogle gange køre lidt en plan i stilling for at kunne gøre det mere konkret for dem."</i> <i>"Det handler meget om arbejdet inden. (...) Det der er svært, det er når der kommer nogen ind fra højre. (...) lige pludselig så kan vi få en underretning på en ung på 17,5 og så står vi der og skal lave en vurdering. (...)Og så skal vi til at have</i>
--	--	--	---

			<i>socialafdelingen med, og der kan vi nogle gange komme til at halte efter, og stå i en situation hvor vi egentlig ved det 18. år ikke har støtten fra socialafdelingen. Så det handler meget om at være på forkant. Der er ingen tvivl om, at der hvor de unge bliver fanget mellem to stole, det er der hvor vi ikke har været på forkant."</i>
Pkt. 9	Ja, kan du fortælle lidt om når det er i står med en ung, hvordan sagsbehandlingen den så forløber hvis du skal starte fra hvornår i begynder at drøfte efterværn med den unge, til hvornår i	Sanne: Ja, altså for det meste så er det jo noget vi sådan begynder at snakke om lidt over et halvt år før, fordi det er jo i lovgivningen tror jeg nok der står 17 år, men vi begynder ved 17,5, fordi mange af de unge, de kan ikke rigtig forholde sig til det hvis man begynder at snakke om et år før, at om et år vil du da tage imod hjælp eller? Så et halvt års tid før begynder vi at snakke med den unge omkring efterværn og hvad det betyder og hvad det vil sige og når man bliver 18 at man bliver myndig osv. Og alt efter hvad det er for en indsats så er det lidt forskelligt hvordan, hvor bevillingskompetencen den ligger. Hvis der er snak om kontaktperson, så vil kompetencen ligge i teamet, og er der snak om	<i>"... fordi mange af de unge, de kan ikke rigtig forholde sig til det, hvis man begynder at snakke om et år før, at om 1 år, vil du da tage imod hjælp, eller?"</i>

	iværksætter indsatsen?	fortsat anbringelse så ligger den ved bevillingsvisitationen hvor det er ledelsen der deltager, så det kommer lidt an på hvor det er man skal have det oppe henne. Svarer det ligesom på dit spørgsmål?	
Pkt. 10	Når i introducerer efterværn for den unge, kan du sige noget om hvordan i beskriver det over for den unge og hvad det måske kan bidrage med for lige præcis den her ung?	Sanne: Ja. Altså man kan sige måden jeg præsenterer det på, er egentlig bare om de efter det 18. år ønsker at fortsætte deres indsats og vi tager udgangspunkt i den enkelte indsats og den enkelte handleplan, og så selvfølgelig ud fra de fremtidsdrømme som den unge har, fordi at de to ting skal jo spille sammen. Jeg tænker egentlig at jeg mest forklarer sådan hvad det ligesom indebærer sådan når man bliver 18, så indebærer det at jeg ikke tager kontakt til dine forældre og du skal tage telefonen når jeg ringer fordi nu er det dig der er styrende og ja, så det er ikke sådan, det er da nogenlunde det samme jeg får sagt hver gang, men det er meget med udgangspunkt i den enkelte og hvad det er for nogle punkter der er i handleplanen.	<i>"Ja. Altså man kan sige måden jeg præsenterer det på, er egentlig bare om de efter det 18. år ønsker at fortsætte deres indsats, og vi tager udgangspunkt i den enkelte indsats og den enkelte handleplan, og så selvfølgelig ud fra de fremtidsdrømme som den unge har, fordi at de to ting skal jo spille sammen. Jeg tænker egentlig at jeg mest forklarer sådan, hvad det ligesom indebærer når man bliver 18; så indebærer det at jeg ikke tager kontakt til dine forældre og du skal tage telefonen når jeg ringer fordi nu er det dig der er styrende og ja, så det er ikke sådan, det er da nogenlunde det samme jeg</i>

			<i>får sagt hver gang. Men det er meget med udgangspunkt i den enkelte og hvad det er for nogle punkter der er i handleplanen.</i>
Pkt. 11	Okay, så hvis i laver en vurdering hvor i tænker at den unge ikke nødvendigvis er selvhjulpen fra det 23 år, hvad sker der så?	Rikke: Jamen så er det jo, at vi visiterer over til vores socialafdeling, altså voksen psykiatri eller voksen-handicap. Hvis det f.eks. er en ung vi tror har behov for bostøtte resten af livet, f.eks. så kan vi jo godt give efterværn indtil de bliver 23, men det er sådan lidt pseudo, for så ved vi jo at når du bliver 23, så skal du jo noget andet. Så er det, at vi er af den overbevisning, at du ligeså godt når du bliver 18, kan få den støtte som er bedst for dig, med de funktionsnedsættelser du nu har, ikke? Altså, men det er jo en vurdering fra gang til gang. Altså det er jo ikke sådan at man kan sige, nå men de her pejlemærker, det er sådan og sådan og så er det det, og så er det voksen osv. Det er jo en vurdering fra gang til gang. Det er jo også en vurdering vi arbejder med, med voksenpsykiatri, hvor de også er med til at vurdere på, ud fra den viden de har, jamen er det her en ung vi tænker der er målgruppenovre hos os. Og der er også nogle gange nogen unge der siger "nej, det vil vi på ingen måde det der voksenpsykiatri, det er ikke noget for os,	<i>"Hvis det f.eks. er en ung vi tror har behov for bostøtte resten af livet, så kan vi jo godt give efterværn indtil de bliver 23, men det er sådan lidt pseudo, for så ved vi jo at når du bliver 23, så skal du jo noget andet. Så er vi af den overbevisning, at du ligeså godt når du bliver 18, kan få den støtte som er bedst for dig, med de funktionsnedsættelser du nu har. Men det er jo en vurdering fra gang til gang. (...) Og der er også nogle gange nogen unge der siger "nej, det vil vi på ingen måde det der voksenpsykiatri, det er ikke noget</i>

		og det vil vi ikke. Men vi vil gerne tage imod efterværn som fortsat anbringelse." Så gør vi selvfølgelig det. Det er jo ikke sådan at vi bare siger, jamen så kan du ikke få noget her fra os. Sådan er det overhovedet ikke. Men det er klart vi er optaget af, at den unge får den rette hjælp fra start.	<i>for os, og det vil vi ikke. Men vi vil gerne tage imod efterværn som fortsat anbringelse." Så gør vi selvfølgelig det. Det er jo ikke sådan at vi bare siger; "jamen så kan du ikke få noget her fra os."</i>
Pkt. 12	Nu snakkede du også lidt omkring det med Ankestyrelsens anbefalinger og ift. den her progression. Ift. Ankestyrelsens anbefalinger, så beskriver de det her med at der skal fagligt vurderes at der skal være udsigt til positiv udvikling. Men hvad er jeres	Vibeke: Ja. Hvorom så kan man have en ung hvor man egentlig tænker der er egentlig set en positiv udvikling op mod det 18. år. Det kan være en ung som har været ude i kriminalitet og massivt misbrug, men som så er begyndt at vende, og begyndt at følge sin skole, stoppet med sit misbrug og der ser man en positiv udvikling. Flyttet i en lejlighed for sig selv, og klare det egentlig rigtig fint i lejligheden. Han kan godt falde i sit misbrug, han kan også blive involveret i noget kriminalitet. Men så længe han er villig til at snakke om at han gerne vil en forandring i det, så er der stadig en positiv udvikling i det, selvom han egentlig går tilbage. Så det er svært det der med at sige, hvad er positiv udvikling? Fordi der kan jo godt være tilbagegang i noget, men der er også nogen der kan stå i en situation hvor de formår ikke ved tilbagegang at komme frem igen. Og så er det som om udvikling, altså det er det der igen står den stille eller er der noget progression i det. Og der synes jeg	<i>"Det kan være en ung som har været ude i noget kriminalitet og et massivt misbrug, men som så er begyndt at vende, og begyndt at følge sin skole, stoppet med sit misbrug og der ser man en positiv udvikling. (...) Han kan godt falde i sit misbrug, han kan også blive involveret i noget kriminalitet. Men så længe han er villig til at snakke om, at han gerne vil en forandring i det, så er der stadig en positiv udvikling i det, selvom han egentlig går tilbage."</i>

	definition på, hvad er positiv udvikling for jer?	det er meget forskelligt. Altså der kan være nogen unge hvor vi er nødt til lige at give det her et halvt år og se hvad kommer der til at ske. Der er også nogen hvor de sådan hvor man kan tænke, hold nu kæft hun er sgu godt nok langt ude lige i øjeblikket, vi tager en opfølgning igen om tre måneder og ser hvordan det går, og står det stille der, så kan det være vi er nødt til at kigge på; skal indsatsen være en anden? De efterværn jeg har er der oftere opfølgning, oftere opfølgning end hver halve år. Og det handler simpelthen om at være opmærksom på den her progression. Men det er svært; Hvad er positiv udvikling? Fordi det kan jo også være positiv udvikling at, hvis man har så meget angst at man sidder inde på sit værelse hele tiden og at så er man begyndt at åbne sin dør, jamen det er jo positiv udvikling, men er det positiv udvikling nok til at man så kan sige at man kan få efterværn, så man kan komme ud og klare sig selv, hvis man ikke engang kan komme ud af sit værelse? Og det er igen det der med, hvad er det vi tror på at der er af potentiale. Og der kommer der jo også noget, noget psykisk inde over tænker jeg, noget altså, der er nogen som vi har med diagnoser og noget og hvor vi er nødt til at sige rent kognitiv så formår de ikke at kunne omsætte til at kunne komme til at klare sig.	
Pkt. 13	Nu har jeg læst lidt om med	Helle:	<i>"... først og fremmest handler det rigtig meget om at den</i>

	Ankestyrelsens anbefalinger hvor de b.la. skriver at der bliver tilbudt efterværn såfremt at det fagligt vurderes at der er udsigt til en positiv udvikling, hvad er jeres definition på en positiv udvikling?	Jamen først og fremmest handler det rigtig meget om at den unge selv er interesseret i at ville have hjælpen/støtten. Der kan godt være nogle gange hvor vi tænker, at her er virkelig brug for efterværn, og du skal tage imod den her støtte. Men at den unge ikke vil tage imod noget støtte. Så kan vi sige at, så kan vi ikke gøre yderligere end at vi kan motivere til det, men når den unge fylder 18, jamen så har de ret til at sige "jeg vil ikke have hjælp mere, farvel og tak". Nogle gange kan det sagens være at, at vi har haft et super godt forløb hvor målet er jo i bund og grund, hvornår kan vi sætte flueben ved målene i handleplanen, er det at den unge skal møde stabilt i skole, jamen vi skal gerne kunne se at der ligesom er en udvikling. Nå, men nu formår den unge at stå op om morgenen, og nu formår den unge at komme til tiden, nu formår den unge at være i skolen og deltagende, så vi hele tiden sætter nogle mål vi kan måle på, og kan vi se en udvikling, så er det selvfølgelig relevant at vurdere støtten, men ser vi overhovedet ikke nogen udvikling og den unge heller ikke er interesseret i at gøre en indsats for at nå målene, så er det klart, så er vi nødt til at vurdere jamen og hvor lang tid handler det selvfølgelig også af, altså hvor lang tid forløbet har været i gang. Det giver ikke mening at iværksætte en støtte som allerede har været afprøvet og har været sat værk i lang tid og der så ikke er set en udvikling omkring det. Jeg tænker det er meget	<i>unge selv er interesseret i at ville have hjælpen/støtten.</i> <i>(...) Jeg tænker egentlig, at vi er klar til at hjælpe alle unge mennesker der har brug for støtten og interesseret i støtten, så i bund og grund de mennesker vi ikke laver efterværn på, eller tilbyder efterværn, det er jo typisk de unge mennesker som ikke selv er interesseret i det."</i>
--	---	---	---

		sådan, det er ikke sådan at vi har en definition på skrift. Jeg tænker også alle sager er individuelle og komplekse på hver deres måde, så det afhænger rigtig meget af den unge selv. Jeg tænker egentlig, det jeg tænker er noget at sådan er det, at vi er klar til at hjælpe alle unge mennesker der har brug for støtten og interesseret i støtten, så i bund og grund de mennesker vi ikke laver efterværn på, eller tilbyder efterværn, det er jo typisk de unge mennesker som ikke selv er interesseret i det. Giver det svar på?	
Pkt. 14	Ja, det var det helt bestemt. Nu skal jeg lige se, det har du sådan set også svaret på. Kan der være nogen sådan praksis forhold der gør at i tænker at den unge her vil profitere bedre af voksenparagrafferne end af efterværn?	Sanne: Altså det har jeg kun prøvet i meget få tilfælde. Hvor det altså, hvor den unge var en del af os, altså vores afdeling og så havde, så var hun en del af jobcentret også, og de to ting, de spillede bare ikke rigtigt sammen fordi at mit formål det er at hun kan klare sig bedst muligt, og der er job selvfølgerlig også en del af det, men det er ikke det der er mit hovedformål. Og det er jo jobcenterets hovedformål, så den kontaktperson vi havde på fra mit efterværn af, eller fra min afdeling af, ville jo udvikle på nogle andre ting og jobcenteret ville have hende til at gøre nogle andre, altså lave nogle andre opgaver. Og så vurderede vi, der var så også nogle andre ting der gjorde det fordi at formålet med efterværn ikke kunne nås, men der satte jobcenteret en mentor på nede fra dem af, fordi hvis så ikke hun passer sine opgaver ift. den	<i>"Hvis det er en ung der f.eks. har været anbragt i de sidste 10 år, og vi ved at i hvert fald de næste fem år, der kommer han ikke til at kunne klare sig selv i lejlighed, og vi ved at han har en rigtig god relation f.eks. ift. de plejeforældre han er hos, eller det opholdssted han bor på (...) Det kan være det er en sag, hvor de er sådan lige på vippen til at være i målgruppe for efterværn, og så godkender vi (...) fordi at han er</i>

		mentor, jamen så vil de kunne sanktionere i hendes ydelse, så derfor valgte vi egentlig at afslutte efterværn. Både fordi at, jamen det vurderes ikke at formålet kunne opnås, og så fordi at der var hjælp fra en anden afdeling, så det vil være dobbeltkonfekt, ellers så, så tæller det selvfølgelig også nogle gange det her med relationen, altså hvis det er en ung der f.eks. har været anbragt i de sidste 10 år, og vi ved at i hvert fald de næste fem år der kommer han ikke til at kunne klare sig selv i lejlighed, og vi ved at han har en rigtig god relation f.eks. ift. de plejeforældre han er hos, eller det opholdssted han bor på, så kan det godt være at vi vil sige ja, okay. Det er sgu lidt svært at svare på fordi, det er jo altid et skøn i en individuel sag men, altså der vil være, det vil ikke kun være rent praktiske årsager, der vil også være nogen andre ting som spiller ind. Det kan være det er en sag hvor det er sådan lige på vippen at være i målgruppe for efterværn, og så godkender vi og siger jamen det er fint nok så er han i målgruppen fordi at han er bedre hjulpen i et efterværn end han vil i voksenafdelingen.	<i>bedre hjulpen i et efterværn end han vil i voksenafdelingen."</i>
Pkt. 15	Nu nævner du selv det her med at de skal tage telefonen selvfølgelig osv. og det er også hvad jeg	Sanne: Altså man kan sige, det er jo en del af lovgivningen, at den unge ønsker at samarbejde omkring efterværn fordi, vil de ikke det? Altså normalt kan man sige, når de unge er under 18, så går vi jo måske lidt længere før vi vælger at sige, jamen så er vi nødt til at afslutte indsatsen fordi	<i>"Men selvfølgelig forsøger vi at få dem til at samarbejde bedst muligt, og der kan man sige, jamen nogle gange så må man også sådan lige kigge tilbage og tænke; "jamen</i>

	kan læse mig frem til, at samarbejdsvillighed har meget at sige ift. den her efterværns tildeling, kan du sige noget mere om hvordan i definerer den her samarbejdsvillighed ?	de ikke vil. Men når de er over 18, så, så selvfølgelig gør vi en indsats for at få dem til at samarbejde omkring det hvis de i første omgang har sagt ja selvfølgelig, fordi har de sagt nej, så er der ikke noget at gøre. Så kan vi ikke tvinge dem selvom vi kan stå og se at det kunne være rigtig godt for dem, at vi kunne hjælpe dem videre. Men efterfølgende, hvis så de ikke ønsker at samarbejde og det er over en længere periode, altså det er jo ikke bare sådan lige fordi at vi ikke kan komme i kontakt med dem i 14 dage eller en måned eller sådan noget, at vi afslutter indsatsen. Men går der tre måneder, fire måneder eller et halvt år hvor vi ligesom kan se, okay, jamen der sker ikke noget. Så er vi nødt til at afslutte det. Men selvfølgelig forsøger vi at få dem til at samarbejde bedst muligt, og der kan man sige, jamen nogle gange så må man også sådan lige kigge tilbage og så tænke, jamen okay, handlede det egentlig om at de faktisk ikke var klar over hvad de sagde ja til, eller handler det om at det simpelthen er for svært nu eller handler det om at nu er de over 18 og rigtig gerne vil klare sig selv. Altså man er nødt til altid at gå ind og kigge på, hvad er det der gør at de ikke ønsker at samarbejde. Handler det om relationen, er det fordi han bare synes jeg er en dum ko hver gang jeg ringer, eller hvad handler det om. Men sådan generelt så synes jeg ikke det er et problem at få de unge til at samarbejde om efterværn.	<i>okay, handlede det egentlig om, at de faktisk ikke var klar over hvad de sagde ja til? Eller handler det om at det simpelthen er for svært nu? Eller handler det om at nu er de over 18 og rigtig gerne vil klare sig selv? Altså man er nødt til altid at gå ind og kigge på: Hvad er det der gør at de ikke ønsker at samarbejde?</i>
--	---	--	--

Pkt. 16	Nu får jeg så lige et spørgsmål til, fordi så tænker jeg når det er de unge de siger nej til efterværn, hvad kan deres, altså hvad beskriver de selv som deres begrundelse for at de ikke vil have det?	Helle: At jeg vil være fri for kommunen og fri for systemet. Jeg tænker det bunder rigtig meget i hvordan selve sagsforløbet har været op til, har den unge følt, har den unge ikke følt sig inddraget, så kan jeg da godt forstå at de ikke vil have noget som helst støtte herfra eller have noget med familieafdelingen længere at gøre, men har de følt sig inddraget og hjulpet og er blevet hørt og også blevet hørt i nogen af deres ønsker og har haft et f.eks. en god ungevejleder, f.eks. haft en god relation til den unge som de rent faktisk har svært ved at slippe, så er der ingen tvivl om at så er de da interesseret i at fortsætte med det, så det afhænger rigtig meget af forløbet op til det 18. år, om man er interesseret i det eller ej, og hvor komplekse problemstillingerne hos den unge er.	<i>"At jeg vil være fri for kommunen og fri for systemet. Jeg tænker det bunder rigtig meget i, hvordan selve sagsforløbet har været op til; har den unge ikke følt sig inddraget, så kan jeg da godt forstå at de ikke vil have noget som helst støtte herfra. (...) men har de følt sig inddraget og hjulpet, og er blevet hørt og også blevet hørt i nogen af deres ønsker og har haft f.eks. en god ungevejleder, f.eks. haft en god relation til den unge som de rent faktisk har svært ved at slippe, så er der ingen tvivl om, at så er de da interesseret i at fortsætte med det, så det afhænger rigtig meget af forløbet op til det 18. år, om man er interesseret i det eller ej, og hvor komplekse problemstillingerne hos den unge er."</i>
-----------------------	--	---	---

Pkt. 17	Du nævner noget om det her med samarbejde ifm. inddragelse også af den unge, kan du definere noget omkring hvad i ser som, hvornår er man samarbejdsvillig og hvornår er man ikke?	Vibeke: Jamen der er den helt klokkeklare i, jamen hvis jeg har en kontaktperson der siger, jamen jeg kan ikke få fat i den unge. Eller en plejefamilie der oplever at den unge ikke opholder sig, eller en institution der opholder at den unge ikke opholder sig på institutionen. Men det er stadigvæk med udgangspunkt i den unge, (...[Eksempel er klippet ud af hensyn til forskningsetikken]) Men der har rådgiveren jo sat sig ned og hørt ad; jamen hvad er det du har brug for? Jamen jeg har brug for ikke at være ude i den plejefamilie. Godt, jamen så er det, det vi arbejder hen imod, så laver vi et andet efterværn. Så der bliver anbringelsen ændret til noget andet. Så der kan man sige, der er jo en plejefamilie som giver udtryk for at der ikke er samarbejde og der ikke er motivation for gerne at ville noget mere, hvor rådgiver egentlig oplever at det er der, men det skal bare være under en anden ramme. Jeg synes også, altså, vi har jo også unge i misbrug hvor vi er nødt til at sige, jamen altså hvis de bliver ved med at køre ud af den der vej og ikke vil indgå i at skulle ned på rusmiddelcenteret eller selv vil styre hvor meget de skal tage af forskellige ting og sager, der har vi også	<i>"... der har rådgiveren jo sat sig ned og hørt ad; jamen hvad er det du [den unge] har brug for?" "Jamen jeg har brug for ikke at være ude i den plejefamilie". "Godt, jamen så er det det vi arbejder hen imod, så laver vi et andet efterværn."</i> <i>Så der bliver anbringelsen ændret til noget andet. Så der kan man sige, der er en plejefamilie som giver udtryk for, at der ikke er et samarbejde og at der ikke er motivation for gerne at ville noget mere, hvor rådgiver egentlig oplever at det er der, men det skal bare være under en anden ramme."</i>

		nogle gange været inde at sige at der kan vi ikke sige at man samarbejder om sit efterværn.	
Pkt. 18	Ja. Har i nogen sådan specifikke tildelingskriterier ift. hvornår i tilbyder efterværnet og udover den her tilstrækkelige positive udvikling?	Sanne: Altså ifølge, jeg mener det står i vejledningen til servicelovens § 76, at ift. til den her tilstrækkelige udvikling, så er det på seks parametre. Det er bl.a. vi går ind og kigger på det her med hygiejne, oprydning og rengøring, økonomi, arbejde og uddannelse og ift. det sociale. Det er sådan de ting vi går ind og kigger på fordi, hvad skal man sige, det er ligesom de ting de skal bruge for at kunne klare sig senere hen, sådan helt, altså overordnet. Det er de ting vi vil se en positiv tilstrækkelig udvikling i, for at vi er sikre på at de i hvert fald kan klare sig bedst muligt når de bliver 23. Så er det sådan de ting vi går ind og kigger på ift. om det, hvad det er for nogen ting de så kan udvikle sig på. Ja.	<i>"... det er ligesom de ting, de skal bruge for at kunne klare sig senere hen, sådan helt overordnet. Det er de ting, vi vil se en positiv tilstrækkelig udvikling i, for at vi er sikre på, at de i hvert fald kan klare sig bedst muligt når de bliver 23."</i>
Pkt. 19	Oplever i at der er nogen unge som har været anbragt op til det 18. År f.eks. som, hvor i siger målene er sådan set opfyldt her, i tænker ikke at du er	Vibeke: Jamen hvis vi vurderer at målene er opfyldt og der ikke er grundlag for efterværn, jamen så får de en afgørelse om det, og så er der en klagevejledning med og så. Jeg synes faktisk de unge er gode til at klage. Og det skal ikke lyde sådan, altså det synes jeg er positivt fordi at det viser også at de, at de selv taler for deres egen sag. Og det skal de også. Og nogle gange jamen så, den klage som de nu sender ind og ofte er det jo i samarbejde med f.eks. plejefamilien eller kontaktpersonen	<i>"Og vi hjælper dem også op i jobcentret, der har vi også visitationsskemaer (...) Jeg er så i tvivl om det hedder 17,5 år eller om det bare hedder 3 måneder før de fylder 18, men dem har vi i hvert fald også samarbejde med, det der med at få de unge godt op i jobcentret."</i>

	i kategori for efterværn, men hvor den unge måske selv siger, jamen jeg vil gerne have min kontaktperson eller fortsætte anbringelsen eller et eller andet? Hvad gør i så? Eller hvad sker der så f.eks. typisk?	eller hvad det nu kan være, forældrene. Men så tager vi den jo op til genvurdering, og det gør vi altid på vores visitationsmøder. Så har vi jo klagen med, og den vurdering der er lavet sidst og nogle gange jamen så gør klagen at man så siger, jamen okay så giver vi den unge efterværn. Vi kan godt se hvad det er han beskriver ift. Hvad der er hans udfordringer. Og han har brug for hjælp. Og andre gange jamen så fastholder vi og så ryger den i Ankestyrelsen. Vi har haft et par stykker tror jeg, jeg sådan lige kan huske, hvor vi har sagt at den unge ikke har været i målgruppe for efterværn, og hvor ankestyrelsen har givet os medhold i at det var de ikke. På trods af at de unge synes at de havde brug for det. (...[Eksempel er klippet ud af hensyn til forskningsetikken]) Og vi hjælper dem også op i jobcentret, der har vi også visitationsskemaer og altså, der vil vi også rigtig gerne. Jeg er så i tvivl om det hedder 17,5 år eller om det bare hedder 3 måneder før de fylder 18, men dem har vi i hvert fald også samarbejde med, det der med at få, hvad hedder det, ja, få de unge godt op i jobcentret. Og det er også, altså nu har jeg jo, altså unge i efterværn hvor de så ikke er i uddannelse eller beskæftigelse, jamen der laver vi også, hvad hedder det, ligesom minioverdragelsesmøde, dem laver vi ikke i de der 2 gange om året, dem laver vi når der er behov. Men simpelthen for at snakke med rådgiverne i jobcentret og klæde rådgiveren godt på til,	
--	--	---	--

		hvad er det faktisk for en ung der kommer. (...[Eksempel er klippet ud af hensyn til forskningsetikken]) Så altså det hele handler om at få lavet en god overgang til at de unge også sådan, ved hvad er det så der sker i systemerne ikke også, og hvad kommer der til at ske når jeg fylder 18. Fordi det er jo en ny verden.	
--	--	---	--

Bilag 4.2 – Meningskondensering af temaet:

Tværasektorielt samarbejde og videndeling

Pkt.:	Interviewspørgsmål:	Naturlig meningsenhed:	Fortolket og simplificeret meningsenhed:
Pkt. 1	Nu nævnte du det her omkring §§ 85 og 107 og 108, hvor orienterede føler i, at i er ift. de tilbud som voksenparagrafferne kan give?	Vibeke: Ikke ret meget. Den viden jeg har er sådan noget tilfældigt og nok også fordi at jeg så har siddet med så mange efterværn, som jeg har. Altså for en måned siden eller to, ja det er i hvert fald ikke ret lang tid siden. Opdagede jeg, at i Viborg kommune er der forskel på om du bliver tilknyttet det der hedder handicap socialafdelingen eller det der hedder psykiatri, for det er to forskellige bostøttekorps. Så da jeg sad og brokkede mig over til rådgiverne sagde: ja, men jeres bostøtte i kommer også kun torsdag kl 15.30, så hvis man ikke åbner, så kommer de bare næste torsdag. Og så kiggede han på mig og sagde, nej, det erovre i psykiatri, i handicap der er det noget andet. Nå, okay. Hvor jeg så tænker at den der, altså som du siger hvad er det egentlig de kan tilbyde og hvad er mulighederne, det, nej der vil	<i>"Fordi nogle gange tror jeg også at vi får nogen frustrationer og kommer til at sige nogen ting pga. uvidenhed. Og det er ikke til gavn for de unge mennesker. (...) så kunne det også være rart at jeg kunne være med til at klæde på [den unge]."</i> <i>"Der er nok nogen der vil mene at fordi vi sidder decentralt, resten af forsamlingen sidder jo på rådhuset her i Viborg, at det har noget at sige. Det er besluttet at vi skal flytte på rådhuset også, og der kan jeg da</i>

	jeg sige at det synes jeg ikke at vi sådan er godt nok oplyst om. Jeg synes der begynder at være en større fokus på at vi skal, vi skal kende til hinandens områder noget mere. Der er nok nogen der vil mene at fordi vi sidder decentralt, resten af forsamlingen sidder jo på rådhuset her i Viborg, at det har noget at sige. Det er besluttede at vi skal flytte på rådhuset også, og der kan jeg da tænke at det kan være en af de fordele ved at vi skal på rådhuset kan være, at vi så også kommer tættere på hinanden. Altså, og det er ikke fordi at jeg går ind for at man skal stå og lave afgørelserne i døråbninger, men drøftelser og kendskab til hinanden tror jeg faktisk også kan gøre noget ift. de unge. Fordi nogle gange tror jeg også at vi får nogen frustrationer og kommer til at sige nogen ting pga. uvidenhed. Og det er ikke til gavn for de unge mennesker. Fordi jeg tænker, vi skal jo også, når jeg har en ung hvor jeg tænker, du er i målgruppen for at skulle i socialafdelingen, så kunne det også være rart at jeg kunne være med til at klæde på. I stedet for hver gang at skulle sige, jamen så må vi snakke med en i socialafdelingen, det er hende der skal fortælle dig hvad for tilbud du kan få, ikke? Det er jo lavet sådan, og det tror jeg faktisk også er efter en afgørelse fra ankestyrelsen, at når vi laver en afgørelse om	<i>tænke at det kan være en af de fordele ved at vi skal på rådhuset kan være, at vi så også kommer tættere på hinanden. Altså, og det er ikke fordi at jeg går ind for at man skal stå og lave afgørelserne i døråbninger, men drøftelser og kendskab til hinanden tror jeg faktisk også kan gøre noget ift. de unge."</i>
--	--	---

		efterværn med afslag på efterværn, hvor vi tænker at de skal i socialafdelingen, så må vi ikke sende afgørelsen ud før socialafdelingen har været med til at pege på, hvad er det så der kan tilbydes fra socialafdelingen. Så der skal simpelthen være et afsnit i afgørelsen, hvor der står hvad socialafdelingen vurderer. Og det er ikke fordi at de så skal sige, det er det og det tilbud du kan få, men der skal stå noget i retningen af, at det vurderes at du er i målgruppe for 107 eller bostøtte eller hvad det kan være, og det mener jeg simpelthen er en afgørelse der er kommet tilbage til os, hvor de siger, jamen i kan ikke give afslag uden at sætte noget andet i stedet. Så derfor med dem vi giver afslag på, har vi også samarbejdet med socialafdelingen om at sende det afsted. Man er ikke i tvivl om at der er kommet meget mere fokus på det her, altså, ift. at vi skal sikre de unge, og det giver også god mening ikke. Forestil dig at være ung og så få et brev om at du ikke er i målgruppen for efterværn: "ej fedt nok, men hvor kan jeg så få hjælpe fra?". Og det er også det der ligger i alt det her med overdragelsesmøderne og sparringsforum engang om måneden og efterværnsdrøftelser hernede også og at det bliver mere kvalificeret, at det ikke bliver tilfældigt hvem det er der får det. Og også når du spørger, jamen hvad er kriterierne	
--	--	---	--

		for hvornår man kan få efterværn, det har jeg svært ved at svare på, hvad er kriterierne. Men jeg tænker det er det som vi gerne vil hen imod, hvad er det vi kan sige at kriterierne skal være ikke.	
Pkt. 2	Hvad kunne du godt tænke jer i måske brugte noget mere af under andet hjælp?	Vibeke: Jamen det kunne f.eks. være samtaleforløb, økonomisk hjælp, altså som en engangsydelse eller i en kort periode. Vi kunne have nogen unge som er ved at blive smidt ud af en lejlighed og sige, jamen hvad ville der ske ved at vi betalte en husleje på 6000 kr. Og så sagde nu kunne vi faktisk fastholde dig i den her lejlighed for at du kan komme godt videre. Jeg tænker det kan være små ting egentlig. Og jeg tænker også man kunne bruge udslusning noget mere, man kan være anbragt i en plejefamilie og måske nedsætte vederlaget og så begynde at kalde det en udslusning at være i en lejlighed, men at man stadig betaler plejefamilien med vederlag for at de så besøger den unge i lejligheden og kalder det en udslusning. Jeg har en drøftelse med en institution her i kommunen i øjeblikket med at sige, det kunne være i skulle prøve at sige at den unge skal ud i lejligheden, men at i så stadig er tilknyttet som pædagoger og kalde det udslusning. Så jeg tænker det er ikke kun os som	<i>"... vores fornemmeste opgave er jo også at forberede de unge på, jamen hvad er det faktisk for en hjælp man får når man er voksen. Fordi vi kommer ikke til at kunne ændre på den hjælp man får i voksenafdelingen, eller det serviceniveau der er (...) Så jeg tænker vi har også en fornem opgave som rådgiver i at sætte vores støtte til, at vi ikke får nogen unge ud, som faktisk slet ikke kan honorere at være ude i det system de så kommer ud til."</i>

		kommune, jeg tænker det er også de foranstaltninger vi bruger som skal være mere nysgerrig på, hvordan kan vi faktisk bruge efterværnet, fordi jeg synes vi f.eks. har nogen institutioner som siger, nu er hun blevet bevilliget efterværn, så kan hun være herude til hun bliver 23, hvor jeg sådan tænker okay, det er også rimeligt stort spring at skulle være på en institution, hvad sker der så den dag hun fylder 23? Så er det da først at man får et chok. Så det der med at udfordre det lidt mere, og se det som vi er nødt til at give de her unge mennesker redskaberne til at kunne klare sig. Vi har haft drøftelsen meget med socialafdelingen, som mente at vi nursede for meget i familieafdelingen, og så kunne man jo sidde her i familieafdelingen og sige, jamen i er også bare alt for kolde oppe i socialafdelingen og afviser dem bare osv. ikke? Men hvor vi så også mødte hinanden med den der, jamen vores fornemmeste opgave er jo også, at forberede de unge på, jamen hvad er det faktisk for en hjælp man får når man er voksen. Fordi vi kommer ikke til at kunne ændre på den hjælp man får i voksenafdelingen, eller det serviceniveau der er fordi, altså så skal jeg til at være politiker eller et eller andet du ved. Så jeg tænker vi har også en fornem opgave som rådgiver i at sætte	
--	--	--	--

		vores støtte til, at vi ikke får nogen unge ud, som faktisk sket ikke kan honorere at være ude i det system de så kommer ud til. Fordi der er forskel. Og det er der jo fordi at vi jo også har et børnesyn, og det er der også hvor jeg tænker det er der den unge, det kan være man skal begynde at have et ungesyn, altså på den måde kunne ændre noget tankegang også fra socialafdelingens side og fra jobcenterets side. Jeg synes at jobcentrene er begyndt, altså der er meget fokus på den her ungeledighed og der har man jo noget af det. Men i socialafdelingen tror jeg ikke der er forskel på når man skal have bostøtte, om man er 18 eller om man er 38. Der er bostøtte en bostøtte. Og der er jo nogen af de her bostøtte jamen åbner du ikke døren torsdag kl. 15.30 når vi har en aftale så kommer jeg bare næste torsdag kl. 15.30 til vores samtale, hvor jeg kan tænke, det er der nogen af vores unge, altså, jamen så får de bare ikke hjælpen. Og det er der hvor jeg tænker, der er vi også nødt til at forberede dem, hvad er det de kommer ud til, så duer det ikke at vi har en kontaktperson som bliver ved med at ringe hele tiden hver gang. Og det er selvfølgelig rigtig fint. Det har vi også et eller andet sted en forventning om, fordi vi skal støtte de unge, men jeg tænker vi er også nødt til at klæde dem på, for	
--	--	---	--

		ellers så synes jeg heller ikke vi gør vores job ordenligt, hvis vi bare lukker øjnene for, hvad er det faktisk for en verden de skal ud i. Og det at være i plejefamilie eller, altså, eller have støtte tænker jeg, det er jo altså i familieafdelingen lidt en, altså det bliver jo et lidt trygt sted for dem, og det skal det også være, men de skal også udfordres.	
Pkt. 3	Hvor orienterede føler i jer omkring mulighederne i voksenregi, ift. deres sagsbehandlingstid og hvordan det hele sådan fungerer derovre ift. når i skal vejlede den unge?	Rikke: Altså det tænker jeg i virkeligheden, det er rådgiverne her nok i virkeligheden ikke tilstrækkelig oplyste omkring. Altså vi ved nogen af de derovre, jamen så kan du få det og bostøtte og psykiatri og alt det her ikke, men jeg vil egentlig sige sådan rent overordnet så tænker jeg at der kunne nok godt være plads til forbedringer på det område også.	<i>"... det er rådgiverne her nok i virkeligheden ikke tilstrækkelig oplyste omkring. Altså vi ved nogen af de derovre, jamen så kan du få det og bostøtte og psykiatri og alt det her, ikke? Men jeg vil egentlig sige sådan rent overordnet, så tænker jeg at der kunne nok godt være plads til forbedringer på det område også."</i>
Pkt. 4	Er der noget sådan specifikt du tænker på [Respons på ovenstående svar fra informanten]?	Rikke: Jamen det er mere fordi, man ved jo noget konkret, hvis man så kan tænke i ens arbejde orienterede systemteori osv. Så ved vi jo noget omkring at vi skal samarbejde med hinanden på bedst mulig vis, så skal vi kende hinandens praksisser ikke? Altså det kan man sige, det kunne man helt sikkert styrke. (...[Eksempel	<i>"... Så det er et af de her gråzonetilfælde, hvor de har sagt ovre fra voksen, at nej de tænker vi skal behandle hende i efterværn, og det har vi gjort fordi vi har tænkt; selvfølgelig skal pigen have noget støtte i</i>

		er klippet ud af hensyn til forskningsetikken]] Så det er et af de her gråzonetilfælde hvor de har sagt ovre fra voksen, at nej de tænker vi skal behandle hende i efterværn, og det har vi gjort fordi vi har tænkt selvfølgelig skal pigen have noget støtte i anbringelsen fordi, at hun ikke er i stand til at klare sig selv. (...[Eksempel er klippet ud af hensyn til forskningsetikken]] Og det tænker jeg i virkeligheden, det der tætte samarbejde kunne jo være med til at sikre noget af det her, så overlappet bliver nemmere. Så på den måde kan man sige ikke.	<i>anbringelsen fordi, at hun ikke er i stand til at klare sig selv."</i>
Pkt. 5	Ja. Hvis så nu, hvis det nu var dig der bestemte om, hvordan den her sagsbehandlingsproces den skulle fungere og ift. inddragelse med den unge i fokus, har du så sådan et eller andet ønskescenarie om hvad der ville være helt perfekt?	Helle: Jeg synes faktisk vi er godt med, og igen så er jeg kæmpe fortaler for den her samarbejdsmodel, jeg synes den har gjort det meget mere overskueligt, også særligt for den unge. Det her med ikke at skulle rende til møde på ved ungeenheden, ikke skal rende til møde med sin uu-vejleder, ikke skal rende til møde med skole, altså, men at vi samler det. Jeg synes at de unge står meget stærkere og meget bedre, det er måske skal du også snakke med de unge måske, så det er spændende at høre hvad de synes om det. Men mit indtryk er, at det giver mening, at vi alle sammen er samlet, dels at de ikke skal rende til møder hos	<i>"Jeg synes faktisk vi er godt med, og igen så er jeg kæmpe fortaler for den her samarbejdsmodel, jeg synes den har gjort det meget mere overskueligt, også særligt for den unge. (...) mit indtryk er, at det giver mening, at vi alle sammen er samlet, dels at de ikke skal rende til møder hos hver enkelt indsats."</i>

		hver enkelt indsats, hvis vi skal kalde, skoleindsats og familieafdeling indsats og job, hvad de nu ellers kunne have.	
--	--	--	--

Bilag 4.3 – Meningskondensering af temaet:

Forbedringstiltag

Pkt.:	Interviewspørgsmål:	Naturlig meningsenhed:	Fortolkning og simplificeret meningsenhed:
Pkt. 1.	Yes, kan du fortælle lidt om; når i sådan står med en ung, hvordan sådan hele den her sådan sagsbehandlingsprocessen den forløber? Altså hvis vi starter med hvornår i ligesom begynder at drøfte efterværn med den unge og ift. iværksættelse?	Rikke: Her så har jeg den lige, det kan du i hvert fald lige få lov at se. Men der har lige været ansøgningsfrist nu her, den 2. marts. Og vi har lige sendt vores ansøgning, og det vi egentlig gerne vil, hvis det lykkes med at få den ansøgning. Det er at vi vil meget gerne, være meget, meget mere skarpe på alt det der hedder uddannelse og beskæftigelse. Fordi vi tror på, og det er der selvfølgelig også forskning, SFI forskning også, der underbygger, at, at hvis vi sætter ind ift. uddannelse og støtter den unge ift. det, så har det simpelthen direkte indflydelse på mange af de andre parametre, altså mange af de andre felter, ikke? F.eks. det her med ensomhed, og sociale problemer generelt og misbrug og psykiatri og hele det der felt bliver understøttet af, hvis man, hvis man bliver en del af et fællesskab	<i>"...vi vil meget gerne være meget, meget mere skarpe på alt det der hedder uddannelse og beskæftigelse. Fordi vi tror på, og det er der selvfølgelig også forskning der underbygger, at hvis vi sætter ind ift. uddannelse og støtter den unge ift. det, så har det simpelthen direkte indflydelse på mange af de andre parametre, (...) f.eks. det her med ensomhed, og sociale problemer generelt og misbrug og psykiatri."</i>

		på en uddannelse, man føler man egentlig har noget at stå op til ikke, og man, man bliver set og hørt. Det med at få en uddannelse, det gør jo så også at man kan gå ud og få et arbejde og blive selvforsørgende, bolig og hele det der apparat, som vi jo ved noget om sådan ren samfundsmæssigt, det er noget vi rigtig gerne vil styrke, og det vi egentlig har planer om, hvis det lykkes at få de her midler, så har vi planer om at vi vil, selvfølgelig har de lovpligtige opfølgninger som vi skal, men derudover så vil vi faktisk gerne en gang om måneden have opfølgning med den unge på uddannelsesplan. Vi vil sideløbende med handleplanen, lave uddannelsesplanen i samarbejde med UU og det uddannelsessted som vedkommende så går på, og der vil vi faktisk sammen med de parter som den unge er med til at vælge, for hele inddragelsen af den unge i det her, er det vigtige. Hvem er det der er vigtig for dig, ift. det her? Lige få lov til at være med til at sige, hvem skal vi samarbejde med, ikke? Og så vil vi gerne det her med at sige, minimum engang om måneden, så enten mødes vi og sidder over for hinanden, eller lige ringer sammen og snakker om, hvordan går det siden sidst, de her mål blev sat i uddannelsesplanen. Fungerer det osv.? Sideløbende med det	
--	--	---	--

		går vi rigtig meget op i fravær også, så vi vil også have lavet en aftale med de her institutioner og uddannelsessteder, at vi simpelthen løbende får afrapportering de her steder fra, så vi kan fange det hvis det er sådan at de begynder at have meget fravær.	
Pkt. 2	Ja. Hvis det nu var helt op til dig og du kunne lave et eller andet anderledes i sagsbehandlingsprocessen for at det så fungerede bedre ift. altså hvis du tænker specifikt på den unges inddragelse, har du så sådan et eller andet ønskescenarie om, hvordan det skulle se ud?	Sanne: Altså men det tror jeg ikke er specifikt for efterværn, jeg tror, jeg kunne godt tænke mig at man havde noget mere tid til at sætte sig ned og hjælpe, altså forklare dem hvad det drejer sig om. Og ikke fordi, altså vi tager os tid, men det der med man måske lige kunne mødes en 2-3-4 gange og snakke om efterværn, og snakke om hvad det vil betyde for dem, måske særligt dem hvor der er lidt modstand på, der kunne det være rart. Ellers ved jeg det ikke lige. Altså jeg, hvis der sådan var nogen andre tilbud jeg godt kunne tænke mig der skulle være i efterværnet, så ville det f.eks. være tilbud om psykologhjælp. Vi, mange af dem, vi har mulighed for at tilbyde dem når de er en 14-15-16 år gamle, men mange af dem de er bare først klar til det lige omkring når de bliver en 17-18 år gamle. Og når først de er 18, her i kommunen i hvert fald, der har vi ikke mulighed for at tilbyde dem sådan ren psykologhjælp, som vi har under,	<i>"... jeg kunne godt tænke mig at man havde noget mere tid til at sætte sig ned og hjælpe, altså forklare dem hvad det drejer sig om. Og ikke fordi, altså vi tager os tid, men det der med man måske lige kunne mødes en 2-3-4 gange og snakke om efterværn, og snakke om hvad det vil betyde for dem, måske særligt dem hvor der er lidt modstand på, der kunne det være rart."</i> <i>"... vi har selvfølgelig nogle frivillige tilbud, gratis tilbud [om psykologhjælp] som de kan gøre brug</i>

		når de er under 18. Og det kunne jeg godt tænke mig at man kunne tilbyde dem længerevarende. Fordi vi har selvfølgelig nogle frivillige tilbud, gratis tilbud, som de kan gøre brug af, men der er jo ikke uendelig, der er jo sådan en stopklods på ift. samtalerne. Men ellers så tror jeg ikke der sådan er noget altså jeg vil lave om på, jeg synes egentlig at det fungerer meget godt, udover det her med at det nogle gange kunne være rart at bruge noget mere tid sammen med den unge og snakke med dem om hvad det vil betyde for dem.	<i>af, men der er jo sådan en stopklods på ift. samtalerne.</i>
Pkt. 3	Hvad kunne du godt tænke jer i måske brugte noget mere af under "andet" hjælp?	Vibeke: Jamen det kunne f.eks. være samtaleforløb, økonomisk hjælp, altså som en engangsydelse eller i en kort periode. Vi kunne have nogen unge som er ved at blive smidt ud af en lejlighed og sige, jamen hvad ville der ske ved at vi betalte en husleje på 6000 kr. Og så sagde nu kunne vi faktisk fastholde dig i den her lejlighed for at du kan komme godt videre. Jeg tænker det kan være små ting egentlig. Og jeg tænker også man kunne bruge udslusning noget mere, man kan være anbragt i en plejefamilie og måske nedsætte vederlaget og så begynde at kalde det en udslusning at være i en lejlighed, men at man stadig betaler plejefamilien med vederlag for at de så besøger den unge i	<i>"... det kunne f.eks. være samtaleforløb, økonomisk hjælp, altså som en engangsydelse eller i en kort periode. Vi kunne have nogen unge som er ved at blive smidt ud af en lejlighed og sige, jamen hvad ville der ske ved at vi betalte en husleje på 6000 kr. Og så sagde nu kunne vi faktisk fastholde dig i den her lejlighed for at du kan komme godt videre."</i>

		lejligheden og kalder det en udslusning. Jeg har en drøftelse med en institution her i kommunen i øjeblikket med at sige, det kunne være i skulle prøve at sige at den unge skal ud i lejligheden, men at i så stadig er tilknyttet som pædagoger og kalde det udslusning. Så jeg tænker det er ikke kun os som kommune, jeg tænker det er også de foranstaltninger vi bruger som skal være mere nysgerrig på, hvordan kan vi faktisk bruge efterværnet, fordi jeg synes vi f.eks. har nogen institutioner som siger, nu er hun blevet bevilliget efterværn, så kan hun være herude til hun bliver 23, hvor jeg sådan tænker okay, det er også rimeligt stort spring at skulle være på en institution, hvad sker der så den dag hun fylder 23? Så er det da først at man får et chok. Så det der med at udfordre det lidt mere, og se det som vi er nødt til at give de her unge mennesker redskaberne til at kunne klare sig. Vi har haft drøftelsen meget med socialafdelingen, som mente at vi nursede for meget i familieafdelingen, og så kunne man jo sidde her i familieafdelingen og sige, jamen i er også bare alt for kolde oppe i socialafdelingen og afviser dem bare osv. ikke? Men hvor vi så også mødte hinanden med den der, jamen vores fornemmeste opgave er jo også, at forberede de unge på, jamen	
--	--	---	--

		hvad er det faktisk for en hjælp man får når man er voksen. Fordi vi kommer ikke til at kunne ændre på den hjælp man får i voksenafdelingen, eller det serviceniveau der er fordi, altså så skal jeg til at være politiker eller et eller andet du ved. Så jeg tænker vi har også en fornem rådgiver som i at sætte vores støtte til, at vi ikke får nogen unge ud, som faktisk sket ikke kan honorere at være ude i det system de så kommer ud til. Fordi der er forskel. Og det er der jo fordi at vi jo også har et børnesyn, og det er der også hvor jeg tænker det er der den unge, det kan være man skal begynde at have et ungesyn, altså på den måde kunne ændre noget tankegang også fra socialafdelingens side og fra jobcenterets side. Jeg synes at jobcentrene er begyndt, altså der er meget fokus på den her ungeledighed og der har man jo noget af det. Men i socialafdelingen tror jeg ikke der er forskel på når man skal have bostøtte, om man er 18 eller om man er 38. Der er bostøtte en bostøtte. Og der er jo nogen af de her bostøtte jamen åbner du ikke døren torsdag kl. 15.30 når vi har en aftale så kommer jeg bare næste torsdag kl. 15.30 til vores samtale, hvor jeg kan tænke, det er der nogen af vores unge, altså, jamen så får de bare ikke hjælpen. Og det er der hvor jeg tænker, der	
--	--	--	--

		er vi også nødt til at forberede dem, hvad er det de kommer ud til? Så duer det ikke at vi har en kontaktperson som bliver ved med at ringe hele tiden hver gang. Og det er selvfølgelig rigtig fint. Det har vi også et eller andet sted en forventning om, fordi vi skal støtte de unge, men jeg tænker vi er også nødt til at klæde dem på, for ellers så synes jeg heller ikke vi gør vores job ordenligt, hvis vi bare lukker øjnene for, hvad er det faktisk for en verden de skal ud i. Og det at være i plejefamilie eller, altså, eller have støtte tænker jeg, det er jo altså i familieafdelingen lidt en, altså det bliver jo et lidt trygt sted for dem, og det skal det også være, men de skal også udfordres.	
Pkt. 4	Nu tænker jeg bare lige højt, men altså hvis man nu lavede sådan en ungelovgivning fra 15-25, vil man så ikke bare flytte overlappet? Altså risikere man ikke at det vil ligge et andet sted?	Vibeke: Jeg tænker at den udvikling der er for de unge fra 18-25, den er enorm, altså, jeg tænker vi snakker nærmest altså 0-18, altså, jeg synes der er rigtig mange af de unge der rykker sig, helt vildt. Og også bare fra 20-22, der sker et eller andet med de her unge mennesker, og også rigtig mange af de unge vi har med at gøre, er jo senmodnet i den grad. Men de kommer til det. Så jeg tror faktisk at vi vil se at der er flere unge som er ret godt etableret når de når til 25. Ved sådan en ungelovgivning, der tænker jeg ikke man så skal tænke, jamen så skal alle bare have	<i>"... så kunne jeg godt tænke mig at man også udfordrede det lidt mere i at sige, (...) at der skal være den her udvikling, det er også det jeg snakker om med progression, det kommer jo et sted fra. Men det der med at sige at et efterværn det kan vare indtil man er 23, og for største delen af vedkommende af de unge, tror jeg faktisk at det er nødvendigt at have</i>

	Altså skal det forstås sådan at, at status quo f.eks. også kan ses som egentlig en positiv udvikling, bare det at det ikke går tilbage i en periode?	efterværn. Altså man skal jo stadig se på, hvor er det man er bedst hjulpen. Men kunne jeg nu give en bostøtte, og siger, jamen den bostøtte kunne faktisk være ved, uden altså uden nogen alder. Eller kunne, altså, kunne man ændre nogen ting i efterværnet til at nu, nu finder vi simpelthen ud af, at der er brug for noget mere vedvarende, at så man kunne gøre det, det tror jeg faktisk vil kunne gøre at man ikke sådan falder igennem. Fordi det er jo på forskellige lovgivninger. Det er jo det der kommer til at ske, og det er også det der sker med jobcentrene. Jobcentret siger, jamen vi har hvad hedder det, lov om aktiv beskæftigelsesindsats, og vi sidder og siger, jamen vi har serviceloven §76, og så sidder de ovre i socialafdelingen og siger vi har §107-108 og bostøtte efter §85 eller hvad pokker det nu hedder ikke. Altså det bliver sådan vores egen små kasser. Det kunne være godt at kunne, at man på en eller anden måde kunne kombinere det, så det ikke bliver sådan noget kasse noget, men i stedet for at det bare var den unge der kunne være den der styrer vejen. Og så kunne jeg godt tænke mig at man også udfordrede det lidt mere i at sige, det synes jeg vi sådan er lidt ramt af i Viborg i øjeblikket, at der skal være den her udvikling, det er også det jeg snakker om med progression,	<i>det til de er 23 år. Men det er som om at der skal være lidt mere udvikling på en eller anden måde. Altså du ved, vi vil gerne se udviklingen noget før og nu er man også begyndt at snakke om at vi skal bare hjælpe til overgang, så hvis man er i en god overgang, så kan man godt lukke det ned. Hvor jeg sådan tænker det kunne også være at det er for sårbart at slippe i overgangen, men at man måske lige skal ned på den anden side af det, til man er lidt mere grounded."</i> "Ja. Det kan det."
--	---	--	--

		det kommer jo et sted fra. Men det der med at sige at et efterværn det kan vare indtil man er 23, og for størstedelen af vedkommende af de unge vi har, tror jeg faktisk at det er nødvendigt at have det til de er 23 år. Men det er som om at der skal være lidt mere udvikling på en eller anden måde. Altså du ved, vi vil gerne se udviklingen noget før og nå, nu er man også begyndt at snakke om at vi skal bare hjælpe til overgang, så hvis man er i en god overgang, så kan man godt lukke det ned. Hvor jeg sådan tænker det kunne også være at det er for sårbart at slippe i overgangen, men at man måske lige skal ned på den anden side af det, til man er lidt mere grounded. Ja. Det kan det. Og så synes jeg, altså jeg synes der er jo mange altså, 76.3 har mange muligheder. Og jeg synes der i Viborg er meget fokus på jamen det er anbringelse eller kontaktperson. Jeg synes ikke vi bruger udslusning og andet hjælp ret meget. Og det, det synes jeg er ærgerligt.	
Pkt. 5	Yes. Så tror jeg faktisk at jeg sådan ellers er ved at være igennem, meget hurtigt før tid. Har du	Nej, jeg tænker bare det vil være rigtig fint, altså der er jo lavet sådan nogle foldere mener jeg der hedder, et eller andet omkring efterværn. Jeg synes det ville være fint hvis man havde	<i>"...Jeg synes det ville være fint hvis man havde noget mere håndgribeligt, endnu mere materiale man kan give de unge."</i>

	sådan et eller andet du gerne vil tilføje eller et eller andet?	noget mere sådan, altså hvis man har noget mere, håndgribeligt, endnu mere materiale man kan give de unge.	
--	---	--	--

Bilag 5 – Skabelon for ungesamtalen

SKABELON FOR UNGESAMTALEN VEDRØRENDE OVERGANGEN TIL

VOKSENLIVET

Formålet med ungesamtalen er at inddrage den unge i målgruppevurderingen omhandlende den unges overgang til voksenlivet, ved at snakke med denne om, hvad der skal ske når han/hun fylder 18 år og hvilke støtteforanstaltninger der eventuelt skal iværksættes. Det anbefales at samtalen afholdes af en sagsbehandler den unge kender og føler sig tryk ved, og/eller den sagsbehandler der har beslutningskompetencen, samt at den unge forinden afholdelsen af samtalen orienteres om muligheden for at medtage en bisidder. Skabelonen består af en dagsorden og et referat.

Navn:		
CPR. Nr.:		
Mødedato:	Vælg dato	Angiv tidsrum
Sagsbehandlerens kontaktoplysninger og træffetidspunkter:		
Deltagende bisidder:		
Øvrige deltagere:		

Dagsorden:

1. Hvad betyder det for mig når jeg fylder 18 år?

- Boligsituation: Hvor skal den unge bo henne fra det 18. år?
- Uddannelse/beskæftigelse: Er den unge i uddannelse/beskæftigelse? Hvis ikke, hvad er den unges ønsker herfor?
- Økonomihåndtering: Hvad er den unges forsørgelsesgrundlag fra det 18. år? Skal den unge f.eks. søge om SU eller uddannelseshjælp?
- Sociale forhold: Har den unge f.eks. nogen sociale udfordringer, hvor hjælpen ændres når den unge fylder 18 år?

- Egenomsorg: Orientering om f.eks. KRAM, tandlægeskift fra skoletandlæge til voksentandlæge, ansvar for medicin, oprettelse af forsikringer og lignende.
- Funktionsevne: Har den unge f.eks. en nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne hvortil der evt. skal søges om handicapkompenserede hjælpemidler?

2. Den indsats der kan være relevant for mig er Vælg indsats.

Vælg indsats.

3. Hvad skal der til for at jeg kan få og beholde Vælg indsats?

Vælg indsats.

4. Hvad hvis jeg ikke ønsker den indsats jeg bliver tilbudt?

Vælg indsats.

5. Hvad nu hvis jeg får afslag på den indsats jeg gerne vil have?

Hvis du er uenig i afslaget, kan du klage. Hvis ikke du har fået meddelt afgørelsen skriftligt, kan du bede din sagsbehandler om dette. I det brev hvori afgørelsen om afslaget står, er der en klagevejledning med. Kan du ikke finde klagevejledningen, kan du altid kontakte sagsbehandleren der afholder dette møde igen (kontaktoplysninger står øverst i dokumentet). Er du fortsat i tvivl om hvordan du klager, og hvor lang tid det tager eller har andre spørgsmål, kan du kontakte din sagsbehandler eller ombudsmandens børnekontor på tlf.: 33132512.

6. Hvor kan jeg ellers søge om hjælp og støtte efter mit 18. år?

Kommunale tilbud, NGO'er i den unges opholdskommune og lignende som kan være relevante for den unge.